

Saturs

1	Ievads	2
2	Rīgas ekonomiskās attīstības tendences 1995.-2002. gadu periodā	4
2.1	Iekšzemes kopprodukts, tā attīstības tendences un struktūra	4
2.2	Patēriņa cenas, ražotājcenās rūpniecībā un būvniecības cenas	12
2.3	Investīcijas	15
2.4	Ārvalstu investīcijas	16
2.5	Rīgas domes budžeta analīze	21
3	Rīgas tautsaimniecības nozaru struktūra un dinamika	27
3.1	Preču ražošanas struktūra un dinamika	27
3.1.1	Apstrādes rūpniecība	27
3.1.2	Enerģētika	32
3.1.3	Būvniecība	34
3.1.4	Informācijas tehnoloģijas	35
3.2	Pakalpojumi	43
3.2.1	Tirdzniecība	43
3.2.2	Transports	51
4	Rīgas saimniecības organizatoriskais aspekts	58
4.1	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no nodarbināto skaita	58
4.2	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no uzņēmējdarbības formas	59
4.3	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no īpašuma formas	60
4.4	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no darbības veida	61
5	Uzņēmumus raksturojošie rādītāji	65
5.1	Uzņēmumu neto apgrozījums un peļņa	65
5.2	Uzņēmumu bilance	67
5.3	Nodarbināto iedzīvotāju skaits	69
5.4	Uzņēmumu nodokļu struktūra un dinamika	73
6	Analīzes rezultātu kopsavilkums, problēmu identifikācija	75

1 IEVADS

Šī dokumenta izstrāde tiek veikta „Rīgas attīstības plāna” izstrādes ietvaros. Spēkā esošais Rīgas pilsētas attīstības plāns, ko Rīgas dome pieņēma 12.12.1995, tika izstrādāts politisko, ekonomisko un sociālo pārmaiņu laikā. Pašreiz ir nepieciešamība izstrādāt jaunu Rīgas attīstības plānu laika posmam no 2006.-2018. gadam, kura izstrādē ir jābalstās uz jaunāko informatīvo bāzi, apsekojumiem un izpētēm.

Šī dokumenta mērķis ir vispārējās Rīgas ekonomiskās attīstības izpēte.

Ziņojums satur:

- Rīgas iekšzemes kopprodukta dinamiku, tā īpatsvaru Latvijas iekšzemes kopproduktā;
- IKP uz vienu pastāvīgo iedzīvotāju salīdzinājumā ar Latviju un pārējām Latvijas pilsētām un rajoniem;
- Rīgas reģiona kopējo pievienotās vērtības dinamiku, preču ražošanas un pakalpojumu sniegšanas darbības veidu īpatsvaru kopējā pievienotajā vērtībā;
- kopējo pievienoto vērtību Rīgas reģionā uz vienu nodarbināto pa preču ražošanas un pakalpojumu sniegšanas darbības veidiem;
- patēriņa cenas, ražotājcenās rūpniecībā un būvniecības cenas Latvijā dinamiku;
- nefinanšu investīciju dinamiku;
- ārvalstu investīciju dinamiku;
- ārvalstu investīciju uzņēmumu pamatkapitālā izvietojums pa darbības veidiem.
- ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita dinamiku,
- ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūru atkarībā no:
 - nodarbināto skaita,
 - uzņēmējdarbības formas,
 - īpašuma formas,
 - darbības veidiem privātajā un sabiedriskajā sektorā kopā un atsevišķi.

- Rīgas Domes budžeta analīzi;
- apstrādes rūpniecības struktūru un dinamiku;
- informācijas tehnoloģiju attīstības analīzi;
- pakalpojumu struktūru un dinamiku: tirdzniecība, ostas pakalpojumi, pilsētas elektrotransports un citi pakalpojumu darbības veidi;
- uzņēmumu kopsavilkuma bilances un peļņas un zaudējumu aprēķina galvenos rādītājus.

Gatavojot dokumentu, tika izmantoti Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes oficiāli pieejamā informācija, kā arī pēc speciāla pasūtījuma gatavotie Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes materiāli, kā arī informācija no Rīgas Domes Finanšu departamenta.

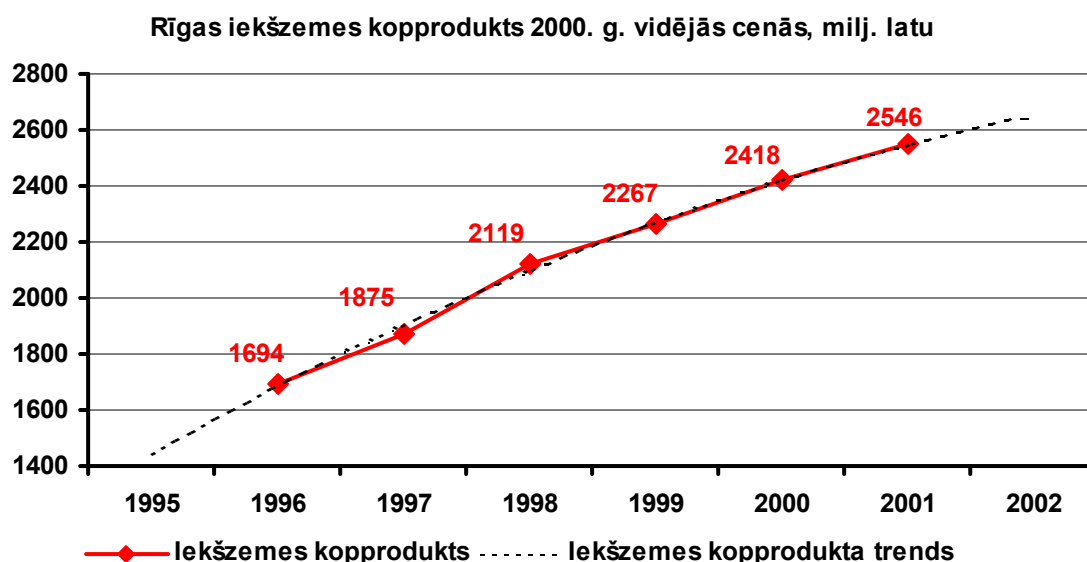
Tā kā Latvijas Centrālās statistikas pārvalde informāciju par Rīgas ekonomisko attīstību ir sākusi veikt atsevišķiem rādītājiem no 1995. gada, citiem savukārt no 1997. gada, kā arī informācija dažiem rādītājiem uz doto brīdi ir pieejama tikai līdz 2000. gadam. Par daudzām Rīgas ekonomisko attīstību raksturojošām pozīcijām Latvijas Centrālā statistikas pārvalde informāciju nesniedz un tā nav pieejama citās institūcijās, kas ir ierobežojis minētā dokumenta sagatavošanu.

Dokumentu sagatavoja finansu un vadības konsultāciju firmas „Konsorts” speciālisti.

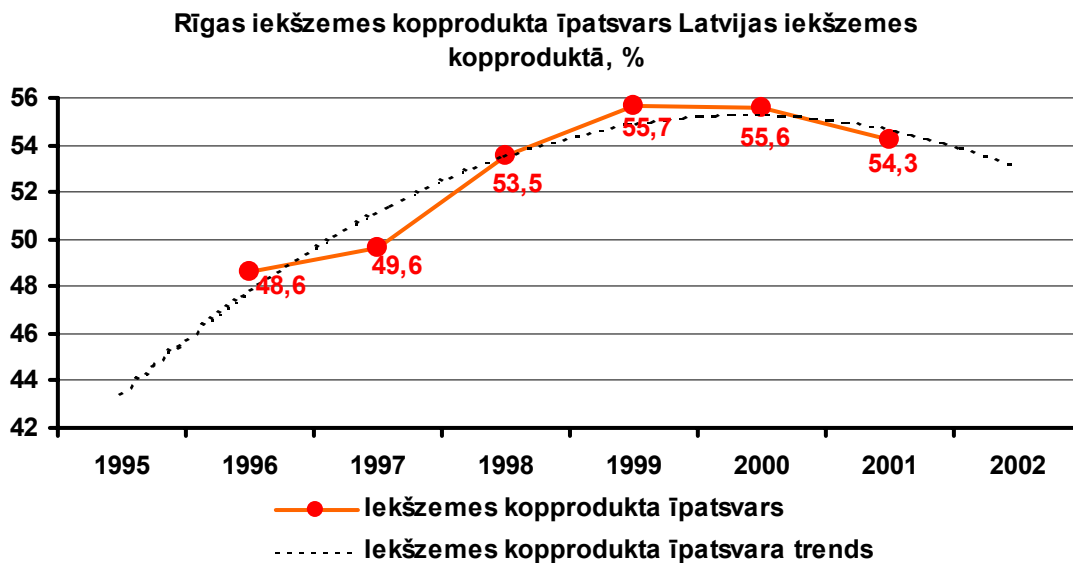
2 RĪGAS EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES 1995.-2002. GADU PERIODĀ

2.1 Iekšzemes kopprodukts, tā attīstības tendences un struktūra

Latvijas Centrālā statistikas pārvalde (turpmāk CSP) iekšzemes kopprodukta dalījumu lielo pilsētu un rajonu griezumā ir uzsākusi ar 1996. gadu un līdz šim laikam šāds dalījums ir pabeigts tikai par 2001. gadu. Tamdēļ par iztrūkstošajiem gadiem, ievērojot attīstības tendenču raksturu, izmantojam polinoma trendu, kas balstās uz matemātiskām metodēm, ko pielieto Excel grafiku automātiskai noformēšanai. Rīgas iekšzemes kopprodukta dinamiku dotajā periodā raksturo 1. attēls – 2000. gada vidējās cenās un 2. attēls – īpatsvars Latvijas iekšzemes kopproduktā.

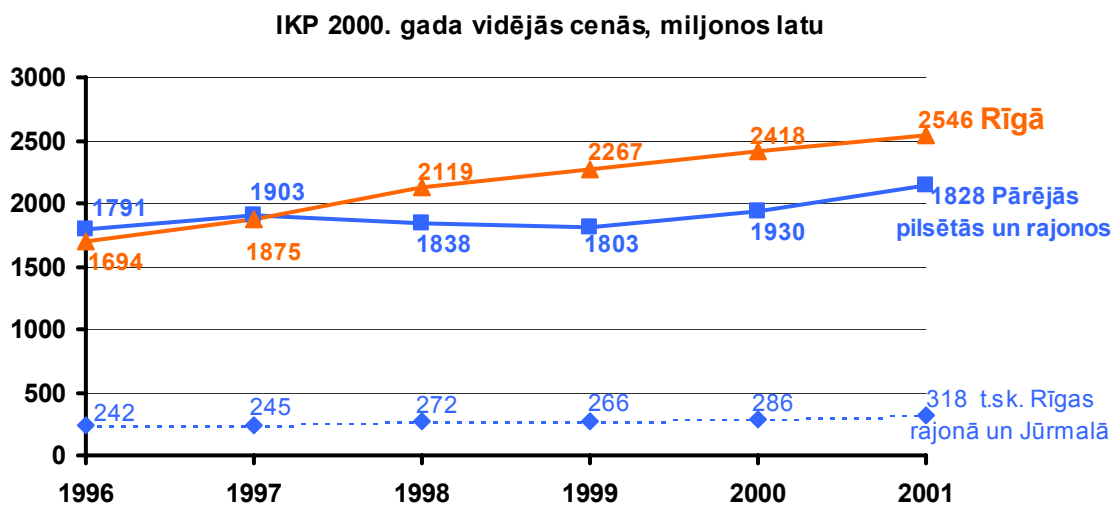

1. attēls

2. attēls

Rīgas iekšzemes kopprodukts, salīdzinot ar pārējo mūsu valsts pilsētu un rajonu iekšzemes kopproduktu ir audzis ievērojami straujāk, kā tas redzams 3. attēlā.

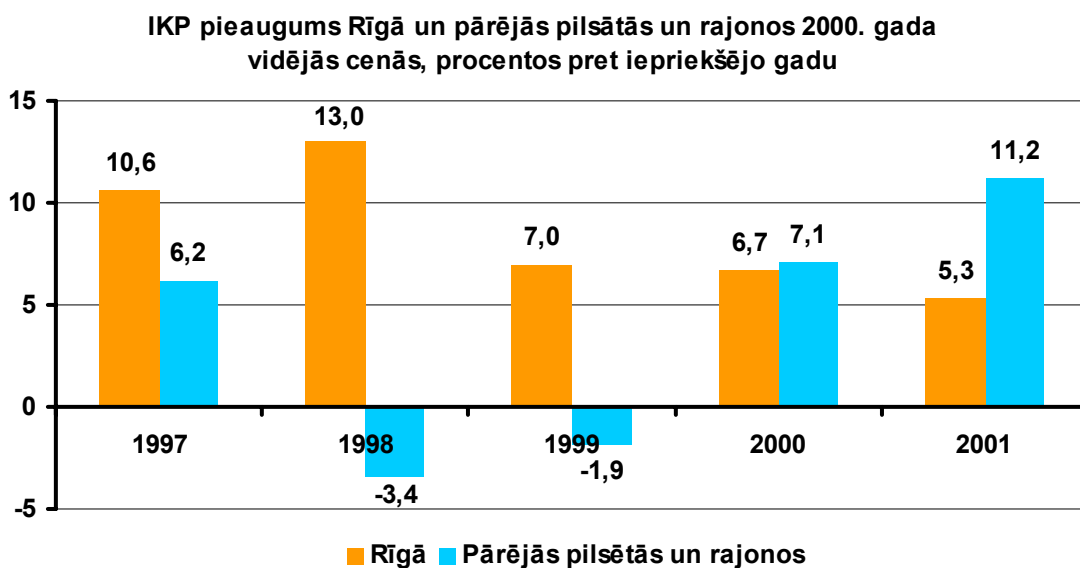

3. attēls

Iekšzemes kopprodukts faktiskajās cenās 5 gados ir palielinājies par 260 miljoniem latu vidēji gadā un 2001. gadā sasniedza 2605 miljonus latu.

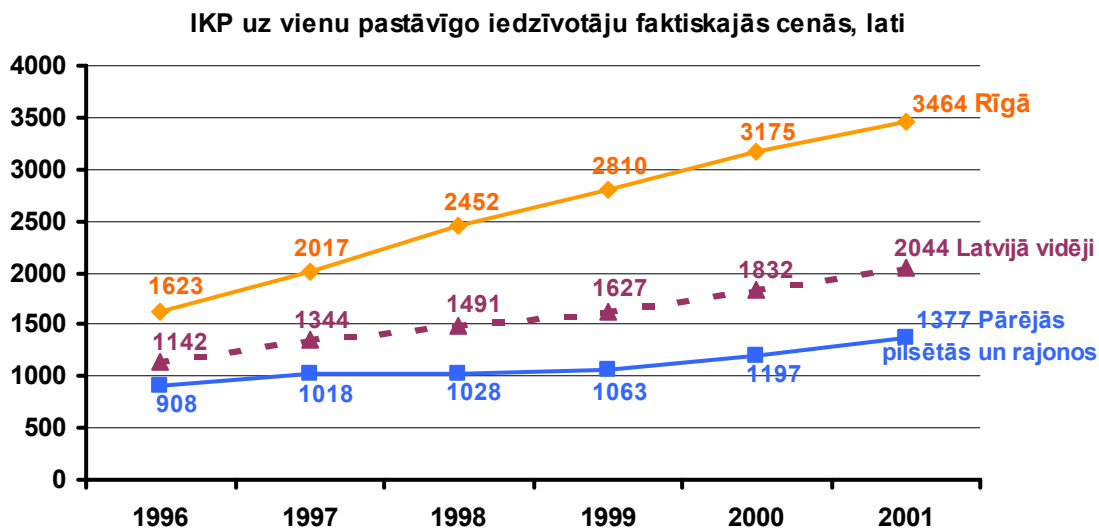
Iekšzemes kopprodukts 2000. gada vidējās cenās laika posmā no 1996. līdz 2001. gadam ir pieaudzis par 50,3 % vai par 8,5 % vidēji gadā, tajā skaitā, 1997. g. par 10,6 %, 1998. g. – 13,0 %, 1999. g. – 7,0 %, 2000. g. – 6,7 % un 2001. g. – 5,3 %.

Rīgas iekšzemes kopprodukta pieauguma tempu samazināšanos pēdējos gados Rīgā un pieaugumu pārējās pilsētās un rajonos raksturo 4. attēls.

4. attēls

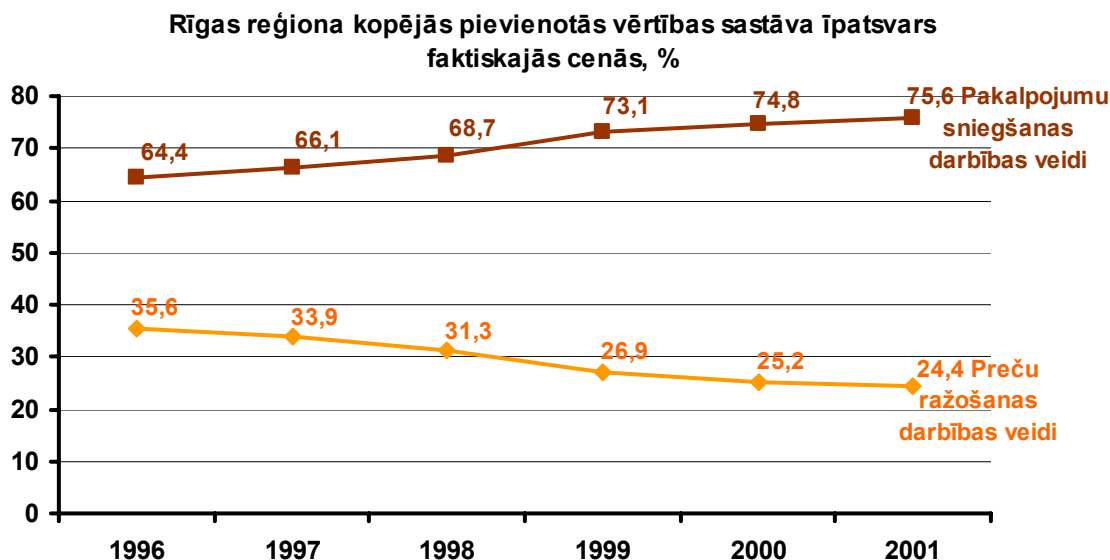
Rīgā pastāvīgo iedzīvotāju skaits ir nedaudz mazāks par 1/3 no valsts iedzīvotāju kopskaita, bet iekšzemes kopprodukts ir jau pārsniedzis 1/2 no kopapjoma valstī, tādēļ iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju Rīgā 2001. gadā ir 2,5 reizes augstāks kā pārējās pilsētās un rajonos un šī starpība, kā tas redzams 5. attēlā, turpina palielināties. Šis rādītājs augstāks kā Rīgā ir tikai Ventspilī.

5. attēls

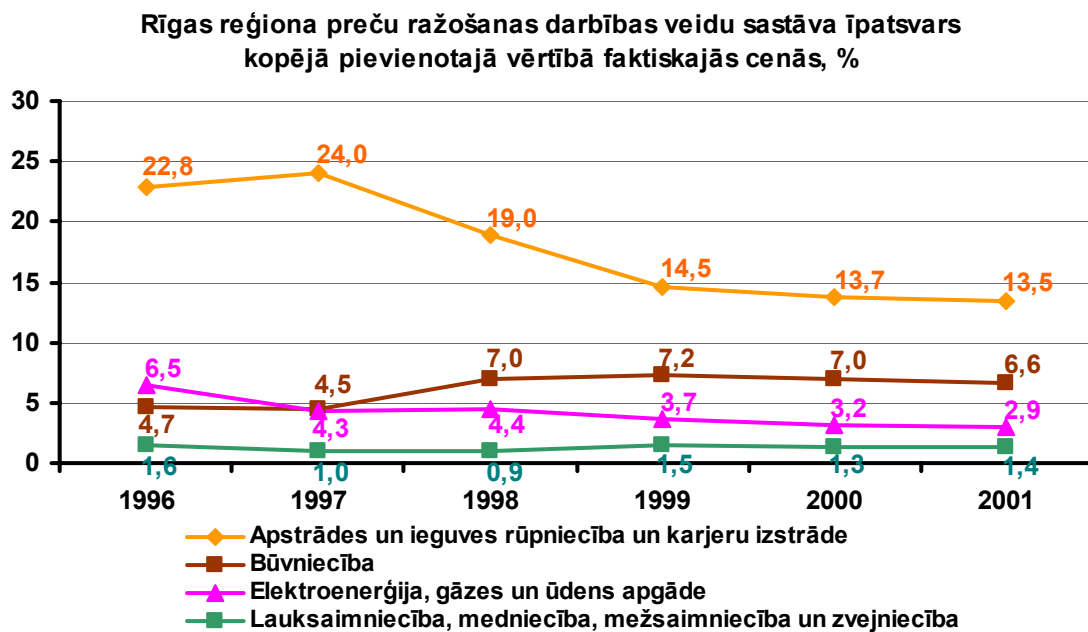
Dziļākai Rīgas iekšzemes kopprodukta izpētei CSP datus nesniedz un šim nolūkam izmantojam informāciju par Rīgas reģiona kopējo pievienoto vērtību, kurā bez Rīgas ietilpst Rīgas rajons un Jūrmala. Rīgas īpatsvars Rīgas reģiona iekšzemes kopproduktā apskatāmajā periodā ir audzis no 87 % 1996. gadā līdz 89 % 2001. gadā, bet pastāvīgo iedzīvotāju skaita īpatsvars samazinājies attiecīgi - 80 % un 79 %. Nodarbināto iedzīvotāju sadalījumā pa darbības veidiem nav būtiskas atšķirības, izņemot lauksaimniecību, medniecību, mežsaimniecību un zvejniecību, kuros Rīgā nodarbināto īpatsvars ir tikai 16 % (2001. g.) no Rīgas reģionā nodarbinātajiem šajos darbības veidos.

Kopējo pievienoto vērtību veido divas atšķirīgas darbības veidu grupas – preču ražošanas un pakalpojumu sniegšanas. Šo darbības veidu grupu devumu kopējās pievienotās vērtības veidošanā raksturo 6. attēls.

6. attēls

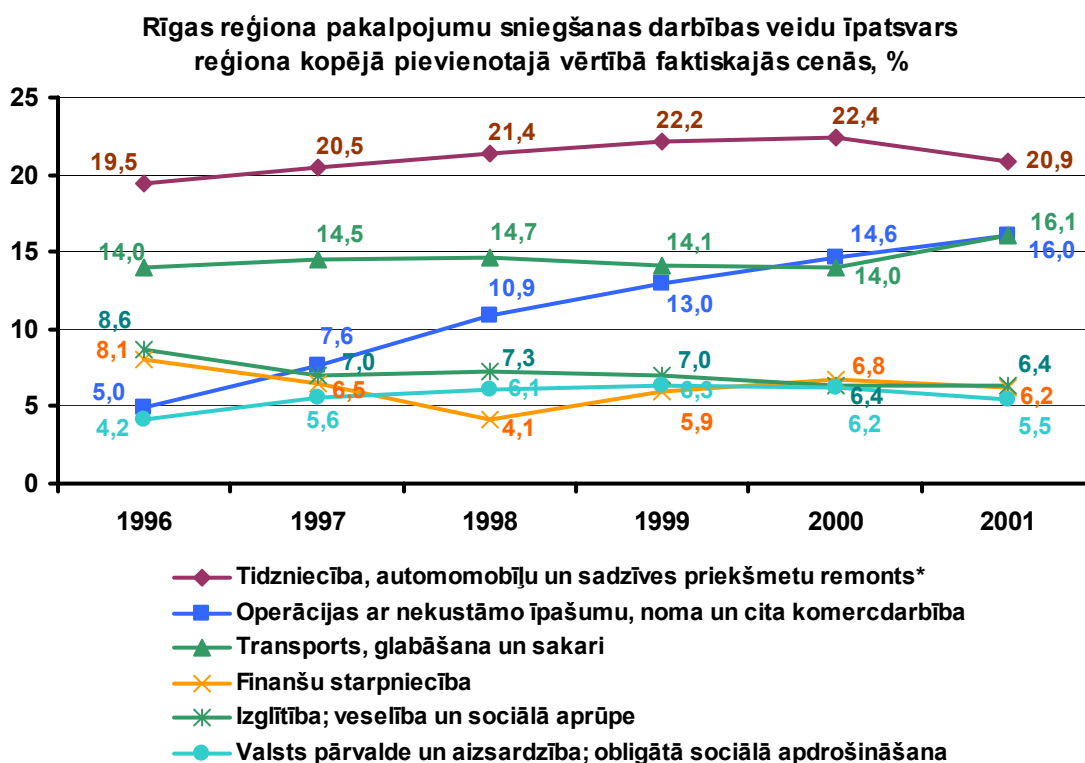
Preču ražošanas darbības veidu īpatsvara samazināšanos kopējā pievienotajā vērtībā izraisīja apjomīgākā darbības veida - apstrādes rūpniecības īpatsvara sarukšana, ko tikai nedaudz kompensē būvniecība, kā tas redzams 7. attēlā.

7. attēls

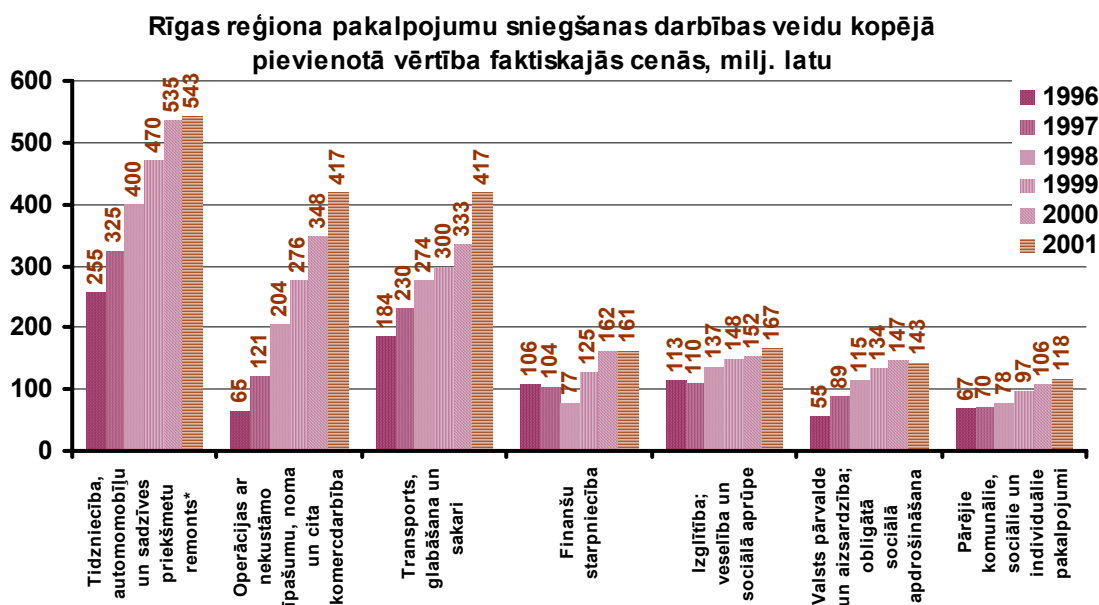
Pakalpojumu sniegšanas darbības veidu kopējās pievienotās vērtības īpatsvara izteiktu pieauguma tendenci apskatāmajā periodā, kā tas redzams 8. attēlā, nodrošina

vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu un motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonts, viesnīcas un restorāni [šā apraksta tabulās tā uzrādīta ar saīsinātu nosaukumu - Tirdzniecība, automobiļu un sadzīves priekšmetu remonts un atzīmi *)] un it īpaši operācijas ar nekustāmo īpašumu, noma un cita komercdarbība.

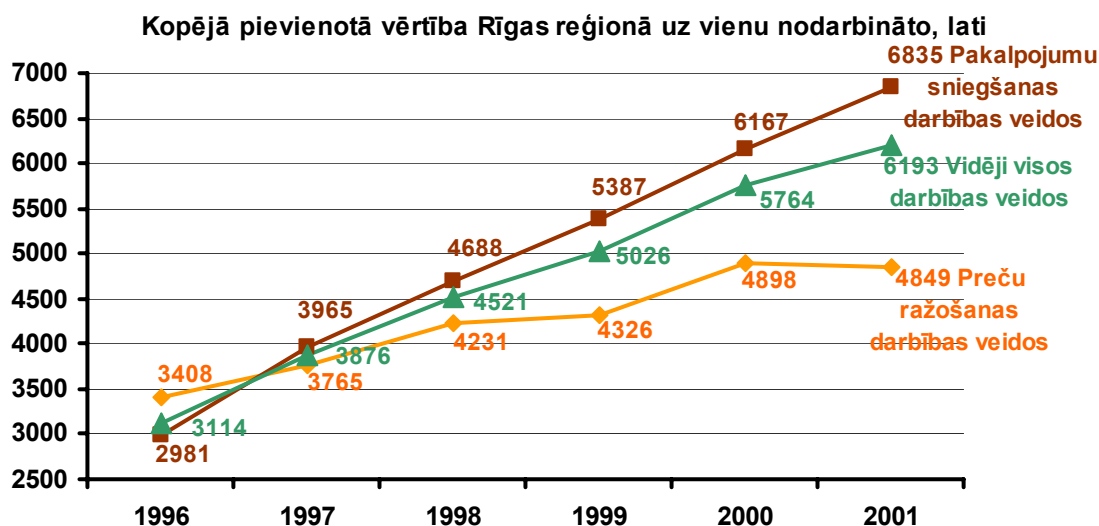
8. attēls

Vērtības izteiksmē faktiskajās cenās kopējā pievienotā vērtība ir palielinājusies visos pakalpojumu sniegšanas darbības veidos, bet kā uzrāda 9. attēls, palielināšanās apjomi ir dažādi.

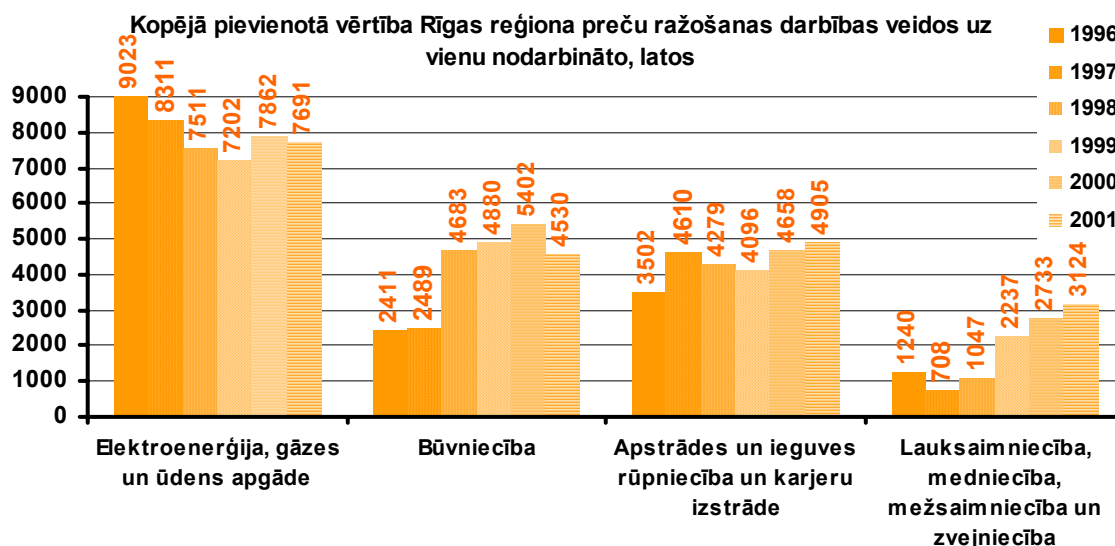
9. attēls

Absolūtos skaitļos vismazākais un lēnākais kopējās pievienotās vērtības pieaugums ir izglītības, veselības un sociālās aprūpes darbības veidos. Starp darbības veidiem pastāv liela atšķirība kopējās pievienotās vērtības lielumā uz vienu nodarbināto. 10. attēlā ir skatāma šī atšķirība starp preču ražošanas un pakalpojumu sniegšanas darbības veidiem.

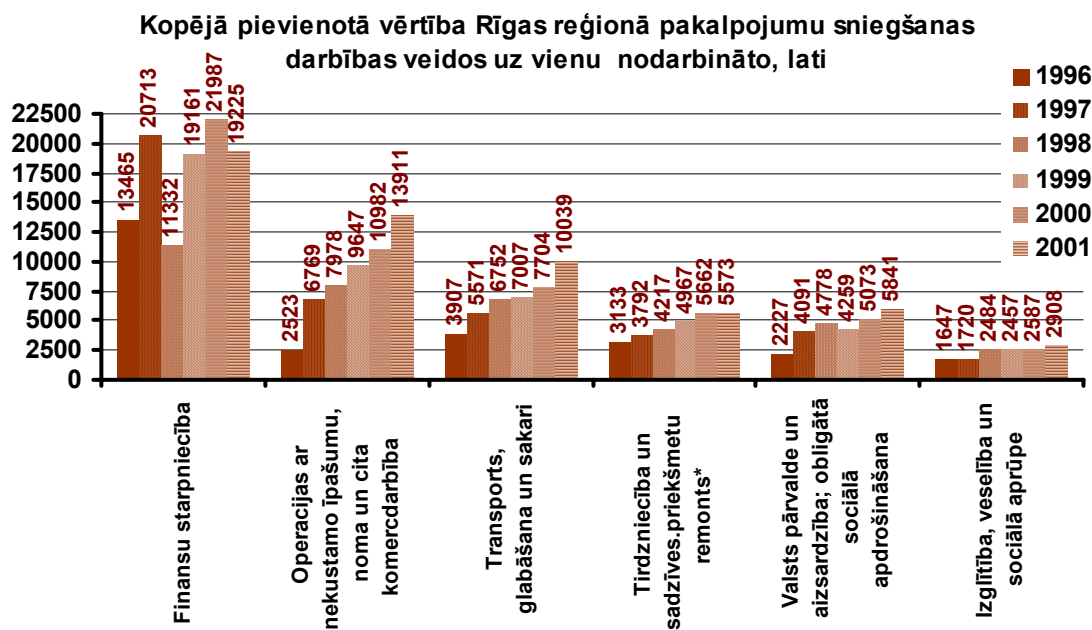
10. attēls

Preču ražošanas darbības veidu lēnāku un pēdējos gados zemāku kopējās pievienotās vērtības rādītāju uz vienu nodarbināto, kā tas redzams 11. attēlā, visbūtiskāk iespaido apstrādes rūpniecība, kurā strādā vairāk kā puse no preču ražošanas darbības veidos nodarbinātajiem.

11. attēls

Pakalpojumu sniegšanas darbības veidos kopējās pievienotās vērtības lielums uz vienu nodarbināto (12. attēls) ārpus konkurences ir finansu starpniecība, tai seko operācijas ar nekustāmo īpašumu, noma un cita komercdarbība ar izteikti augstu pieauguma tendenci.

12. attēls

Toties laika posmā no 1998. līdz 2000. gadam kopējās pievienotās vērtības lielums uz vienu nodarbināto ir ļoti nenozīmīgi mainījies tādos pakalpojumu sniegšanas darbības veidos kā arī izglītība, veselība un sociālā aprūpe, kuru pievienotās vērtības veidošana lielā mērā ir saistīta ar valsts un pašvaldību budžetu līdzekļu izmantošanu šim mērķiem.

2.2 Patēriņa cenas, ražotāj cenas rūpniecībā un būvniecības cenas

Atsevišķi par Rīgu cenu indeksus CSP nesniedz, tamdēļ šajā apskatā izmantojam cenu izmaiņu dinamiku Latvijā vidēji. Starp patēriņa cenu pieaugumu un darba samaksu pastāv korelatīva sakarība. Sakarā ar to, ka darba samaksas pieauguma tempi Rīgā, neskatoties uz daudz augstāku darba samaksu, būtiski neatšķiras no darba samaksas pieauguma tempiem Latvijā vidēji, šādu pieņēmumu var uzskatīt par pamatotu. Attiecībā uz Latvijas ražotāj cenu un būvniecības cenu pieauguma tempu izmantošanu, raksturojot Rīgas attīstības dinamiku, iespējams, ka pastāv arī novirzes, bet sakarā ar Rīgas ražošanas un būvniecības iespaidīgo īpatsvaru Latvijā, novirzes nevar būt būtiskas.

Pārskatu par cenu izmaiņu dinamiku sniedz 1. tabula.

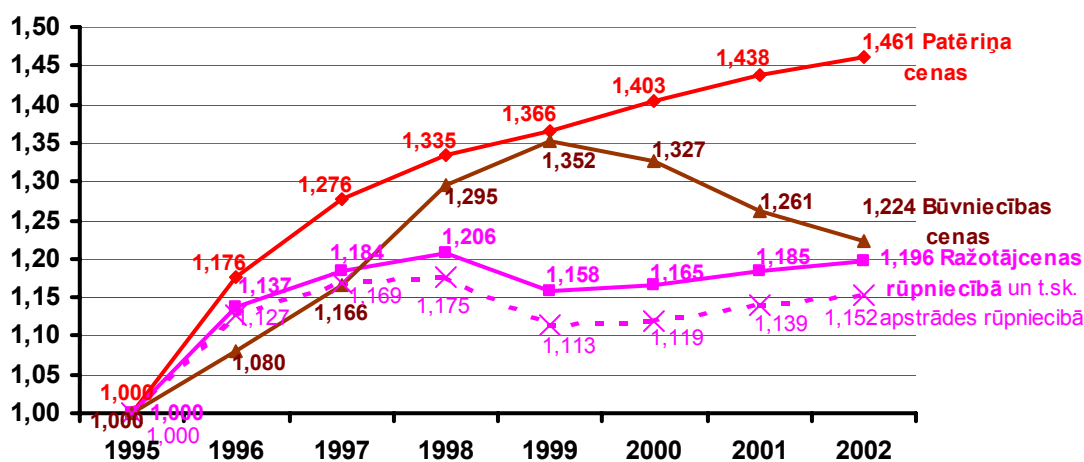
Cenu izmaiņas Latvijā, procentos pret iepriekšējo gadu

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Patēriņa cenas	25,0	17,6	8,4	4,7	2,4	2,6	2,5	1,9
Ražotājcenās rūpniecībā	11,9	13,7	4,1	1,9	-4,0	0,6	1,7	1,0
Būvniecības cenas	40,0	8,0	7,9	11,2	4,4	-1,9	-5,0	-2,9

1. tabula

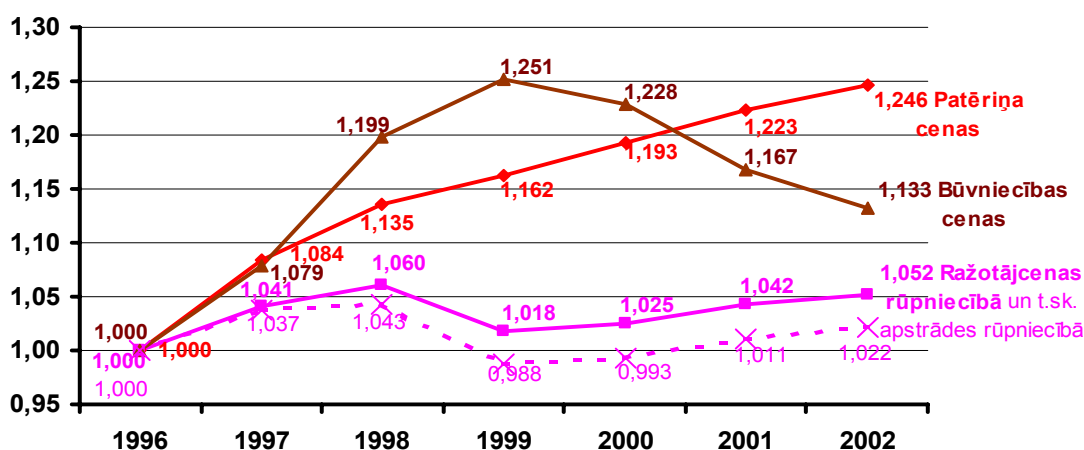
Izmantojot 1. tabulas datus, cenu izmaiņu dinamiku un cenu līmeņa pieaugumu dažādu cenu grupām izskatāmajā periodā varam skatīt 13. un 14. attēlos.

Latvijas cenu indeksi (1995. g. = 1,0)

13. attēls

Latvijas cenu indeksi (1996.g. = 1,0)

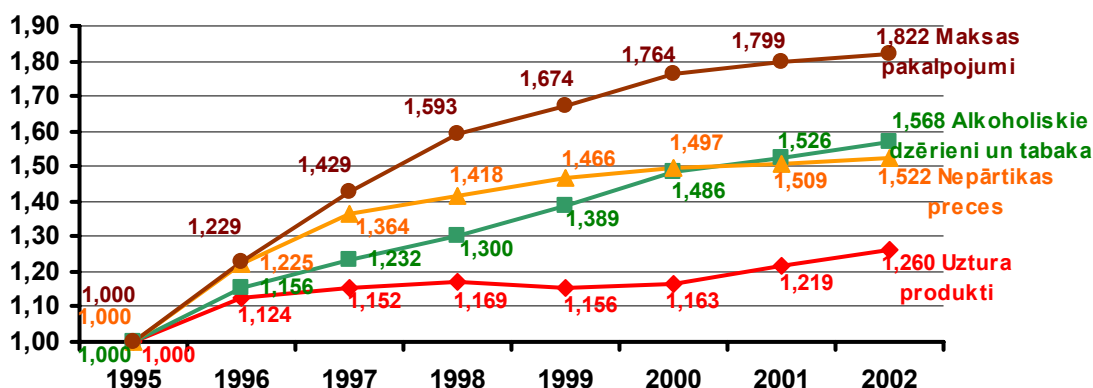

14. attēls

Abos augstāk uzrādītajos attēlos ir redzams, ka patēriņa cenas, kas no 1995. gada ir palielinājušās par 46 % un no 1996. gada – par 25 %, nekādā mērā neietekmē

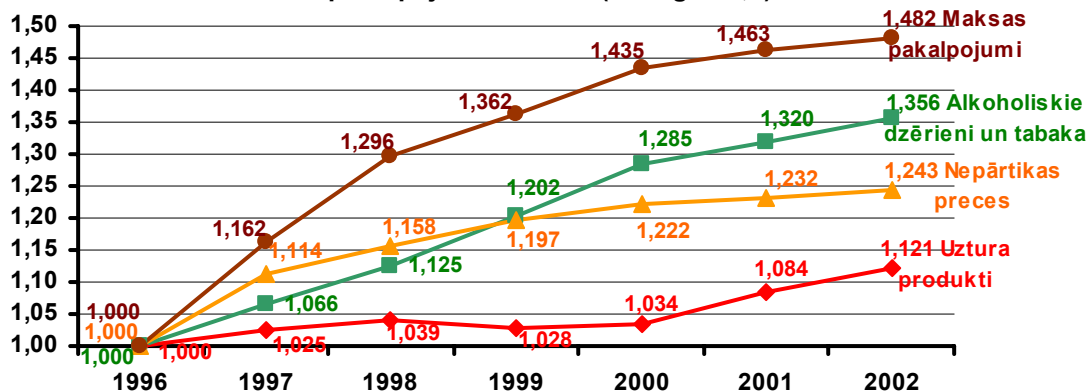
ražotāj cenu izmaiņas rūpniecībā, kā arī būvniecības cenas. Patēriņa cenu pieaugumu apskatāmajā periodā visbūtiskāk ietekmēja, kā tas redzams 15 un 16. attēlos, maksas pakalpojumu cenu pieaugums.

Latvijas patēriņa cenu sastāvā ietilpstošo preču grupu un pakalpojumu indeksi (1995.g. = 1,0)

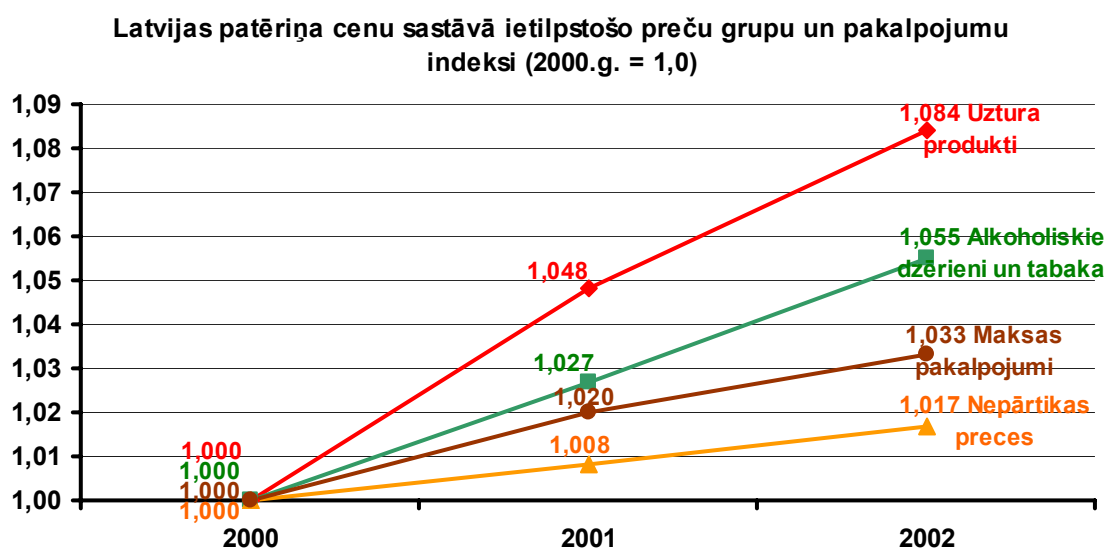
15. attēls

Latvijas patēriņa cenu sastāvā ietilpstošo preču grupu un pakalpojumu indeksi (1996.g. = 1,0)

16. attēls

Toties, sākot ar 2000. gadu, straujākais cenu kāpums ir uztura produktiem, kas arvien pieaugošos apjomos tiek importēti. Prioritāšu maiņu patēriņa cenu pieaugumā pēdējos divos gados raksturo 17. attēls.

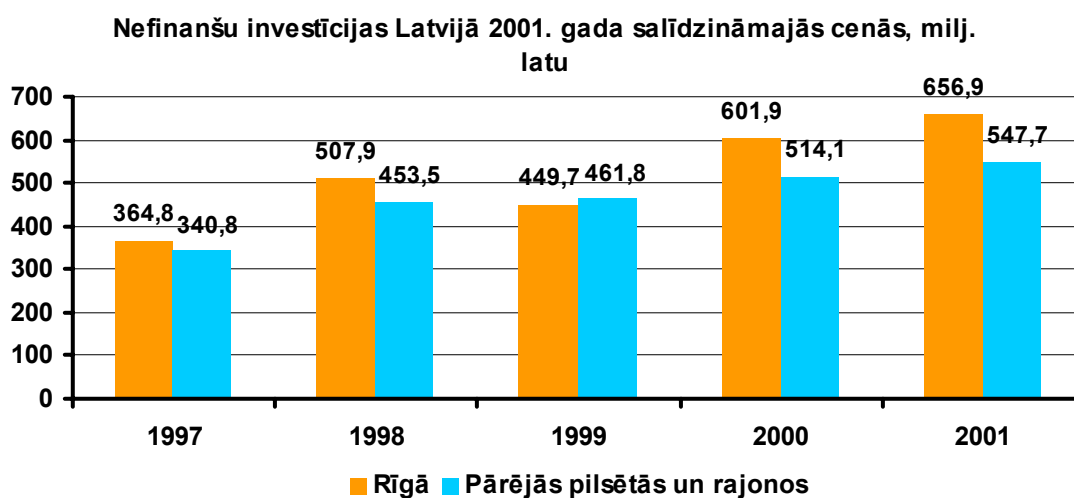

17. attēls

2.3 Investīcijas

Nefinanšu investīcijas, kuru sastāvā ietilpst kapitālieguldījumi (būvdarbi; iekārta, instrumenti un inventārs; pārējie kapitāldarbi un izmaksas) un kapitālais remonts par Rīgu CSP sniedz tikai kopsummā no 1997. gada, kā arī bez sadalījuma pa īpašuma formām, finansēšanas avotiem un darbības veidiem.

Nefinanšu investīciju apjomi Rīgā un pārējās pilsētās un rajonos pa gadiem doti 18. attēlā. Rīgā tās sastāda 52 līdz 55 % no kopējā apjoma valstī.

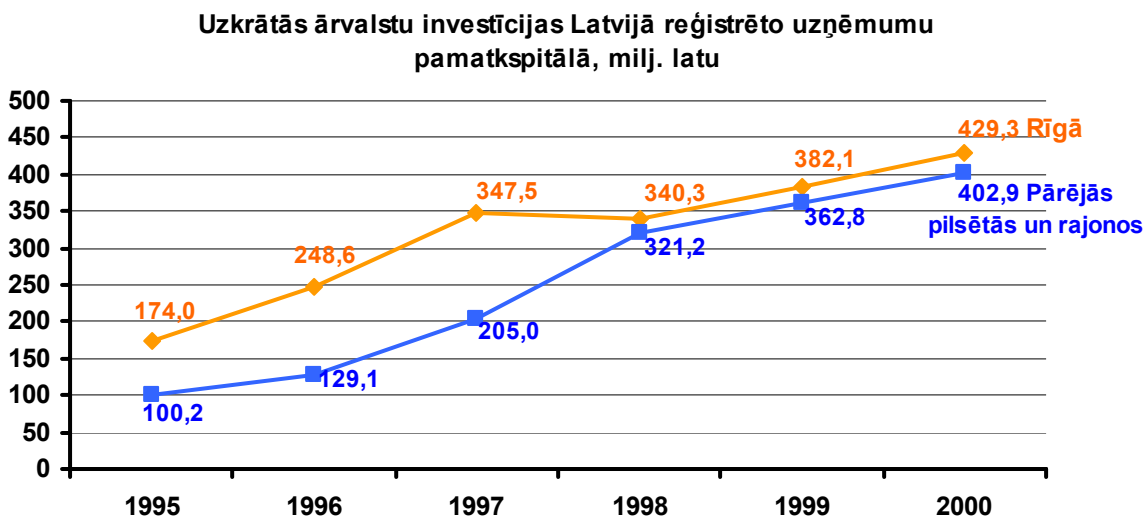

18. attēls

Nefinanšu investīciju sastāvā pieaug būvdarbu īpatsvars – 1997. gadā būvdarbu apjoms bija 37,2 milj. latu vai 10,2 % no nefinanšu investīciju kopapjoma, 2000. gadā attiecīgi 109,6 milj. latu vai 18,2 % un 2001. gadā 156,4 milj. latu vai 23,8 %. Par 2002. gadu šādi dati par Rīgu vēl netiek sniegti.

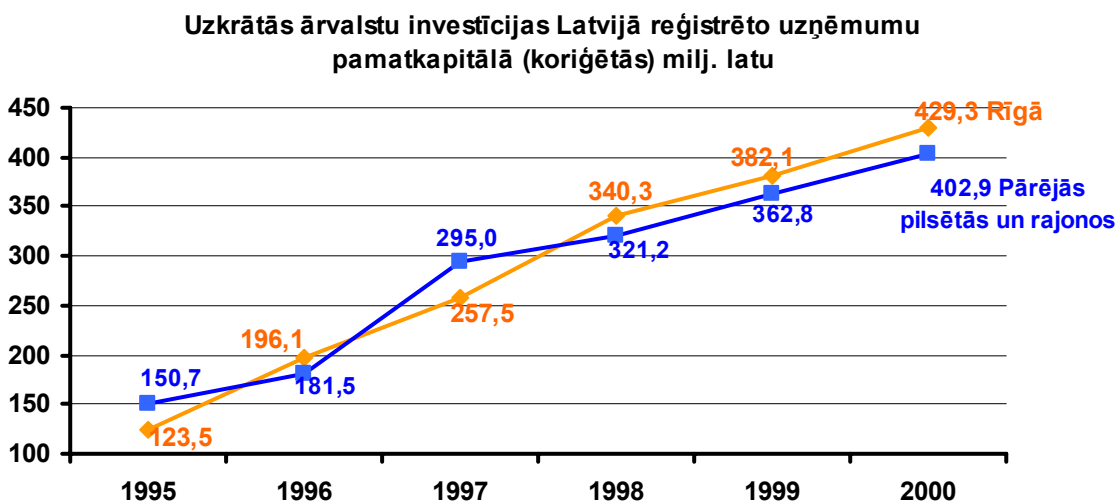
2.4 Ārvalstu investīcijas

Rīgas ekonomiskās attīstības tempu veicinošo faktoru skaitā nozīmīga loma ir ārvalstu investīcijām. Izvērstā informācija par visu veidu ārvalstu investīcijām Rīgā CSP nav pieejama, jo tā atsevišķi netiekot izdalīta. Pieejama ir informācija par ārvalstu investīcijām Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā no 1995. līdz 2000. gadam – ārvalstu investīciju vissvarīgākais komponents, kas liecina par īpašuma attiecībām. Uzkrāto ārvalstu investīciju apjoms Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā un salīdzinājumam - pārējās Latvijas pilsētās un rajonos reģistrētajiem, redzams 19. attēlā.

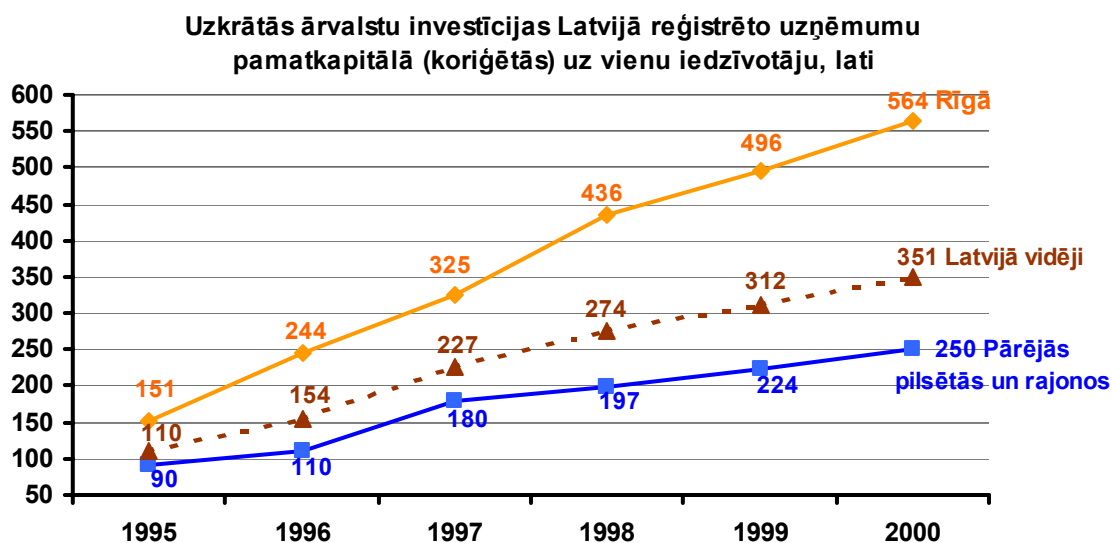
19. attēls

Analizējot 19.attēla datus, ir jāievēro, ka sākot ar 1998. gadu CSP ir mainījusi finanšu starpniecībā uzkrāto ārvalstu investīciju ieguldījumu uzņēmumu pamatkapitālā sadalījumu attiecībā uz Rīgu un pārējām pilsētām un rajoniem, tādēļ, izmantojot pēc 1998. gada izveidojušās attiecības ārvalstu ieguldījumu sadalījumā finanšu starpniecībā, esam koriģējuši iepriekšējo gadu datus un izveidojuši 20. attēlu.

20. attēls

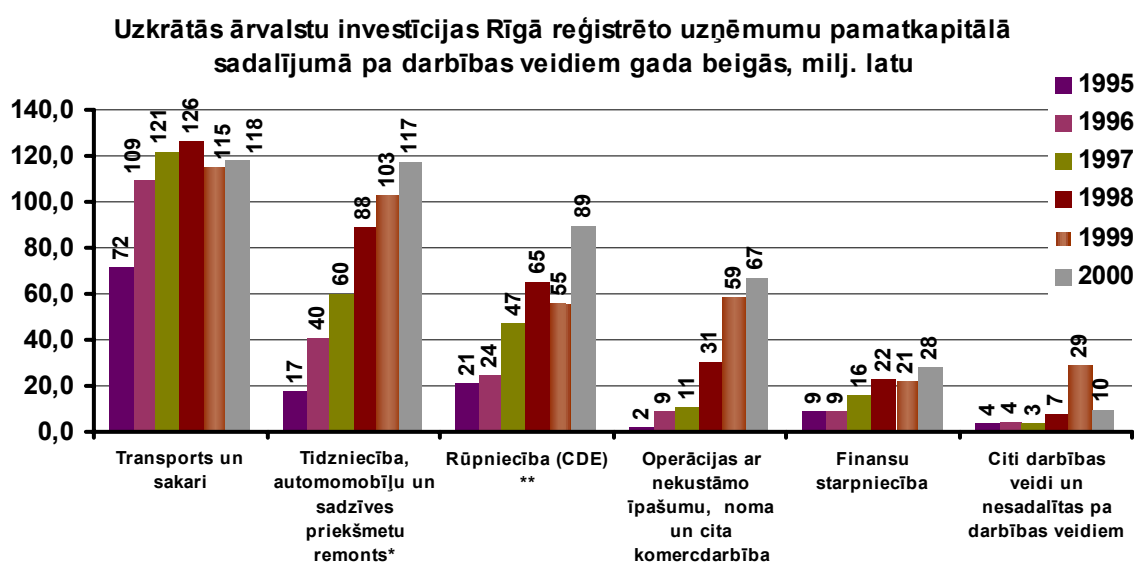
Turpmākais 21. attēls sniedz pārskatu par šo investīciju apmēriem (koriģētajiem) uz vienu iedzīvotāju arī vidēji Latvijā.

21. attēls

Piecu gadu laikā uzkrātās investīcijas Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā uz vienu iedzīvotāju ir pieaugušas 3,7 reizes, turpretī pārējās pilsētās un rajonos – 2,8 reizes. 2000. gadā Rīgā, salīdzinot ar pārējām pilsētām un rajoniem, uzkrātās ārvalstu investīcijas Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā uz vienu iedzīvotāju bija 2,3 reizes vairāk nekā pārējās pilsētās un rajonos.

Pārskatu par uzkrāto ārvalstu investīciju Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā sadalījumā pa darbības veidiem sniedz 22. attēls.

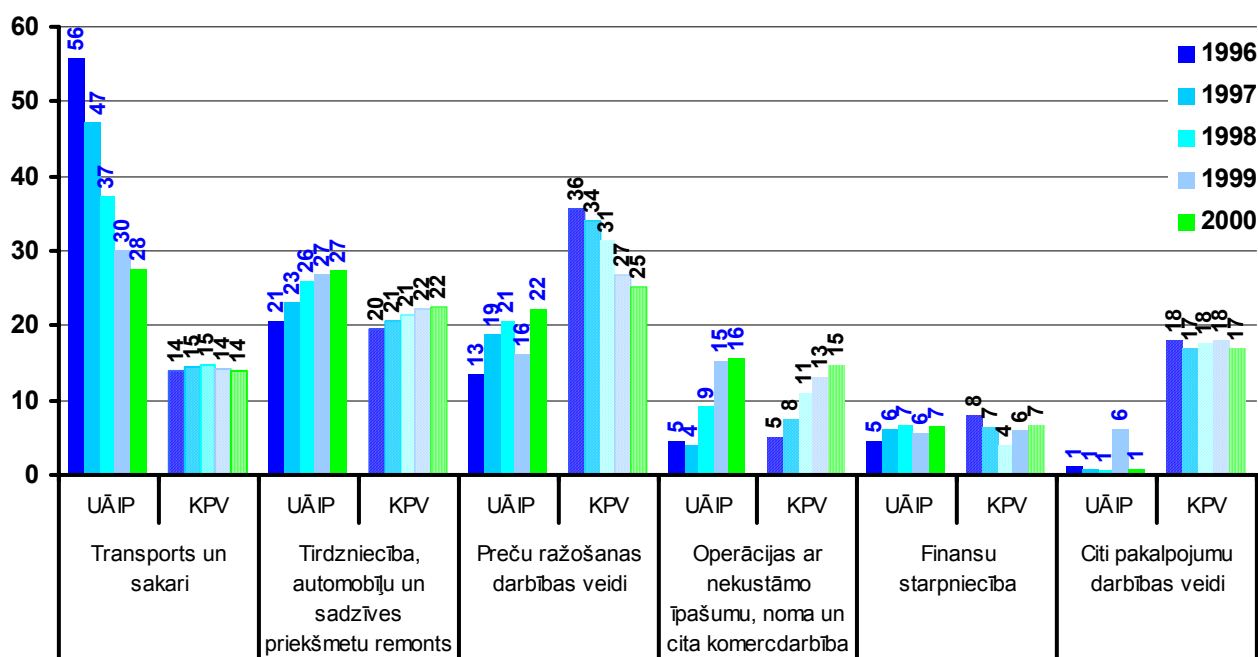

22. attēls

Uzkrāto ārvalstu investīciju apjoms Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā tikai transportā un sakaros, sākot no 1996. gada, nav būtiski mainījies. Citos darbības veidos tas piecu gadu laikā ir ievērojami pieaudzis. Uzkrāto ārvalstu investīciju apjoms Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā tirdzniecībā, automobiļu un sadzīves priekšmetu remontā ir pieaudzis 6,7 reizes, rūpniecībā 4,3 reizes, finansu starpniecībā 3,3 reizes, bet operācijās ar nekustamo īpašumu, nomā un citā komercdarbībā 41 reizi. Turpmākajos divos gados, par kuriem vēl nav datu par Rīgu, Latvijā kopumā operācijās ar nekustāmo īpašumu, nomā un citā komercdarbībā novirzīti 51% (119 milj. latu) un 66% (70 milj. latu) no augstāk minēto ārvalstu investīciju kopapjoma pieauguma šajos gados. Iespējams, ka vairāk kā 90% no ārvalstu investīcijām šajā darbības veidā ir koncentrējušies tieši Rīgā.

Uzkrāto ārvalstu investīciju struktūra Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā un tās sasaiste ar attiecīgo darbības veidu kopējo pievienoto vērtību dota 23. attēlā.

Uzkrātās ārvalstu investīcijas uzņēmumu pamatkapitālā (UĀIP) Rīgā un kopējā pievienotā vērtība (KPV) Rīgas reģionā sadalījumā pa darbības veidiem, %

23. attēls

Uzkrāto ārvalstu investīciju struktūra Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā sadalījumā pa darbības veidiem 5 gadu laikā ir būtiski mainījusies. Ja 1995. gadā 58% šo investīciju bija ieguldīts transportā un sakaros, tad 2000. gadā to īpatsvars ir samazinājies līdz 27,5%. Pieaudzis uzkrāto ārvalstu investīciju uzņēmumu pamatkapitālā īpatsvars operācijās ar nekustamo īpašumu, nomu un komercdarbību (1995. gadā – 1,3%, bet 2000. gadā 15,5%). Uzkrāto ārvalstu investīciju sadalījums Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā sadalījumā pa darbības veidiem ir kļuvis vienmērīgāks: 2000. gadā 27,5% ārvalstu investīciju tika ieguldīts transportā un sakaros, 27,3% – tirdzniecībā, automobiļu un sadzīves tehnikas remontā, 20,8 % rūpniecībā un 15,5% - operācijās ar nekustamo īpašumu, nomu un komercdarbību.

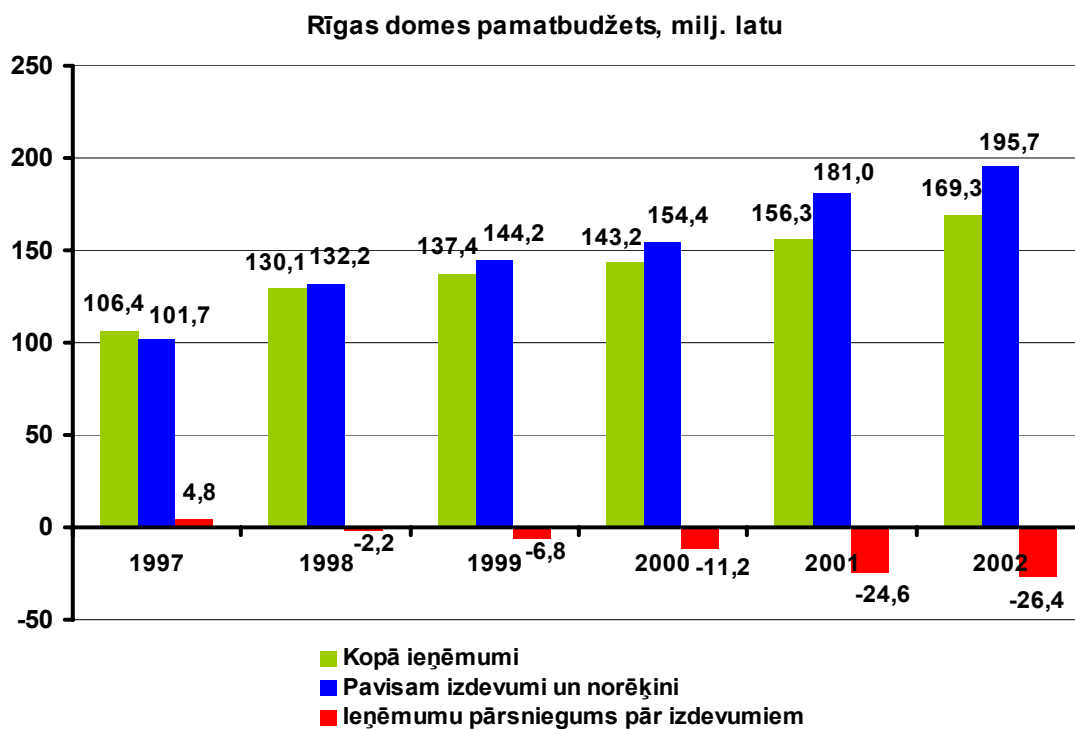
Salīdzinot atsevišķos darbības veidos uzkrāto ārvalstu investīciju Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā struktūru ar Rīgas reģiona to pašu darbības veidu kopējās pievienotās vērtības struktūru redzamas būtiskas atšķirības. Visciešākā sakarība vērojama operācijās ar nekustāmo īpašumu nomu un citu komercdarbību, vājāka

sakarība pastāv tirdzniecībā, automobiļu un sadzīves priekšmetu remontā. Toties transportā un sakaros, kā arī preču ražošanas darbības veidos, kopējās pievienotās vērtības struktūras izmaiņas nav atkarīgas no uzkrāto ārvalstu investīciju uzņēmumu pamatkapitālā struktūras.

2.5 Rīgas domes budžeta analīze

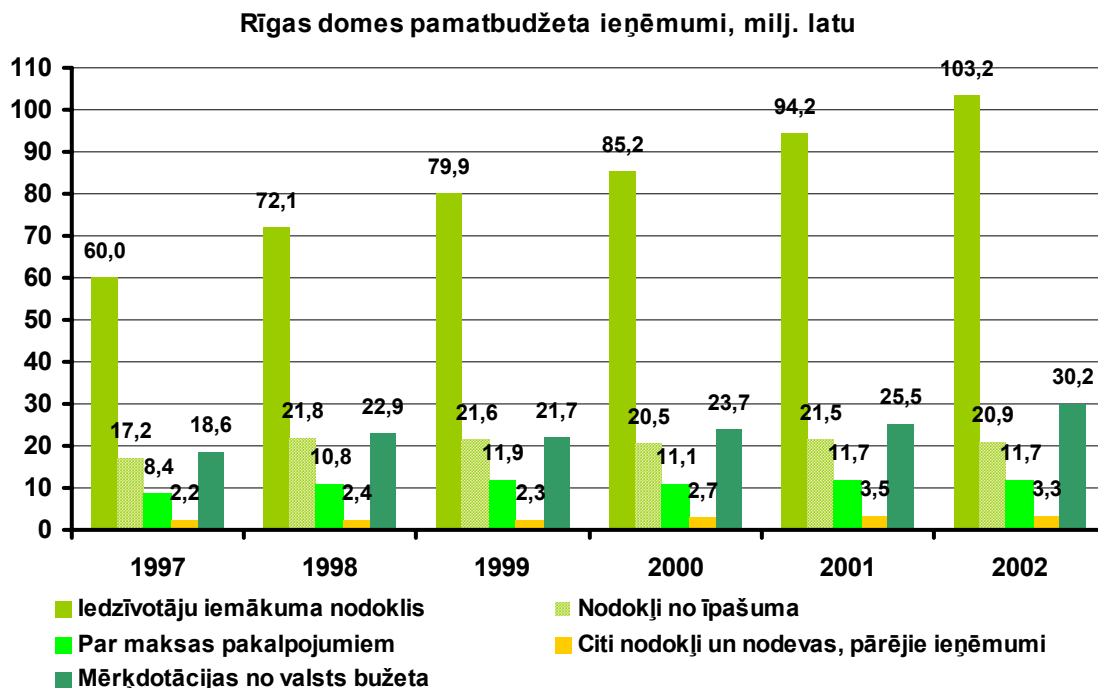
Rīgas pilsētas ekonomisko izaugsmi un finansu politikas rezultātus lielā mērā raksturo budžeta pamatrādītāju dinamika.

Rīgas pilsētas pamatbudžeta kopējais apjoms (24. attēls) kopš 1997. gada ir regulāri palielinājies. Ieņēmumi vidēji gadā ir pieauguši par 10%, bet izdevumi – par 14%, piecu gadu laikā ieņēmumi ir pieauguši par 62,9 milj. latu, bet izdevumi – par 94 milj. latu, jeb par 50% vairāk nekā ieņēmumi. Sakarā ar to no 1998. gada Rīgas domes pamatbudžets ir ar deficītu. 2002. gadā budžeta deficīts bija 15,6% no kopējiem ieņēmumiem un 19% - no ieņēmumiem bez mērķdotācijām no valsts budžeta.

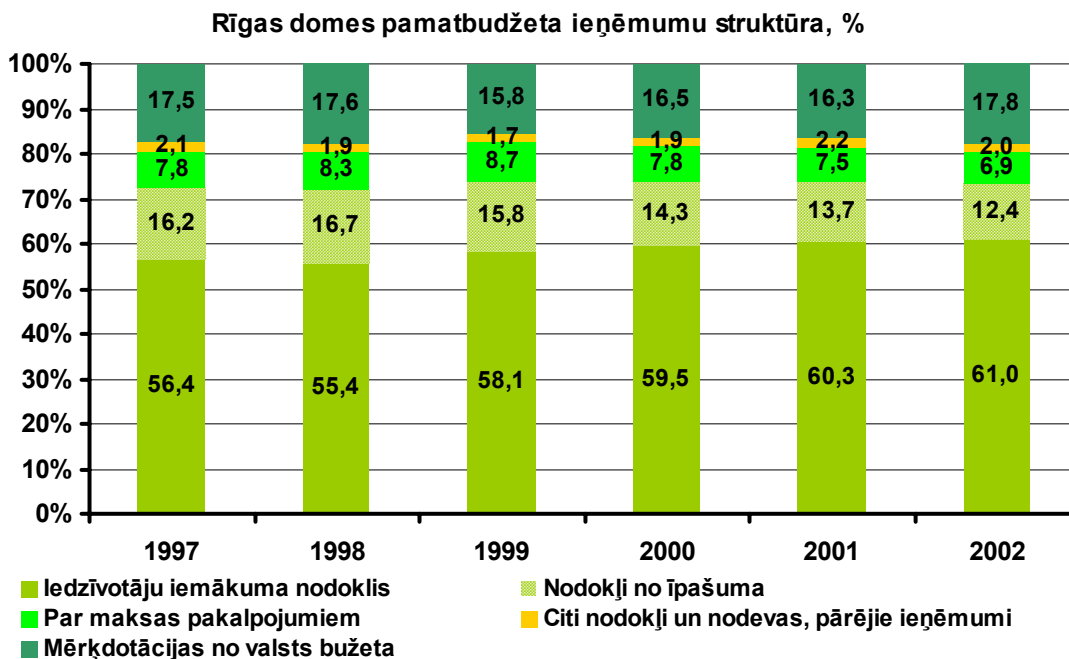
24. attēls

Rīgas pilsētas pamatbudžeta ieņēmumu visi galvenie posteņi no 1997. gada līdz 2002. gadam ir pieauguši (25. attēls). Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir pieaudzis visstraujāk, vidēji gadā par 12%, mērķdotācijas no valsts budžeta – vidēji gadā par 11%, ieņēmumi no maksas pakalpojumiem – vidēji par 8%, vislēnāk ir pieauguši ieņēmumi no nodokļa par īpašumu – vidēji gadā par 5%.

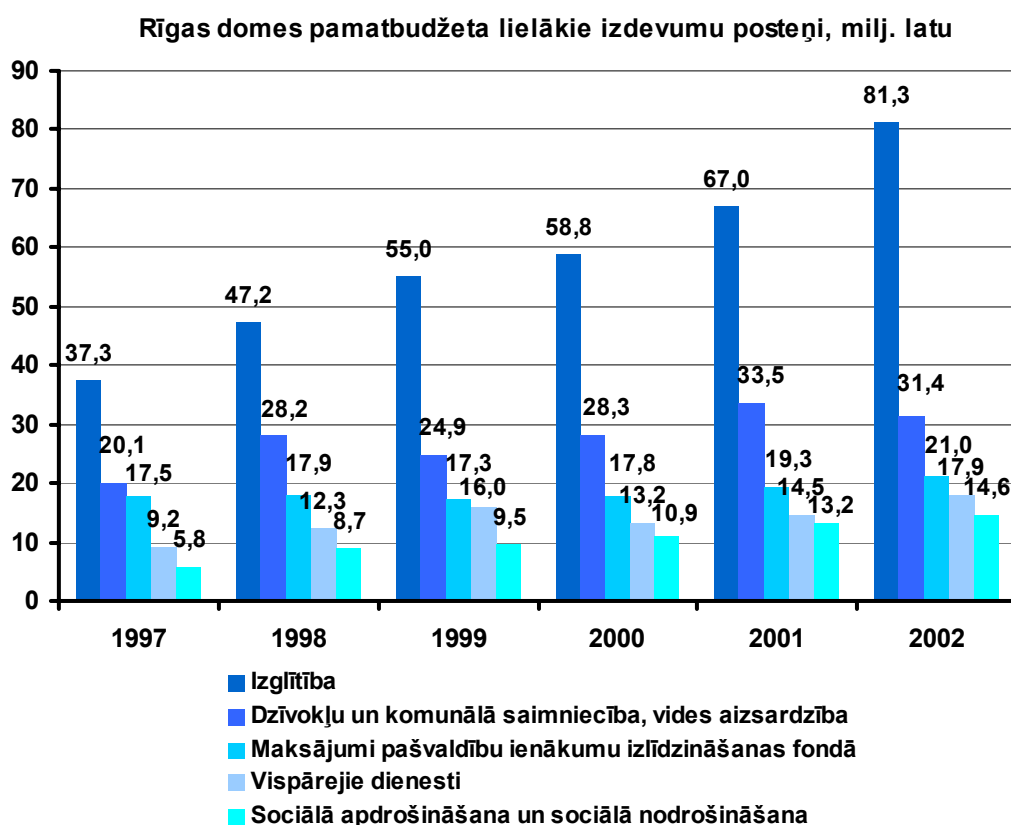
25. attēls

Rīgas pilsētas pamatbudžeta ieņēmumu galveno daļu veido iedzīvotāju ienākuma nodoklis, tā daļa Rīgas pilsētas pamatbudžetā sākot no 1998. gada nepārtraukti pieaug, 2002. gadā sasniedzot 61% no visiem ieņēmumiem (26. attēls). Otrās lielākās pamatbudžeta ieņēmumu daļas avots ir mērķdotācijas no valsts budžeta, kas 2002. gadā bija 17,8% no ieņēmumiem. Īpašuma nodoklis 2002. gadā veido 12,4% no pamatbudžeta ieņēmumiem. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis un nodokļi no īpašuma vidēji veido ap 73,3% no visiem pamatbudžeta ieņēmumiem.

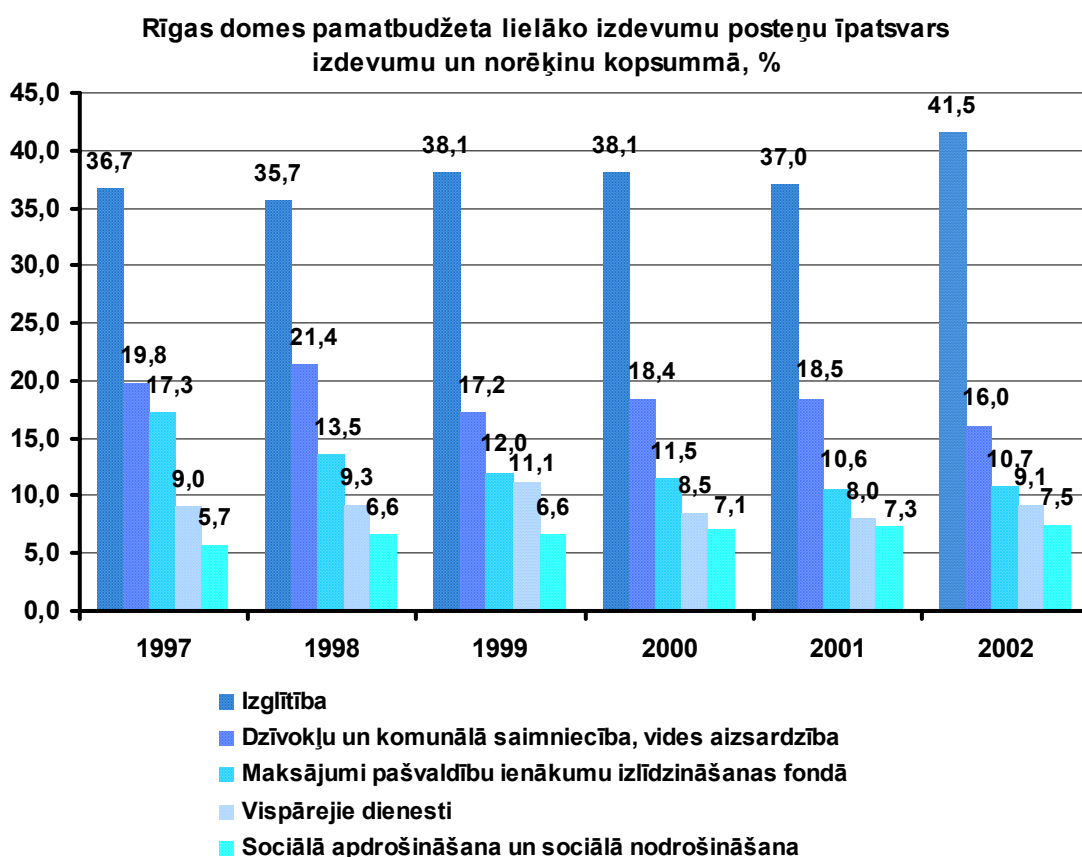
26. attēls

Visus gadus viena no galvenajām Rīgas domes attīstības prioritātēm, kas atspoguļojas budžeta līdzekļu sadalē (27. attēls) ir bijusi izglītība. No 1997. gada līdz 2002. gadam visu budžeta izdevumu un norēķinu apjoms ir palielinājies 1,9 reizes, bet izglītībai novirzītie budžeta resursi ir palielinājušies par 44 miljoniem latu vai 2,2 reizes. Pieaug arī sociālajai palīdzībai paredzēto līdzekļu apjoms. Piecu gadu laikā līdzekļi sociālajai palīdzībai ir pieauguši par 8,8 miljoniem latu vai 2,5 reizes. Rīgas pamatbudžeta lielākie izdevuma posteņi – izglītība, dzīvokļu un komunālā saimniecība, vides aizsardzība, maksājumi pašvaldību ienākumu izlīdzināšanas fondā, vispārējie dienesti un sociālā palīdzība, veido 84,9% no visiem izdevumiem.

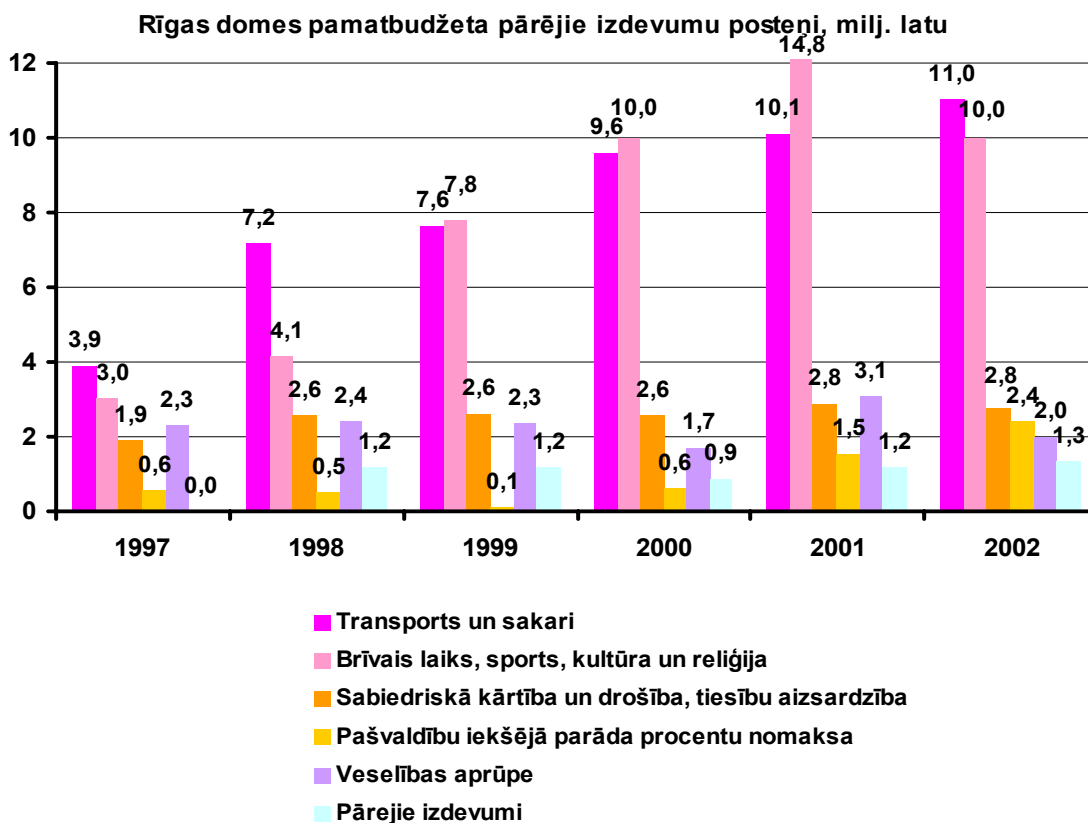
27. attēls

Rīgas pilsētas pamatbudžeta izdevumos un norēķinos (28. attēls) izglītībai novirzīto līdzekļu daļa no 36,7% 1997. gadā pieauga līdz 41,5% 2002. gadā. Otrais lielākais pamatbudžeta izdevumu daļas postenis ir dzīvokļu un komunālajā saimniecībā, vides aizsardzībā, kas 2002. gadā bija 16% no izdevumiem, bet šī posteņa īpatsvars izdevumu struktūrā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, ir samazinājies. Izdevumu struktūrā samazinās maksājumu pašvaldības ienākumu izlīdzināšanas fondā posteņa īpatsvars un 2002. gadā tas bija vairs tikai 10,7% (1997. gadā – 17,3%).

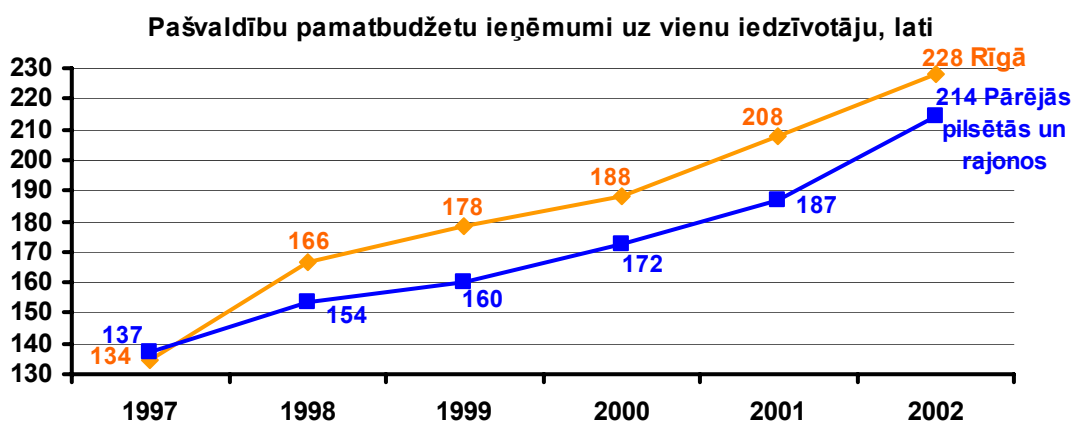
28. attēls

Arvien lielāka uzmanība Rīgas budžetā tiek pievērsta kultūrai un sportam. 2001. gadā šiem mērķiem tika novirzīts visvairāk - 14,8 milj. latu. No 1997. gada līdz 2002. gadam vidēji izdevumi kultūrai un sportam ir pieauguši gadā par 33,8%. Pieauga arī transportam un sakariem paredzētie izdevumi, vidēji gadā par 26%. Sakarā ar budžeta deficītu, izmantojot piesaistītos līdzekļus dažādu pilsētas prioritāšu nodrošināšanai, ir pieauguši pašvaldības iekšējā parāda procentu nomaksas maksājumi.

29. attēls

Sākot no 1998. gada Rīgas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi uz vienu iedzīvotāju ir vidēji par 14 latiem vai 6,5% lielāki nekā pārējās pilsētās un rajonos (skat. 30. attēlu).

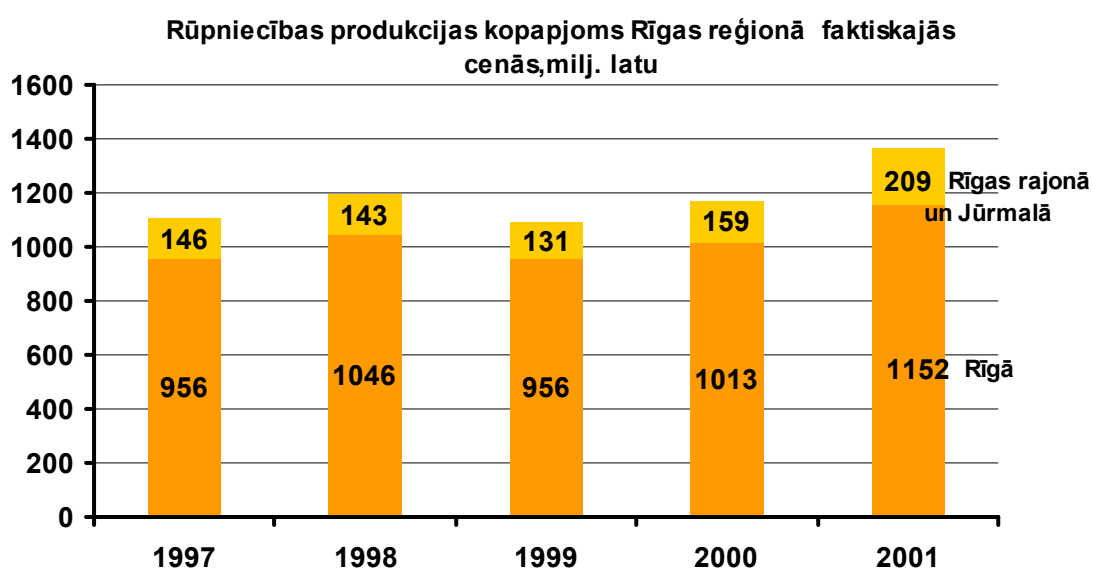

30. attēls

3 RĪGAS TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARU STRUKTŪRA UN DINAMIKA

3.1 Preču ražošanas struktūra un dinamika

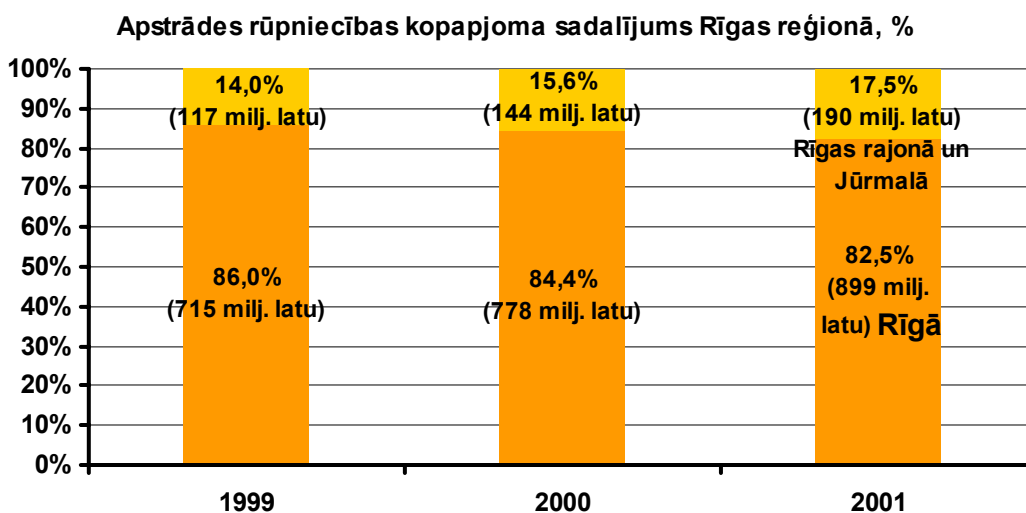
CSP dati par rūpniecības preču ražošanas apjomiem un struktūru Rīgā ir nepilnīgi, tādēļ apskatā līdztekus izskatām nedaudz pilnīgāku datu kopumu arī par Rīgas reģionu. Zemāk ievietotajā 31. attēlā rūpniecības produkcijas kopapjoms ietver trīs preču ražošanas darbības veidus: ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, apstrādes rūpniecība, elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde.

31. attēls

3.1.1 Apstrādes rūpniecība

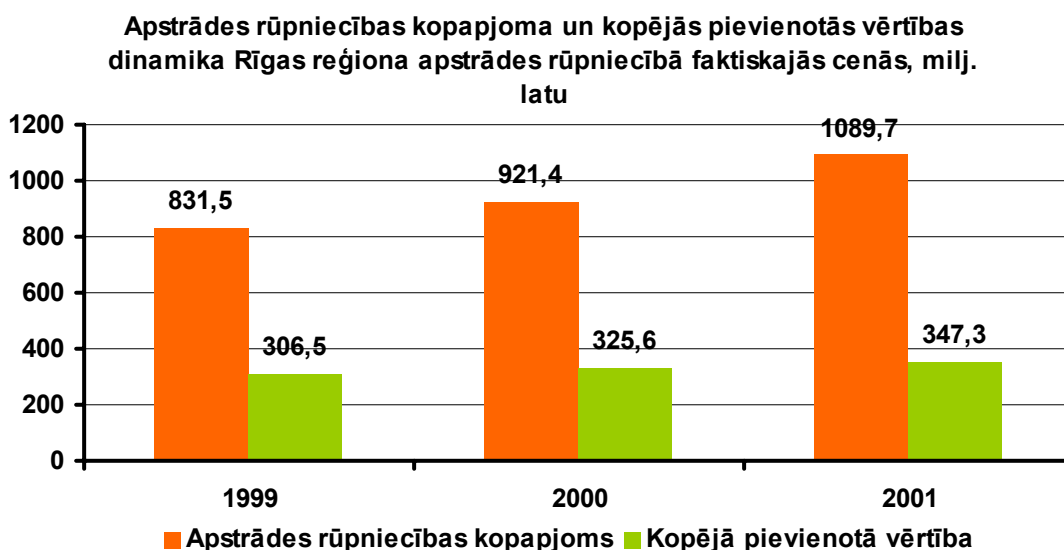
No rūpniecības produkcijas kopapjoma Rīgas reģionā apstrādes rūpniecību varam izdalīt tikai par 1999. – 2001. gadam un 32. attēlā ir redzamas proporcijas, kā sadalās Rīgas un Rīgas rajona un Jūrmalas apstrādes rūpniecības produkcijas kopapjoms.

32. attēls

33. attēla dati ļauj secināt, ka apstrādes rūpniecība Rīgas reģionā straujāk ir augusi Rīgas rajonā un Jūrmalā, tomēr Rīgas īpatsvars apstrādes rūpniecībā arvien vēl ir lielāks par Rīgas iedzīvotāju skaita īpatsvaru (78,9 %) Rīgas reģionā.

Samērā straujam apstrādes rūpniecības kopapjoma pieaugumam Rīgas reģionā, neseko tikpat straujš kopējās pievienotās vērtības pieaugums šajā nozarē ietilpstošajiem darbības veidiem. Par to liecina 33. attēls.

33. attēls

Ja apstrādes rūpniecības kopapjoms divos gados ir audzis par 31,1 %, tad kopējā pievienotā vērtība tikai par 13,3 %. Tas nozīmē, ka apstrādes rūpniecības kopapjoms pieaug, palielinoties produkcijas veidu ražošanai ar zemu pievienoto vērtību. Kopējā pievienotā vērtība pret kopapjomu ir samazinājusies no 36,9 % 1999. gadā līdz 31,9 % 2001. gadā.

Apstrādes rūpniecības darbības veidu īpatsvara tendenci Rīgas reģiona kopējā pievienotajā vērtībā ilgākā laika posmā raksturo 2. tabulas dati.

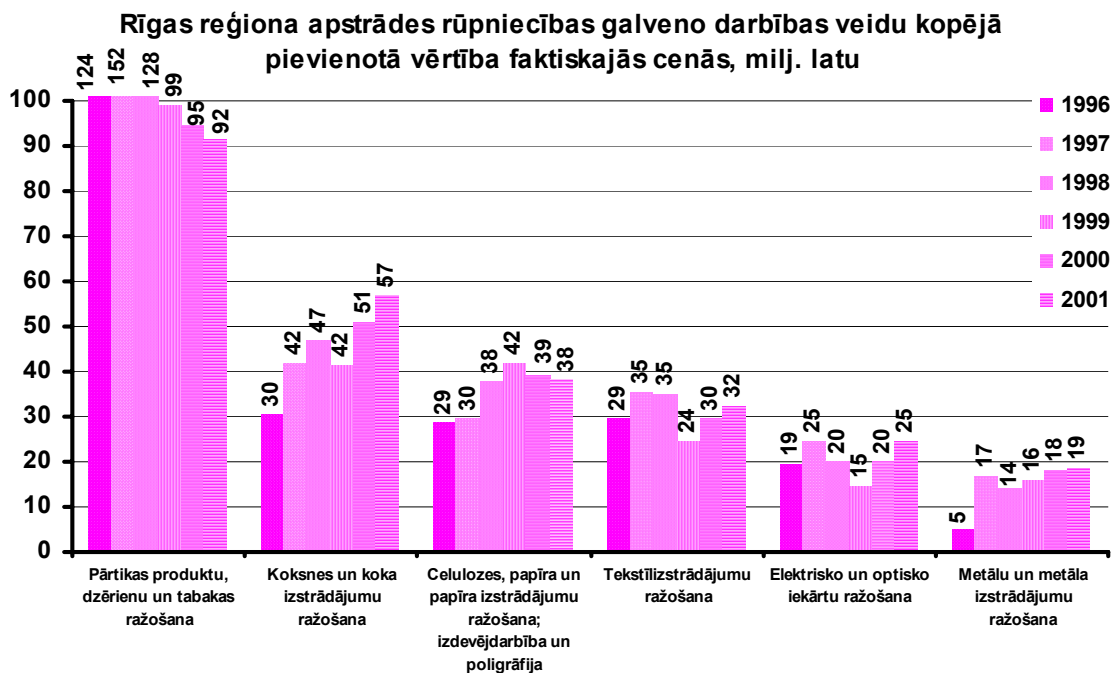
**Rīgas reģiona apstrādes rūpniecības darbības veidu sastāva īpatsvars
reģiona kopējā pievienotajā vērtībā faktiskajās cenās, %**

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Pārtikas produktu, dzērienu un tabakas ražošana	9,5	8,2	6,9	4,7	4,0	3,5
Koksnes un koka izstrādājumu ražošana	2,3	2,6	2,5	2,0	2,1	2,2
Celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošana; izdevējdarbība un poligrāfija	2,2	1,9	2,0	2,0	1,6	1,5
Tekstilizstrādājumu ražošana	2,2	2,2	1,9	1,2	1,2	1,2
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	1,5	1,6	1,1	0,7	0,8	0,9
Metālu un metāla izstrādājumu ražošana	0,4	1,1	0,8	0,8	0,8	0,7
Ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru raž.	1,2	1,7	1,0	0,9	0,7	0,6
Transportlīdzekļu ražošana	1,1	0,9	0,8	0,5	0,5	0,6
Pārējie apstrādes rūpniecības darbības veidi	2,4	2,4	2,0	1,9	1,9	2,0
Kopā	22,8	22,6	18,8	14,4	13,7	13,4

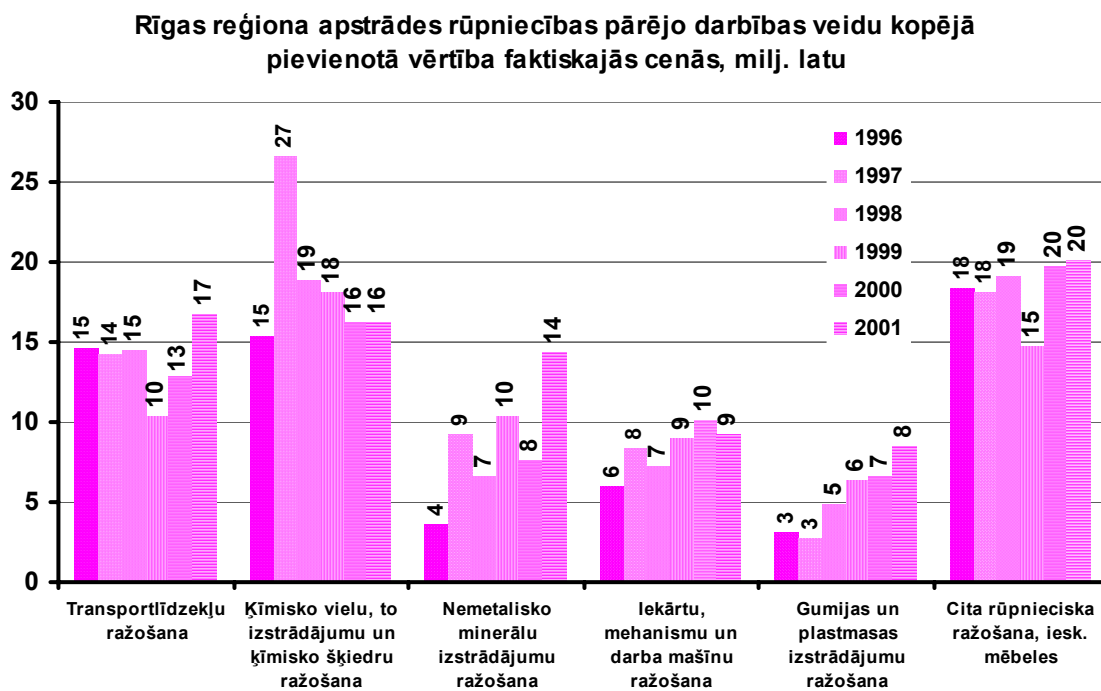
2. tabula

Visu apstrādes rūpniecības darbības veidu īpatsvara samazināšanās kopējā reģiona pievienotajā vērtībā, salīdzinot ar 1997. gadu, ataino procesus, kas noritēja valstī šajā laika posmā. Pie tādiem var pieskaitīt novēlotu, parādos iestigušu rūpniecības uzņēmumu privatizāciju, pielietojot likvidācijas metodes, liedzot jebkādu valsts atbalstu šiem uzņēmumiem ražošanas restrukturizācijai, kā arī ārvalstu investoru nevēlēšanos iesaistīties pasākumos, kas negarantē augstu ieguldīto līdzekļu atdevi.

Apstrādes rūpniecības īpatsvara samazināšanās kopējā pievienotajā vērtībā saistāma ar vairāku tajā ietilpstošo nozaru kopējās pievienotās vērtības samazināšanos ne tikai relatīvi, bet arī vērtības izteiksmē, ko uzskatāmi raksturo 34. un 35. attēls.

34. attēls

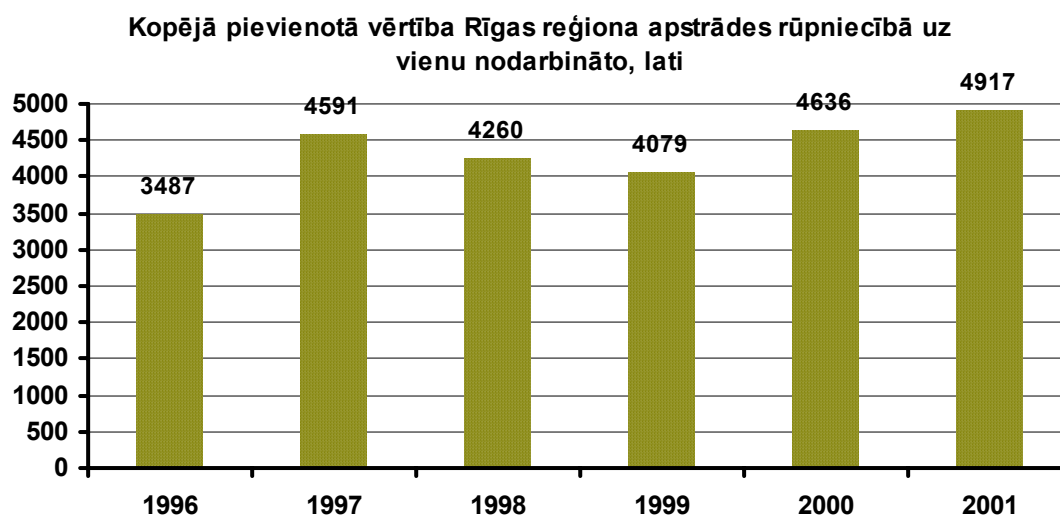

35. attēls

Gandrīz 2/3 (63%) no apstrādes rūpniecības kopējās pievienotās vērtības ir attiecināmas uz pirmajiem četriem darbības veidiem, lai gan laika posmā no 1996. līdz 2001. gadam to īpatsvars ir samazinājies par 8 procenta punktiem un tas saistāms ar pārtikas produktu, dzērienu un tabakas ražošanu – 2001. gadā šīs nozares kopējā pievienotā vērtība faktiskajās cenās bija par 32 milj. latu mazāka kā 1996. gadā un par 60 milj. latu mazāka kā 1997. gadā. Vislielākais kopējās pievienotās vērtības pieaugums šajā laika posmā ir koksnes un koka izstrādājumu (bez mēbelēm) darbības veidiem – 27 milj. latu vai 5.3 milj. gadā. Pārējo apstrādes rūpniecības darbības veidu devums kopējās pievienotās vērtības veidošanā mijas gan ar pieaugumu, gan kritumu. Mēbeļu ražošanas kopējā pievienotā vērtība nav atšifrēta un ietilpst citas rūpnieciskās ražošanas sastāvā.

Salīdzinot 2001. gada apstrādes rūpniecībā visu ietilpstošo darbības veidu kopējo pievienoto vērtību ar 1997. gadu, samazinājums ir 32 milj. latu. Pēc 1999. gada apstrādes rūpniecības kopējā pievienotā vērtība faktiskajās cenās pieaug – 2000. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo par 6,2% un 2001. gadā – 6,7%.

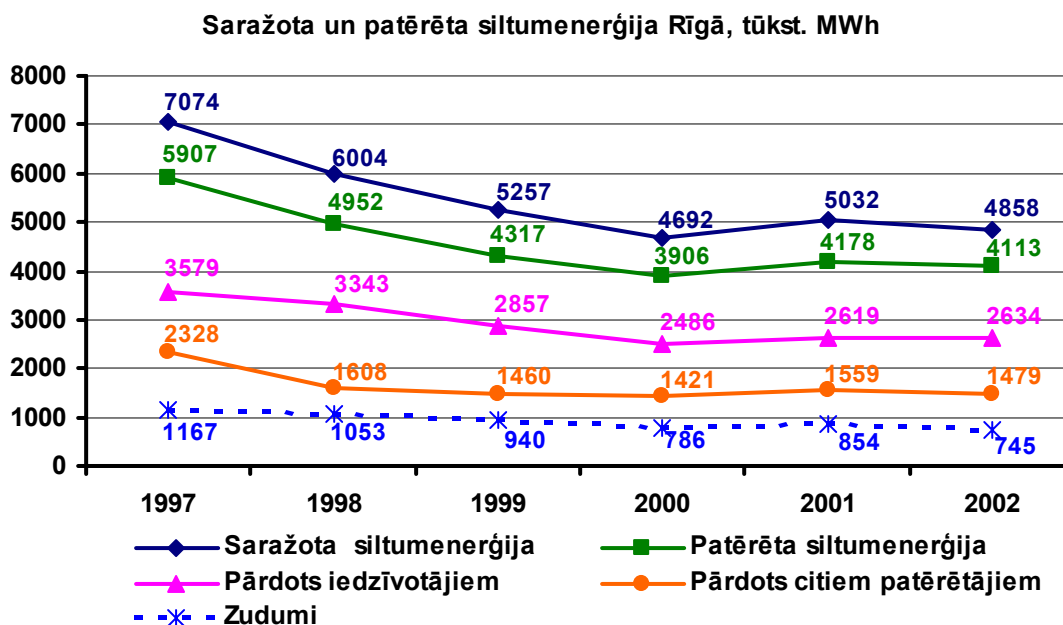
Sakarā ar apstrādes rūpniecībā nodarbināto skaita samazināšanos, kopējā pievienotā vērtība uz vienu nodarbināto ir augusi it īpaši pēdējos gados, kā tas redzams 36. attēlā.

36. attēls

3.1.2 Enerģētika

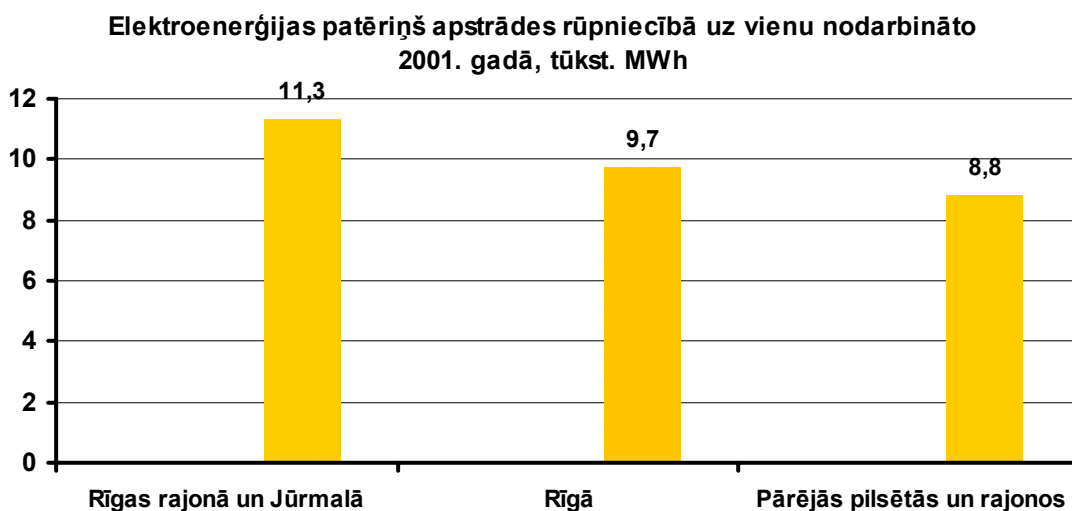
Attiecībā uz Rīgu un Rīgas reģionu CSP sniedz ļoti ierobežotu informācijas apjomu par enerģētiku. Tieši par Rīgu plašākā informācija ir par siltumenerģētiku, ko atspoguļo 37. attēls.

37. attēls

Siltumenerģijas ražošanas, patēriņa un zudumu samazināšanos laika posmā no 1997. līdz 2000. gadam noteica virkne faktoru – patērētās siltumenerģijas patēriņa uzskaites pilnveidošana, iespēja regulēt piegādātās siltumenerģijas apjomu, vairāku patērētāju atteikšanās no centralizētās siltumapgādes, siltumenerģijas piegādes tīklu atjaunošana. Pēdējos gados siltumenerģijas ražošana un patēriņš ir stabilizējušies un neliecina par jauna, apjomīga pieprasījuma palielināšanos. Īpaši jāatzīmē, zudumu samazināšanās ne tikai absolūtā izteiksmē, bet arī procentuāli pret saražotās siltumenerģijas apjomu.

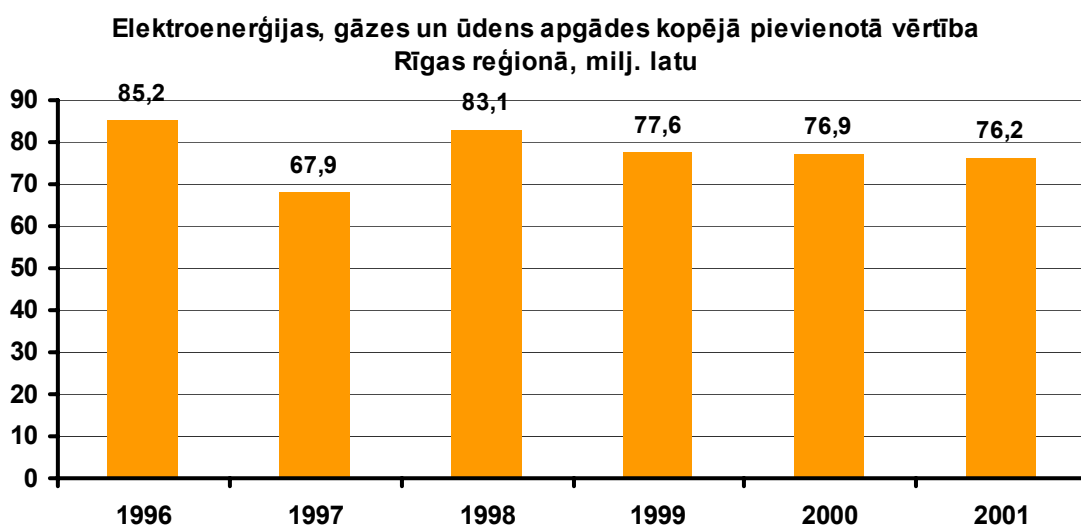
Elektroenerģijas patēriņu Rīgā CSP sniedz tikai par 2001. gadu apstrādes rūpniecības uzņēmumos un tas sastāda 572 tūkst. MWh vai 80,9% no šīs nozares elektroenerģijas patēriņa Rīgas reģionā un 39,1% no kopējā patēriņa valstī. Tas dod iespēju, izmantojot 38. attēlu, salīdzināt elektroenerģijas izlietošanas pakāpi uz vienu nodarbināto Rīgas un pārējo pilsētu un rajonu apstrādes rūpniecībā.

38. attēls

Elektroenerģijas patēriņš uz vienu nodarbināto Rīgā apstrādes rūpniecībā preču ražošanā, salīdzinot ar Rīgas rajonu un Jūrmalu, ir zemāks un tikai nedaudz augstāks kā pārējās pilsētās un rajonos.

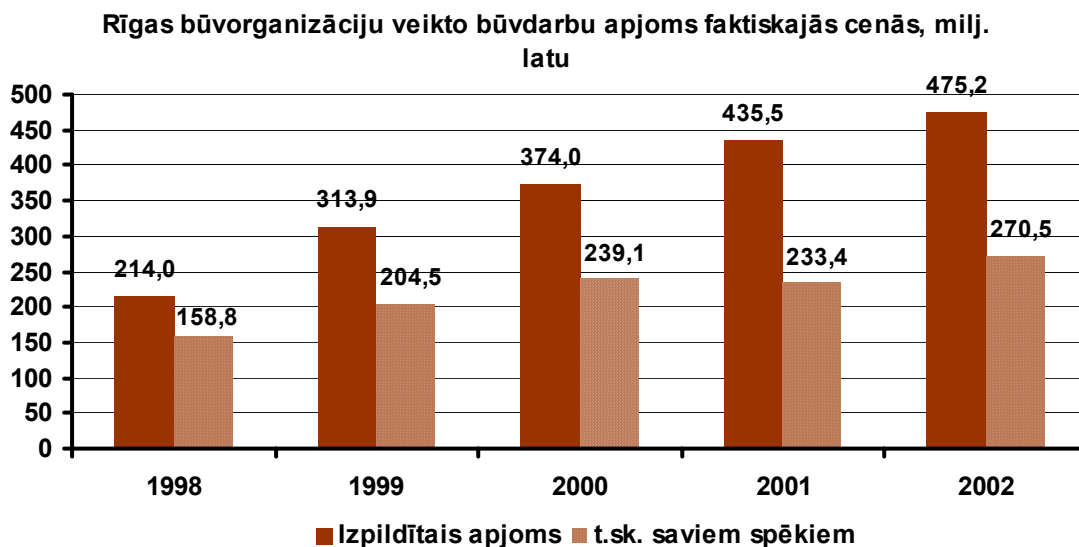
Enerģētikas, kā kompleksa preču ražošanas darbības veida, kas aptverts statistiskajā rādītājā – elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde, ekonomiskos darba rezultātus raksturo kopējās pievienotās vērtības dinamika šajā darbības veidā, kas par Rīgas reģionu dota 39. attēlā.

39. attēls

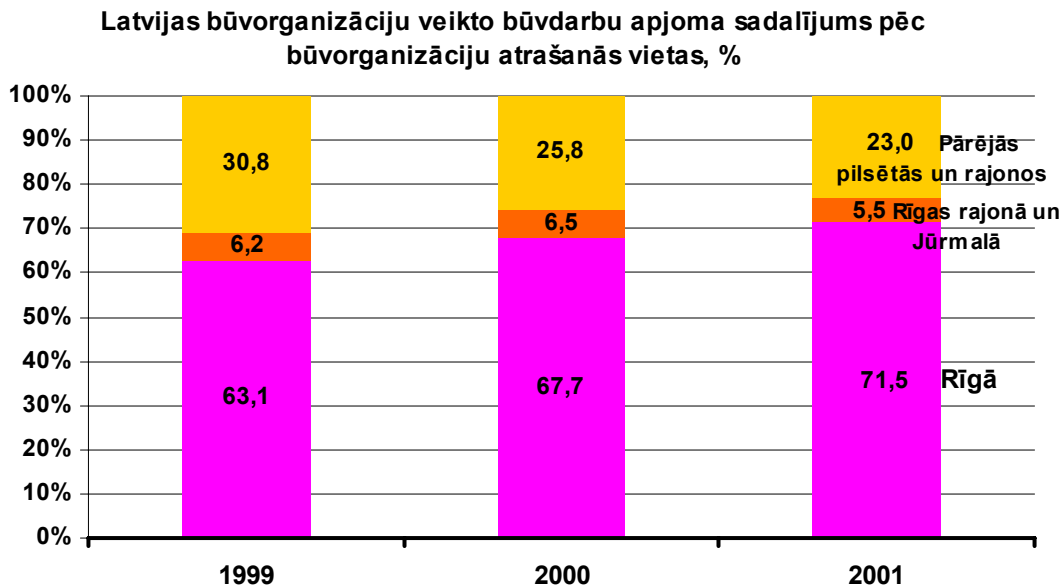
3.1.3 Būvniecība

Rīgas būvorganizāciju veikto būvdarbu apjomu vērtības izteiksmē raksturo 40. attēls.

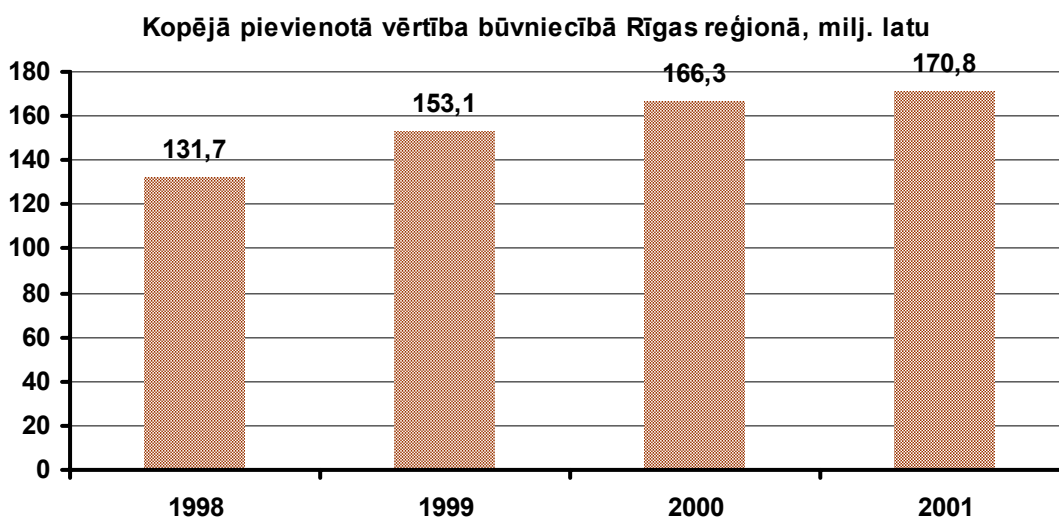
40. attēls

Rīgas būvorganizāciju veikto būvdarbu apjoms aug straujāk kā citur Latvijā, par ko liecina 41. attēls.

41. attēls

Straujais Rīgas būvorganizāciju veiktā darbu apjoma pieaugums laika posmā no 1998. līdz 2001. gadam noritēja augstas konkurences apstākļos, kā rezultātā, sākot ar 1999. gadu, būvniecības cenas Latvijā sāka samazināties un 2001. gadā tās jau bija par 7% zemākas par 1999. gada līmeni un 2002. gadā tās turpināja samazināties. Sakarā ar būvniecības cenu samazināšanos un ražošanas izmaksu pieaugumu, kopējā pievienotā vērtība būvniecībā pieauga ievērojami lēnāk. Dati par Rīgas reģionu liecina, ka norādītajā laika posmā būvdarbu apjomam pieaugot vairāk kā divas reizes, kopējā pievienotā vērtība būvniecībā ir palielinājusies par 30% (42. attēls).

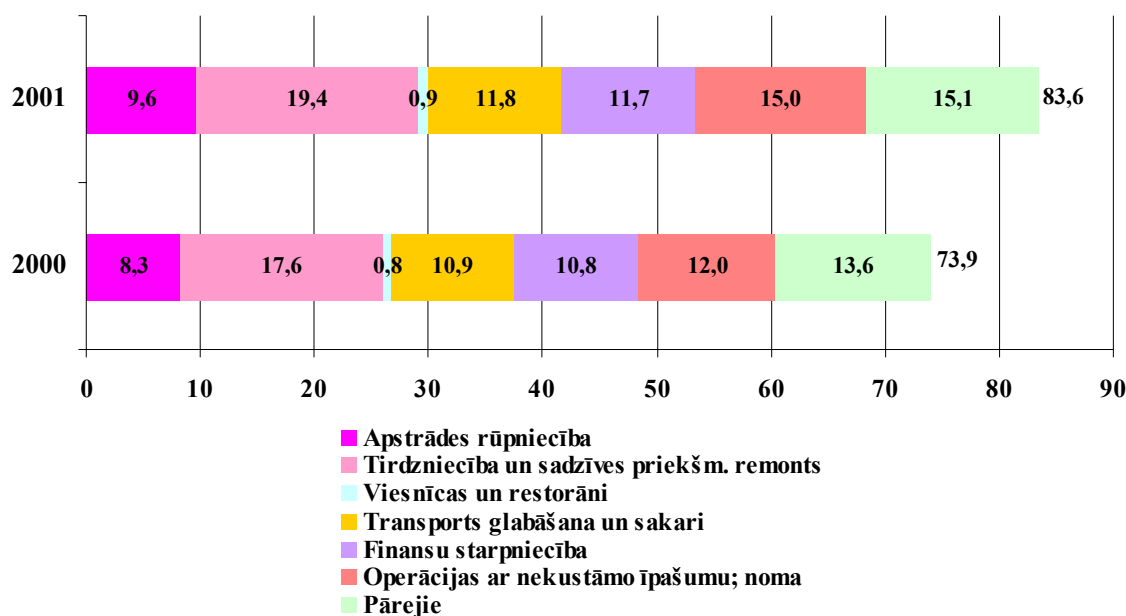

42. attēls

3.1.4 Informācijas tehnoloģijas

Datus par datoru izmantošanu uzņēmumos LSP ir sākusi apkopot tikai no 2000. gada. Gada laikā Rīgā reģistrētajos uzņēmumos izmantoto datoru skaits ir pieaudzis par 9,7 tūkstošiem, t.i. 13%. Vislielākais izmantoto datoru skaits ir pieaudzis uzņēmumos, kas nodarbojas ar operācijām ar nekustamo īpašumu un nomu, par 25%, pārējos uzņēmumos datoru skaits pieaudzis no 8-15% (skat. 43. attēlu).

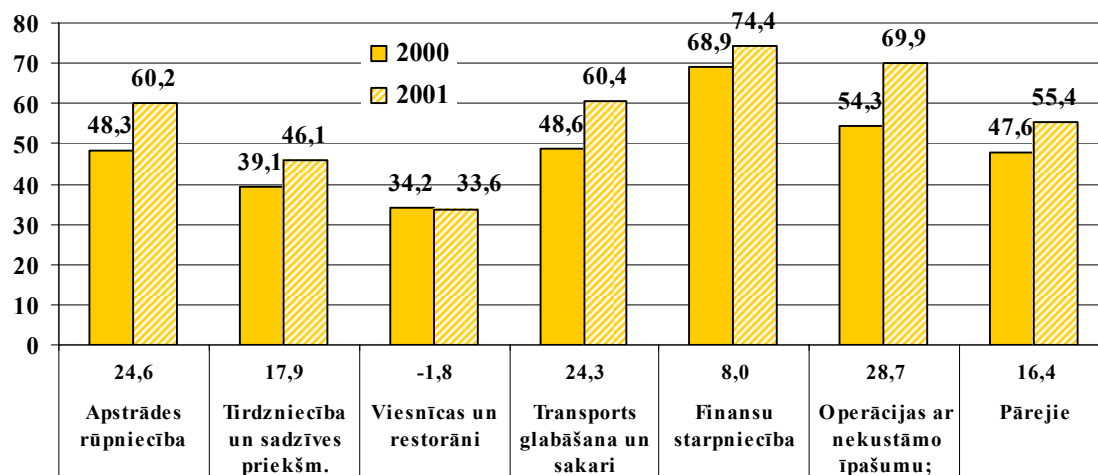
Rīgā reģistrētajos uzņēmumos izmantoto datoru skaits, tūkst. gab

43. attēls

Apskatot datoru lietošanu uzņēmumos atkarībā no darbības veida (skat. 44. attēlu), redzams, ka mazāk par 50% no visiem attiecīgās grupas kopskaita uzņēmumiem datorus lieto firmas, kas nodarbojas ar viesnīcu un restorānu darbību un ar tirdzniecību un sadzīves priekšmetu remontu. Visvairāk datorus lieto uzņēmumi, kas nodarbojas ar finansu starpniecību (74,4%) un operācijām ar nekustamo īpašumu un nomu (69,9%). Visstraujākais kāpums ir uzņēmumos, kas nodarbojas ar operācijām ar nekustamo īpašumu un nomu, par 28,7%.

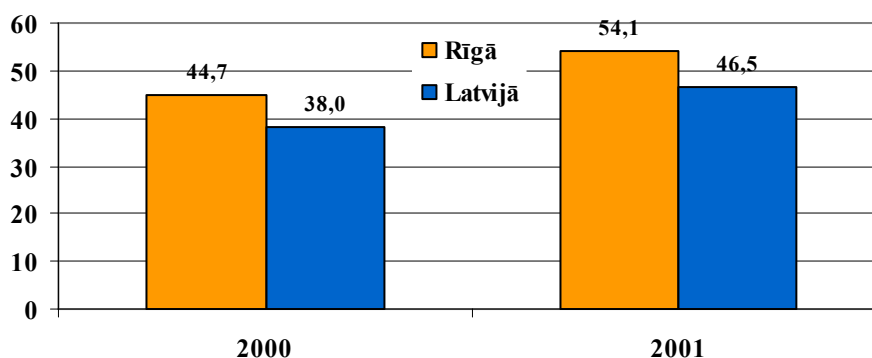
Datoru lietošana uzņēmumos gada beigās, procentos no uzņēmumu attiecīgās grupas kopskaita

44. attēls

Rīgā par 16,3% vairāk uzņēmumu lietoja datorus 2001. gadā nekā vidēji Latvijā. Taču pieauguma temps Latvijā ir bijis ātrāks (22,4%) nekā Rīgā (21%) (skatīt 45. attēlu).

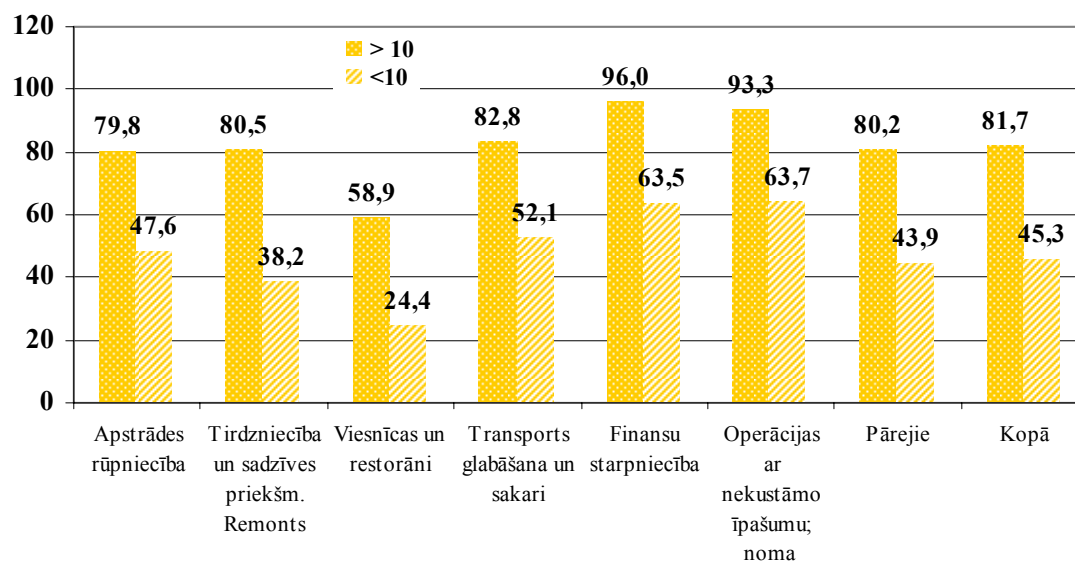
Datoru lietošana uzņēmumos gada beigās, procentos no uzņēmumu attiecīgās grupas kopskaita

45. attēls

Datoru lietošana uzņēmumos 2001. gadā, kur ir līdz 10 nodarbinātajiem, ir uz pusi mazāka (45,3%), nekā uzņēmumos, kur ir 10 un vairāk nodarbināto (81,7%) (skat. 46. attēlu). Analizējot datoru izmantošanu uzņēmumos atkarībā no darbības veida, situācija ir līdzīga.

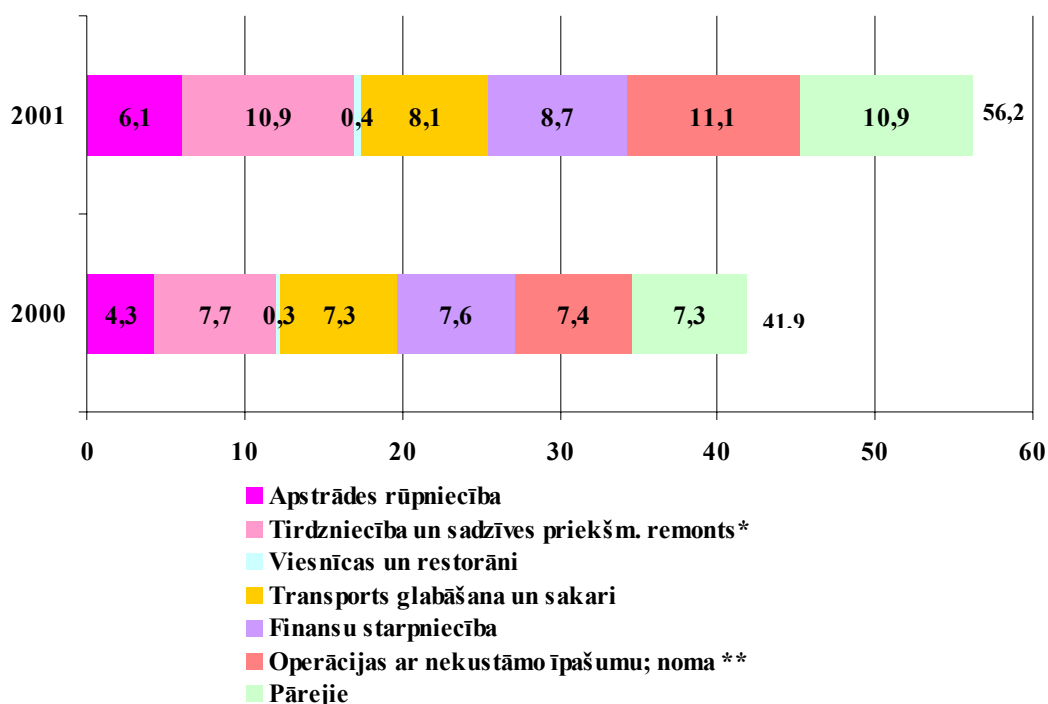
Datoru lietošana uzņēmumos gada beigās, procentos no uzņēmumu attiecīgās grupas kopskaita atkarībā no nodarbināto skaita 2001. gadā

46. attēls

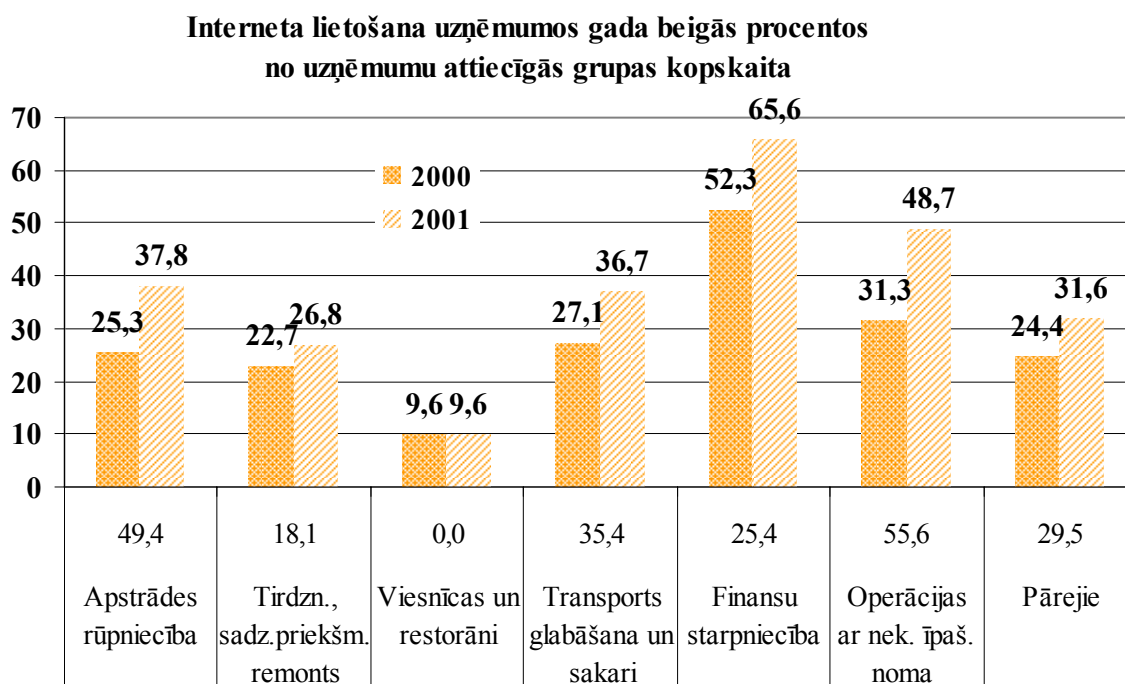
Internetam pieslēgto datoru skaits 2001. gadā salīdzinot ar 2000. gadu pieaudzis par 14,3 tūkstošiem (skat. 47. attēlu). Visstraujākais internetam pieslēgto datoru skaita pieaugums ir uzņēmumos, kas nodarbojas ar finansu starpniecību (50%) un kas nodarbojas ar operācijām ar nekustamo īpašumu un nomu (49,3%).

Internetam pieslēgto datoru skaits, tūkst. gab.

47. attēls

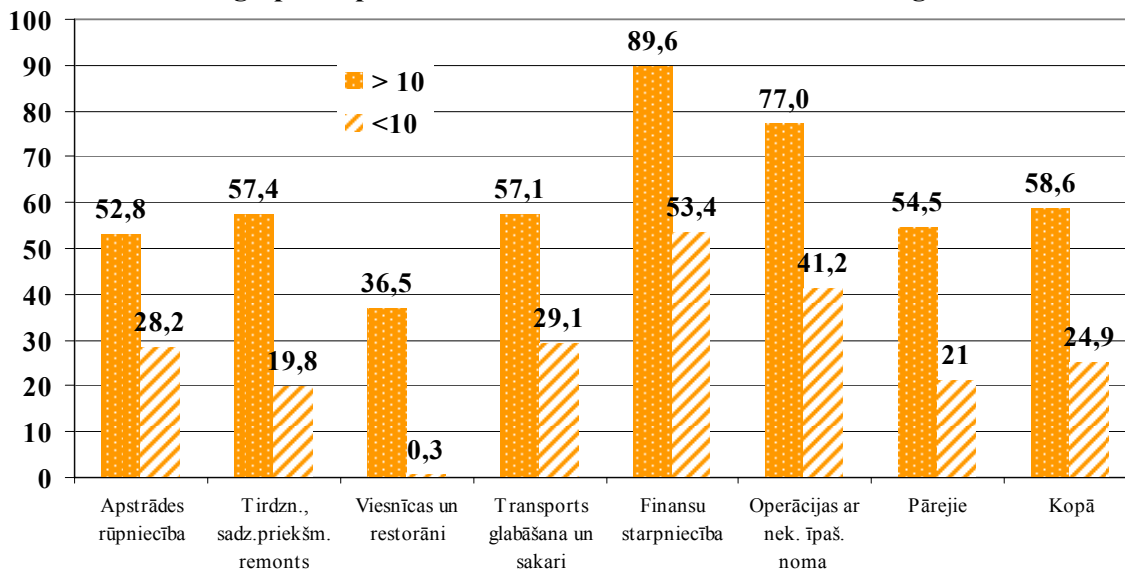
Apskatot interneta lietošanu uzņēmumos atkarībā no darbības veida (skat. 48. attēls), redzams, ka 2001. gadā vismazāk no visiem attiecīgās grupas kopskaita uzņēmumiem internetu lieto firmas, kas nodarbojas ar viesnīcu un restorānu darbību (9,6%) un ar tirdzniecību un sadzīves priekšmetu remontu (26,8%). Visvairāk 2001. gadā internetu lietoja uzņēmumi, kas nodarbojas ar finansu starpniecību (65,6%) un operācijām ar nekustamo īpašumu un nomu (48,7%). Visstraujākais kāpums ir uzņēmumos, kas nodarbojas ar operācijām ar nekustamo īpašumu un nomu, par 55,6%, apstrādes rūpniecībai – par 49,4%.

48. attēls

Interneta lietošana uzņēmumos 2001. gadā, kur ir līdz 10 nodarbinātajiem (24,9%) ir par 42,5% mazāka, nekā uzņēmumos, kur ir 10 un vairāk nodarbināto (58,6%). Analizējot interneta izmantošanu uzņēmumos atkarībā no darbības veida, situācija ir līdzīga.

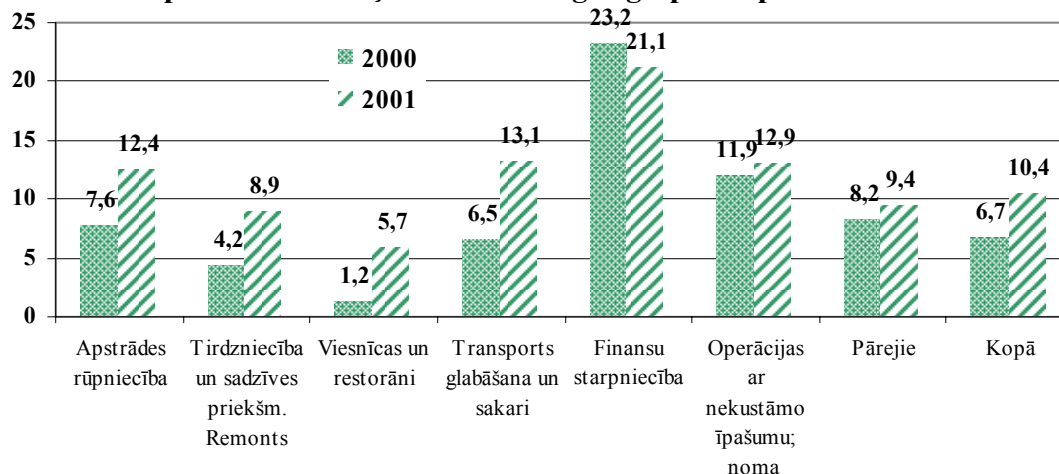
Interneta lietošana uzņēmumos gada beigās, procentos no uzņēmumu attiecīgās grupas kopskaita atkarībā no nodarbināto skaita 2001. gadā

49. attēls

2001. gadā interneta mājas lapas bija 10,4% Rīgā reģistrēto uzņēmumu (skat. 50. attēlu). Salīdzinot ar 2000. gadu interneta mājas lapu skaits pieauga par 55%. Visvairāk interneta mājas lapu ir uzņēmējiem, kuru galvenais darbības veids ir finansu starpniecība – 21,2 % 2001. gadā. Vislielākais interneta mājas lapu skaita pieaugums bija uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar viesnīcu un restorānu biznesu, salīdzinot ar 2000. gadu to skaits pieauga vairāk kā 4 reizes.

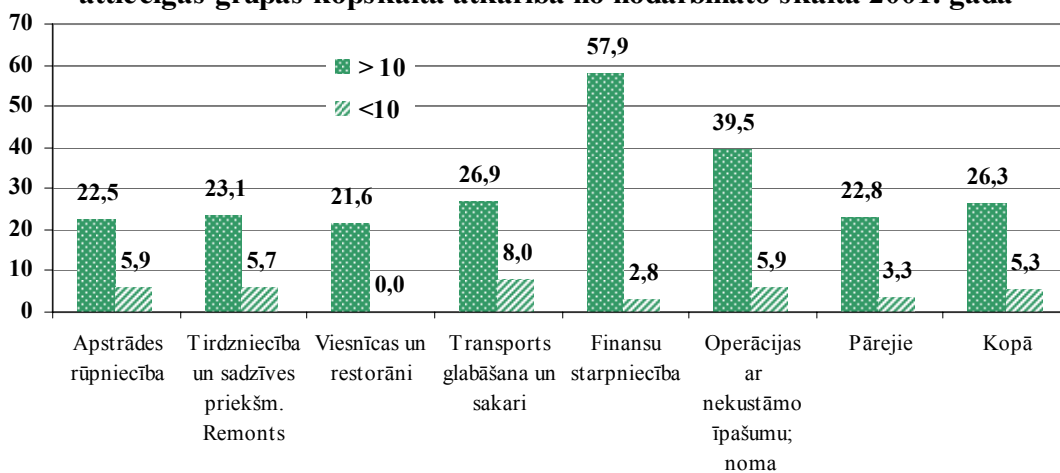
**Interneta mājas lapa uzņēmumos gada beigās
procentos no uzņēmumu attiecīgās grupas kopskaita**

50. attēls

Interneta mājas lapa uzņēmumos 2001. gadā, kur ir līdz 10 nodarbinātajiem (5,3%) ir gandrīz 4 reizes mazāk, nekā uzņēmumos, kur ir 10 un vairāk nodarbināto (26,3%) (skat. 51. attēlu). Vēl lielāka atšķirība ir uzņēmumos, kuri nodarbojas ar finanšu starpniecību, atšķirība starp uzņēmumiem ar nodarbināto skaitu vairāk par 10 ir 19,6 reizes lielāka nekā uzņēmumos ar nodarbināto skaitu līdz 10. Arī uzņēmumos ar citu darbības veidu šī atšķirība ir ļoti liela no 2-5 reizēm.

Interneta mājas lapa uzņēmumos gada beigās, procentos no uzņēmumu attiecīgās grupas kopskaita atkarībā no nodarbināto skaita 2001. gadā

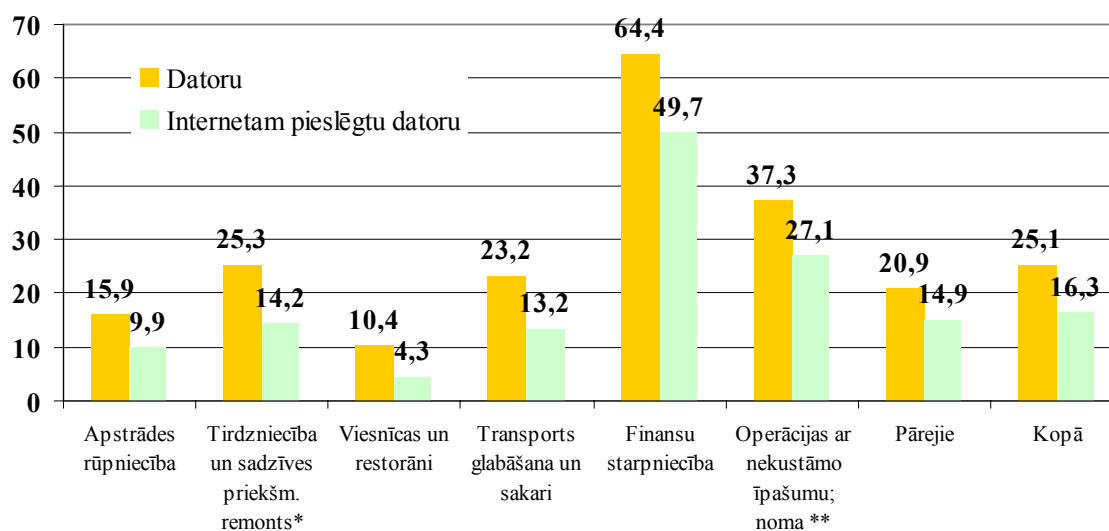

51. attēls

2001. gadā datoru darbā lietoja 25,1% no uzņēmumu attiecīgās grupas darbinieku kopskaita, savukārt internetu – 16,3% (skat. 52. attēlu). Visvairāk gan datoru, gan

internetu darbā lietoja darbinieki, kas strādā uzņēmumos, kas nodarbojas ar finansu starpniecību, vismazāk – ar viesnīcu un restorānu biznesu.

**Uzņēmumu darbinieki, kas darbā regulāri lietoja datoru 2001. gadā
procentos no uzņēmumu attiecīgās grupas darbinieku kopskaita**

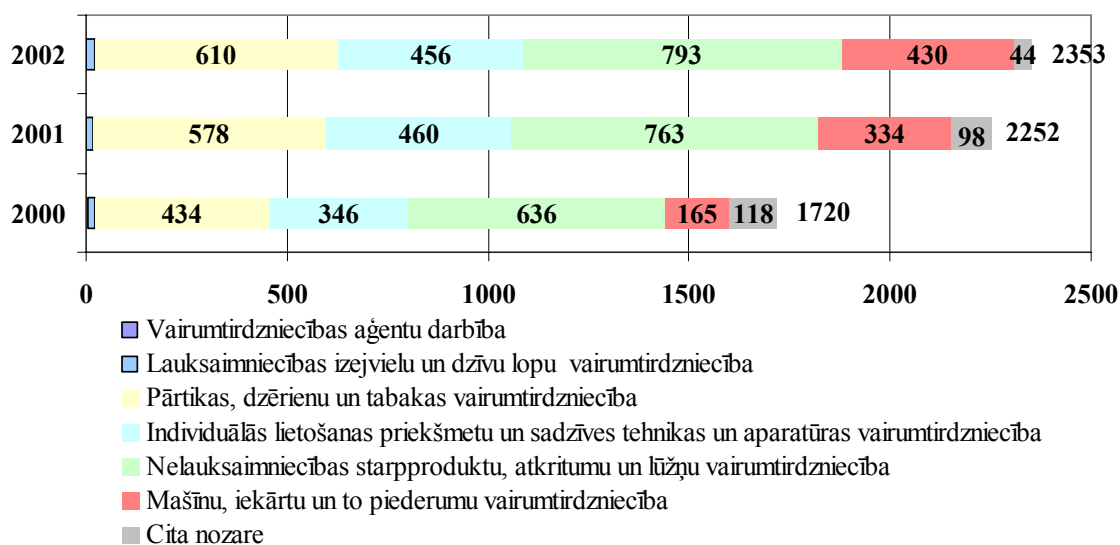
52. attēls

3.2 Pakalpojumi

3.2.1 Tirdzniecība

Rīgā vairumtirdzniecības apgrozījums (skat. 53. attēlu) divu gadu laikā ir pieaudzis par 37%, 2002. gadā sasniedzot 2352 milj. latu.

Vairumtirdzniecības apgrozījums Rīgā sadalījumā pa pamatdarbības veidiem faktiskajās cenās
milj. Ls, bez PVN

53. attēls

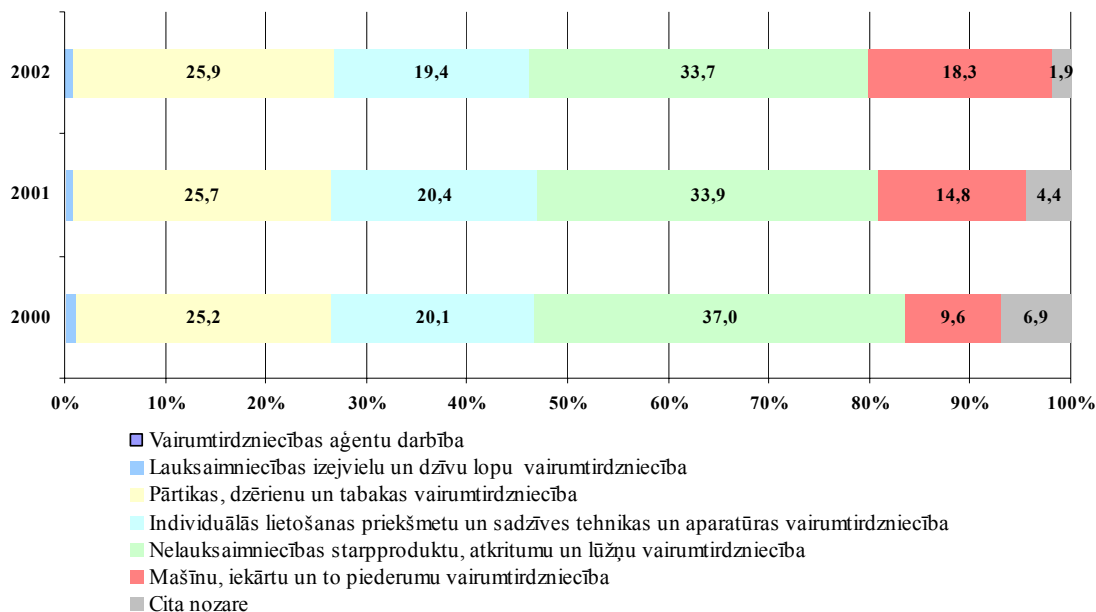
Vairumtirdzniecības apgrozījuma struktūrā (54. attēls) Rīgā vislielāko daļu ieņem nelauksaimniecības starpproduktu, atkritumu un lūžņu vairumtirdzniecība. 2002. gadā tā bija 33,7% no visas vairumtirdzniecības, salīdzinot ar 2000. gadu tās īpatsvars vairumtirdzniecības struktūrā ir samazinājies par 25%.

Salīdzinot ar 2000. gadu ir pieaudzis mašīnu, iekārtu un to piederumu vairumtirdzniecības īpatsvars 2002. gadā (18,3%) 1,6 reizes.

25% no vairumtirdzniecības apjoma nemainīgi sastāda pārtikas, dzērienu un tabakas vairumtirdzniecība, ap 20% - individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves tehnikas un aparatūras vairumtirdzniecība.

Ļoti nenožīmīgu daļu ieņem lauksaimniecības izejvielu un dzīvu lopu vairumtirdzniecība.

Vairumtirdzniecības apgrozījuma struktūra

54. attēls

Vairumtirdzniecības apgrozījums 92,4% apmērā 2001. gadā tika veikts uzņēmumos, kuros tā ir pamatdarbība (skat. 3. tabulu). Šajos uzņēmumos visvairāk tika pārdotas pārtikas preces, 2001. gadā – 27,4% no visas vairumtirdzniecības, kas veikta uzņēmumos, kur tā ir pamatdarbība. Lielu daļu, t.i. 16,8% 2001. gadā aizņēma vairumtirdzniecība ar alkoholiskajiem dzērieniem, 8,7% - tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecība. Samazinās gan gaļas un gaļas produktu, gan piena un piena produktu vairumtirdzniecība.

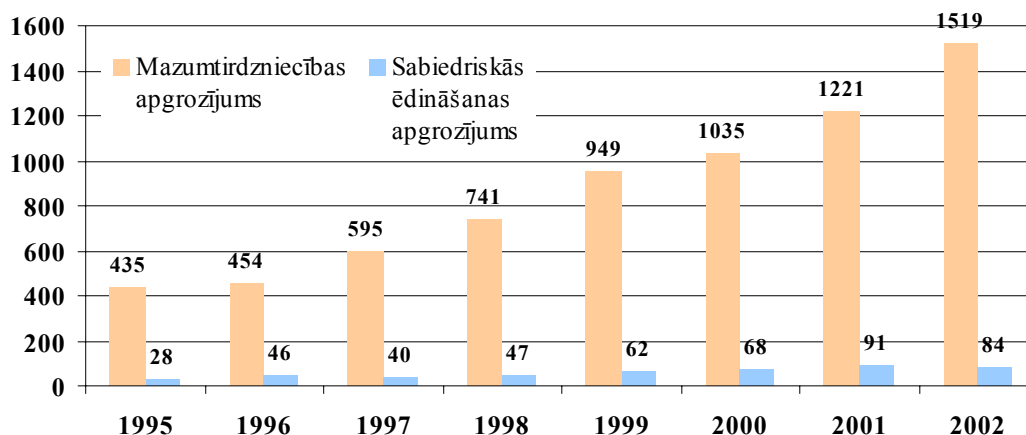
Vairumtirdzniecības apgrozījums sadalījumā pa preču grupām, faktiskajās cenās, mij. latu

Rādītāji	2000		2001	
	milj Ls	%	milj. Ls	%
Vairumtirdzniecības apgrozījums uzņēmumos, kuros tā ir pamatdarbība	1720,0	89,8	2079,7	92,4
tajā skaitā: Pārtikas preces	476,2	27,7	569,8	27,4
no tām: alkoholiskie dzērieni	80,7	16,9	95,7	16,8
tabakas izstrādājumi	40,3	8,5	49,8	8,7
gaļa un gaļas produkti	27,2	5,7	21,0	3,7
piens un piena produkti	33,2	7,0	21,2	3,7
cukurs	22,2	4,7	22,4	3,9
citi uztura produkti	272,6	57,2	359,7	63,1
Tekstilizstrādājumi, apģērbi un apavi	44,4	2,6	39,6	1,9
Porcelāna un stikla izstrādājumi, tapetes un tīrīšanas līdzekļi	34,3	2,0	41,8	2,0
Mājsaimniecības elektropiederumi, radio un televīzijas preces	51,5	3,0	100,4	4,8
Kosmētika un smaržas	28,2	1,6	39,2	1,9
Farmaceutiskie izstrādājumi	131,0	7,6	138,3	6,6
Šķidrāis, cietais un gāzveida kurināmais	206,3	12,0	164,1	7,9
no tā: degviela transporta līdzekļiem	159,8	77,5	113,8	69,3
Koksne, būvmateriāli un santehnika	305,5	17,8	351,0	16,9
Mehānismi, iekārtas un to piederumi	172,3	10,0	273,1	13,1
Pārējās citur neklasificētās preces	270,3	15,7	362,6	17,4
Vairumtirdzniecības apgrozījums uzņēmumos, kam tā nav pamatdarbība	181,2	9,5	169,5	7,5
Ieņēmumi no līgumstarptirdzniecībā	13,5	0,7	2,3	0,1
Vairumtirdzniecības apgrozījums pavisam	1914,7	100	2251,7	100,0

3. tabula

Mazumtirdzniecības apgrozījums Rīgā faktiskajās cenās nepārtraukti pieaug, 7 gadu laikā tas ir pieaudzis 2,5 reizes, 2002. gadā sasniedzot 1519 milj. latu apgrozījumu. Sabiedriskās ēdināšanas apgrozījums Rīgā arī gadu no gada pieaug, 7 gadu laikā 2 reizes, 2002. gadā sabiedriskās ēdināšanas apgrozījums bija 84 milj. latu (55. attēls).

Mazumtirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas apgrozījums Rīgā faktiskajās cenās, milj. Ls

55. attēls

Mazumtirdzniecības apgrozījumā 6 gadu laikā ir notikušas ievērojamas izmaiņas struktūrā (skat. 4. tabulu), tā 2001. gadā lielāko daļu ieņem nepārtikas preču mazumtirdzniecība, t.i. 71,4%, un tikai 28,6% ir mazumtirdzniecība ar pārtikas precēm, kur uztura produkti 7 gadu laikā svārstās ap 70%, bet alkoholiskie dzērieni, tabaka un tabakas izstrādājumi – ap 20%. Sešu gadu laikā mazumtirdzniecība ar nepārtikas produktiem pieauga straujāk (3,3 reizes) nekā ar pārtikas produktiem – par 51%, līdz ar to arī izmainījās mazumtirdzniecības struktūra.

Mazumtirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās

Rādītāji	1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001	
	milj Ls	%	milj Ls	%	milj Ls	%	milj Ls	%	milj Ls	%	milj Ls	%	milj Ls	%
Kopā pārtikas preces	231	53,1	242	53,3	253	42,5	311	42,0	357	37,6	319	30,8	349	28,6
<i>Uztura produkti</i>	181	78,4	184	76,0	192	75,9	232	74,6	272	76,2	229	71,8	255	73,1
<i>Alkoholiskie dzērieni, tabaka un tabakas izstrādājumi</i>	50	21,6	58	24,0	61	24,1	79	25,4	85	23,8	90	28,2	94	26,9
Nepārtikas preces	204	46,9	212	46,7	342	57,5	430	58,0	592	62,4	716	69,2	872	71,4
Kopā mazumtirdzniecības apgrozījums	435	100,0	454	100,0	595	100,0	741	100,0	949	100,0	1035	100,0	1221	100,0

4. tabula

Mazumtirdzniecības apgrozījums 2001. gadā attiecībā pret 1995. gadu ir pieaudzis par 108% (skat. 5. tabulu), sabiedriskās ēdināšanas – par 139%. Vislielākais pieaugums mazumtirdzniecības apgrozījumā bija 1997.-1999. gadā, bet sabiedriskajā ēdināšanā – 1996. gadā.

Mazumtirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas apgrozījuma indeksi

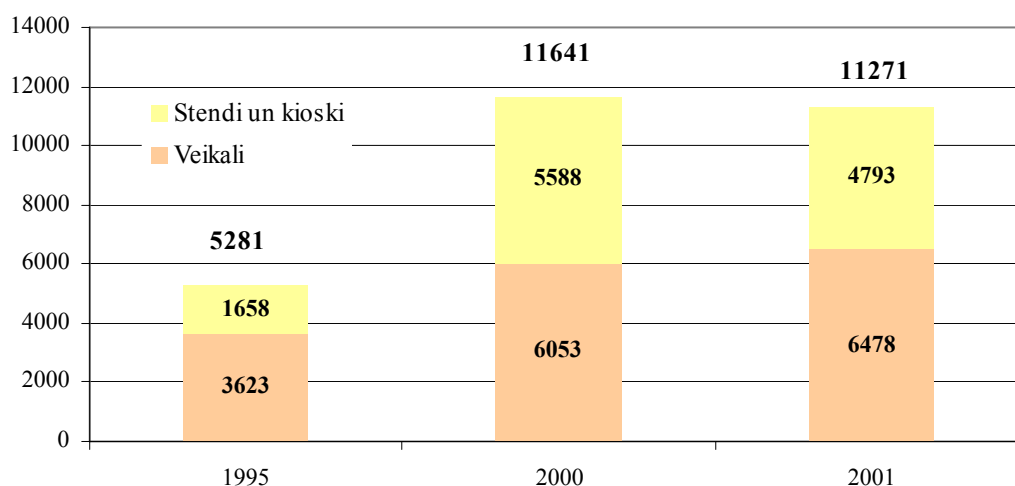
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
MAZUMTIRDZNICĪBA							
1995 = 100	100	90	110	134	169	181	208
Procentos pret iepriekšējo gadu	x	90	123	121	126	107	115
SABIEDRISKĀ ĒDINĀŠANA							
1995 = 100	100	144	116	131	171	183	239
Procentos pret iepriekšējo gadu	x	144	81	113	130	107	131

5. tabula

Nav iespējam iegūt datus par mazumtirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu tīklu par gadiem 1996.-1999., līdz ar to ir analizēti 1995., 2000. un 2001. gads.

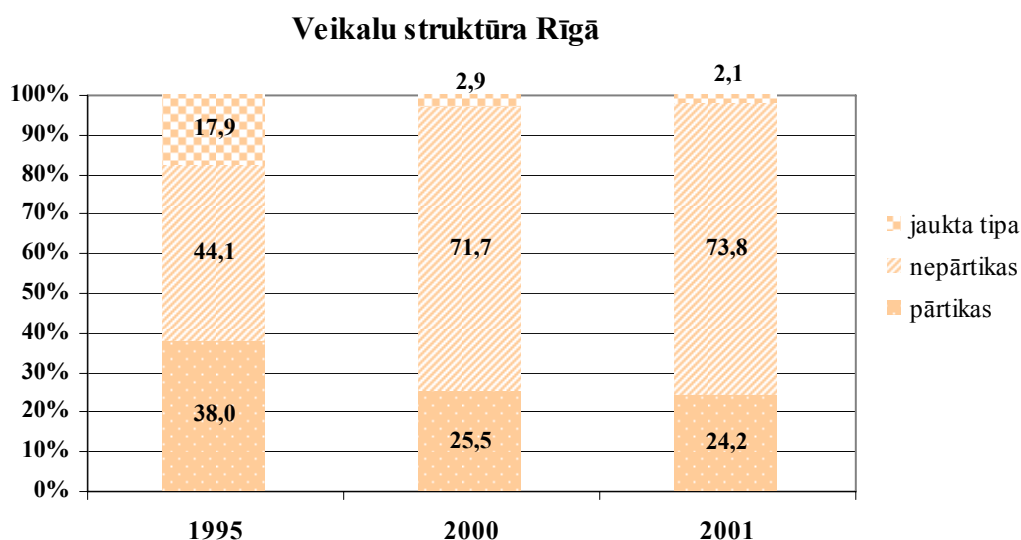
Kā redzams 56. attēlā sešu gadu laikā mazumtirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu skaits ir pieaudzis 1.1 reizi un 2001. gadā sasniedzis 11271 uzņēmumu, kas nodarbojas ar šo darbību (2000. gadā salīdzinot ar 2001. gadu ir noticis neliels samazinājums par 3% kiosku un stendu samazināšanās dēļ). Veikalu skaits Rīgā pieaudzis 6 gadu laikā 79%, bet kiosku un stendu skaits – 1,9 reizes. Kiosku un stendu daļa mazumtirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu struktūrā palielinās no 31% 1995. gadā līdz 43% 2001. gadā.

Mazumtirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu tīkls

56. attēls

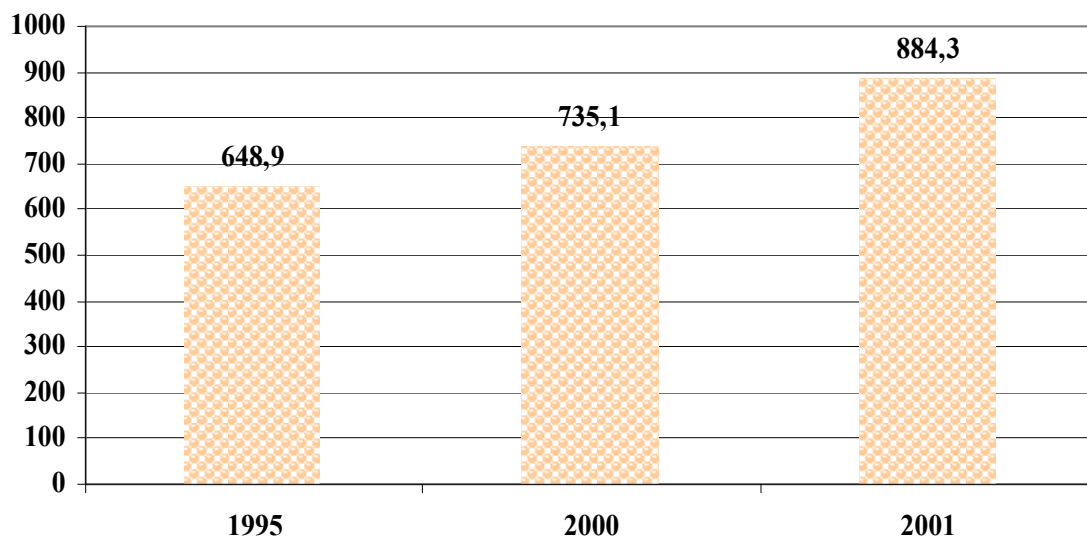
Sešu gadu laikā ir ievērojami izmainījusies veikalu struktūra Rīgā (skat. 57. attēlu), pārtikas veikalu daļai ir tendence samazināties, bet nepārtikas veikalu daļa pieaug un 2001. gadā tā ir 73% no visiem veikaliem Rīgā. Samazinās arī nepārtraukti jaukta tipa veikalu daļa veikalu struktūrā.

57. attēls

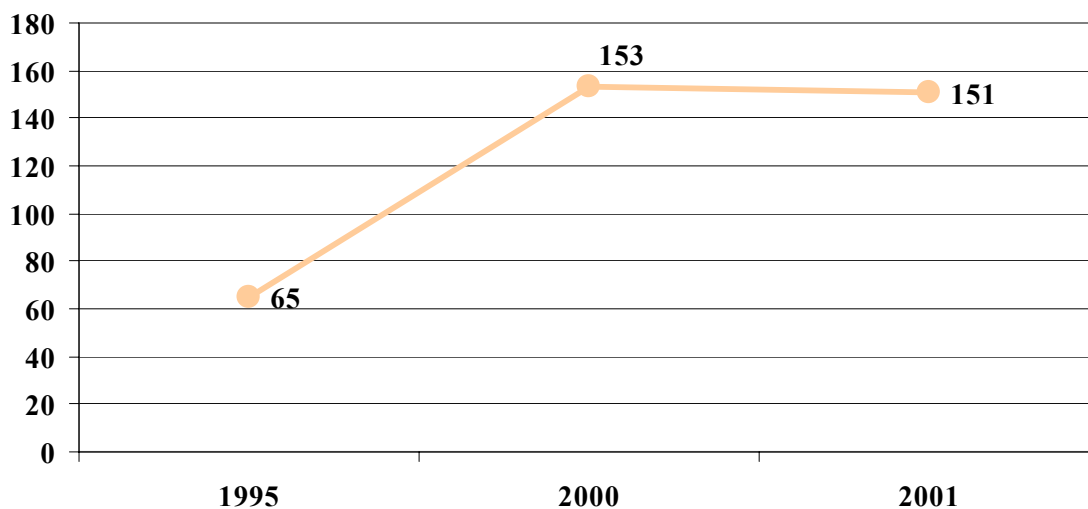
Kā redzams 58. attēlā veikalu tirdzniecības platības 5 gadu laikā līdz 2000. gadam ir palielinājušās par 13%, bet viena gada laikā līdz 2001. gadam – par 20% un ir 884.3 tūkstoši m². Veikalu, kiosku un stendu skaits uz 10 tūkstošiem iedzīvotāju 5 gadu laikā ir pieaudzis 1,4 reizes. 2001. gadā uz 10 tūkstošiem iedzīvotāju Rīgā bija 151 veikals, kiosks vai stends (59. attēls).

Veikalu tirdzniecības platība, tūkst m²

58. attēls

Veikalu, kiosku un stendu skaits uz 10000 iedzīvotājiem

59. attēls

Rīgā 2001. gada beigās bija visvairāk veikalu ar tirdzniecības platību no 50-119 m², t.i. 33,3% (6. tabula). Visvairāk veikalu ar šādu platību ir gan tiem, kas tirgo pārtiku, gan nepārtiku, gan arī jaukta tipa.

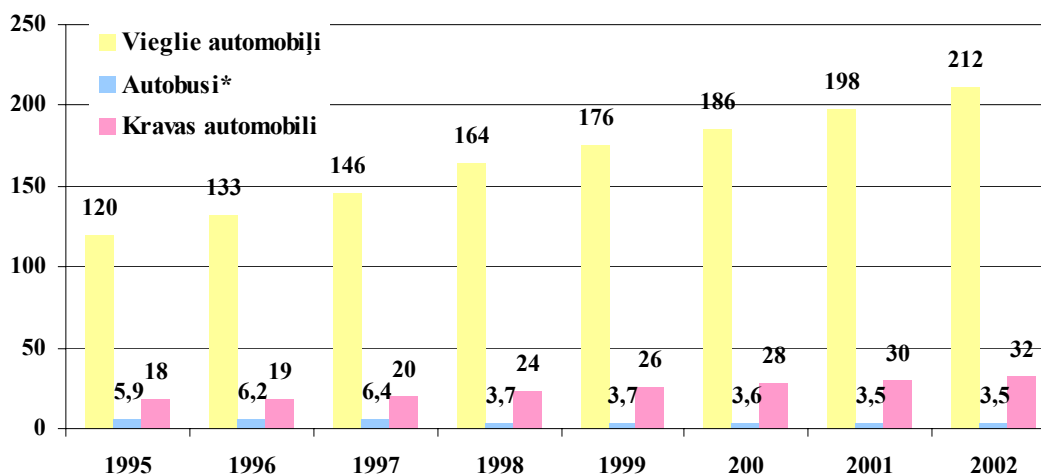
Veikalu sadalījums pēc tirdzniecības platības 2001. gada beigās

Tirdzniecības platības, m ²	Visi veikali		tajā skaitā:					
	skaits	%	pārtikas		nepārtikas		jaukta tipa	
			skaits	%	skaits	%	skaits	%
>līdz 19	963	14,9	195	12,5	759	15,9	9	6,7
20-49	1816	28,0	434	27,7	1359	28,4	23	17,2
50-119	2160	33,3	577	36,8	1530	32,0	53	39,6
120-399	1189	18,4	266	17,0	899	18,8	24	17,9
400-999	226	3,5	51	3,3	164	3,4	11	8,2
<1000	124	1,9	43	2,7	67	1,4	14	10,4
Kopā	6478	100,0	1566	100,0	4778	100,0	134	100,0

6. tabula

3.2.2 Transports

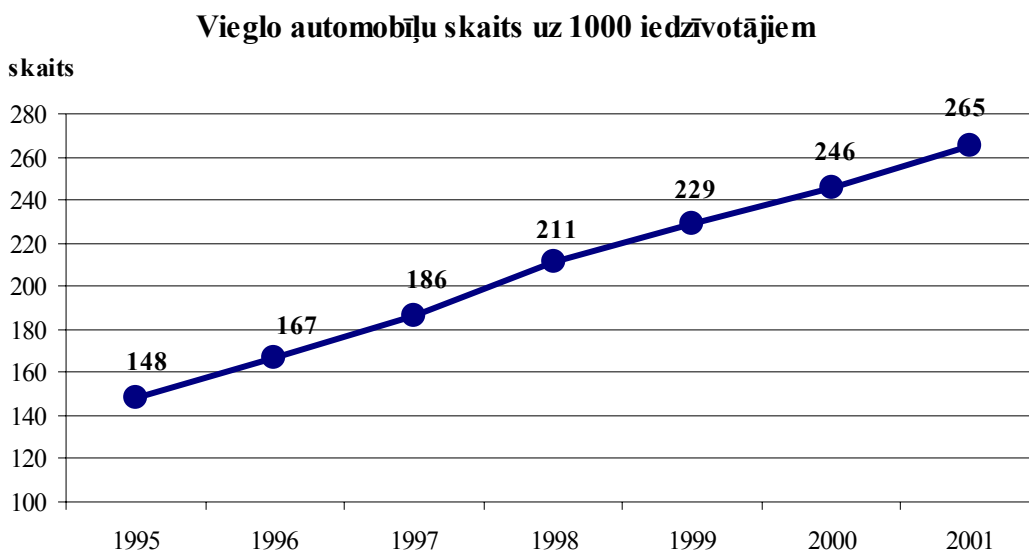
Rīgā reģistrēto vieglo automobiļu skaits 7 gadu laikā ir pieaudzis par 77%, kravas automobiļu skaits – par 85% (skat. 60. attēlu). Autobusu uzskaitē 1998. gadā tika izdarītas izmaiņas, ja līdz 1998. gadam pie autobusiem tika pieskaitīti visi mikroautobusi, tad sākot no 1998. gada tikai mikroautobusi, kas ir reģistrēti pasažieru pārvadāšanai, līdz ar to dati ir salīdzināmi tikai no 1998. gada. Četrus gadu laikā autobusu skaits ir samazinājies par 6%.

Reģistrēto transporta līdzekļu skaits Rīgā, tūkst. gab.

*) 1995. gadā ieskaitot visus mikroautobusus, 1998. un turpmākajos gados, kas reģistrēti pasažieru pārvadāšanai.

60. attēls

Rīgā reģistrēto vieglo automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem gadu no gada pieaug, kā tas redzams 61. attēlā, līdz 1998. gadam vidēji gadā par 11-13%, bet sākot no 1998. gada pieauguma temps ir samazinājies – gadā 7-8%. Sešu gadu laikā Rīgā reģistrēto automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir pieaudzis par 79%. 2001. gadā uz 1000 iedzīvotājiem bija 265 vieglās automašīnas jeb katram ceturtajam.

61. attēls

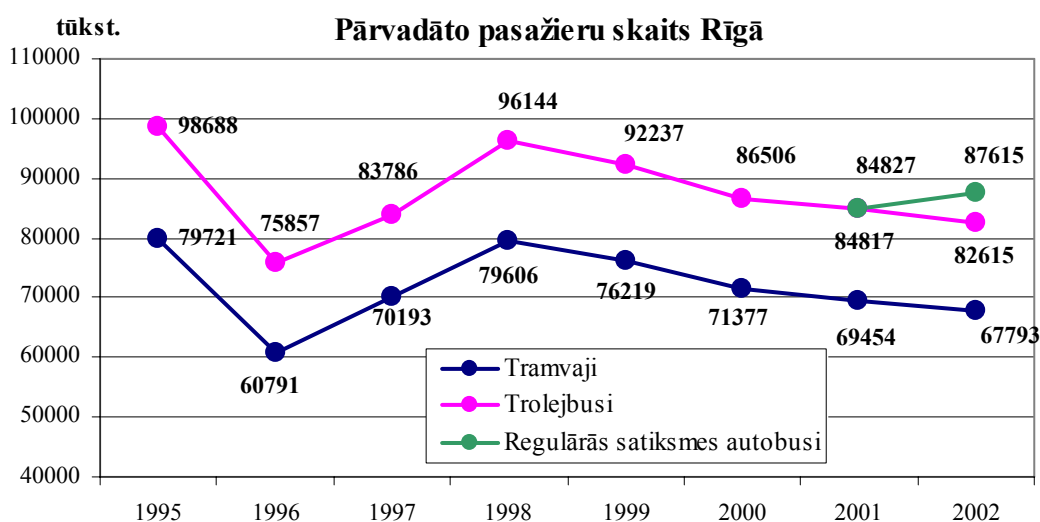
7. tabulā atspoguļoti rādītāji par Rīgas pilsētas elektrisko transportu. Rīgas pilsētā tramvaju un trolejbusu ekspluatējamo vienvirziena līniju garums sākot no 1995. gada līdz 2002. gadam ir palicis gandrīz nemainīgs, savukārt pasažieru vagonu skaits nedaudz samazinās: 7 gadu laikā tramvaja vagonu skaits ir samazinājies par 7%, bet trolejbusu – par 11%. Tramvaju maršrutu skaits ir pieaudzis par 2 maršrutiem, bet trolejbusu samazinājies par 2 maršrutiem 7 gadu laikā. Salīdzinot ar 1995. gadu 2002. gadā pamatdarbā nodarbināto skaits tramvaju pārvadājumos ir pieaudzis par 65%, trolejbusu pārvadājumos – 24%, pie tam gan tramvaju, gan trolejbusu pārvadājumos vadītāju daļa kopējo pamatdarbā nodarbināto struktūrā sarūk.

Rīgas pilsētas elektrotransporta darbības rādītāji

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
TRAMVAJI								
Ekspluatējamo vienvirziena līniju garums (g. b.), km	123,2	122,9	122,9	122,9	122,9	122,9	122,9	122,9
Pasažieru vagonu skaits (g. b.)	271	271	265	256	253	254	254	252
Maršrutu skaits (g. b.)	8	8	8	8	8	8	8	10
Vagonu kopējais nobraukums, milj. vagonu - kilometru	14,8	14,1	13,5	13,2	13,5	13,6	13,7	13,8
Pamatdarbā nodarbināto skaits(g. b.)	1064	1160	1719	1782	1832	1807	1814	1756
tajā skaitā vadītāji, skaits	279	276	261	260	255	259	262	268
vadītāji % no pamatdarbā nod.	26,2	23,8	15,2	14,6	13,9	14,3	14,4	15,3
Pārvadāto pasažieru skaits, tūkst.	79721	60791	70193	79606	76219	71377	69454	67793
TROLEJBUSI								
Ekspluatējamo vienvirziena līniju garums (g. b.), km	217,2	217,2	217,2	217,2	217,7	217,7	217,7	217,7
Pasažieru vagonu skaits (g. b.)	348	336	319	321	314	306	311	311
Maršrutu skaits (g. b.)	24	23	23	23	23	23	23	22
Vagonu kopējais nobraukums, milj. vagonu - kilometru	18,1	17,3	16,4	16,7	16,8	16,7	16,7	16,9
Pamatdarbā nodarbināto skaits(g. b.)	1736	1517	2086	2108	2130	2096	2089	2149
tajā skaitā vadītāji	612	574	602	601	625	627	638	643
vadītāji % no pamatdarbā nod.	35,3	37,8	28,9	28,5	29,3	29,9	30,5	29,9
Pārvadāto pasažieru skaits, tūkst.	98688	75857	83786	96144	92237	86506	84817	82615

7. tabula

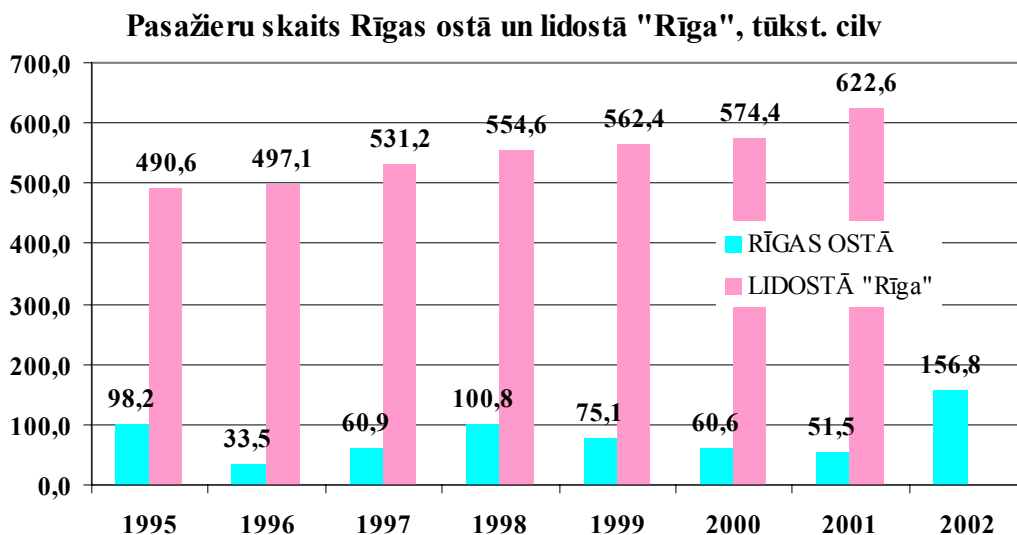
Gan ar tramvaju, gan ar trolejbusu pārvadāto pasažieru skaits 7 gadu laikā ir mainījies identiski (skat. 62. attēlu), pēc pārvadāto pasažieru skaita krituma 1996. gadā par 23% nākošo gadu laikā līdz pat 2002. gadam pasažieru skaits nav sasniedzis 1995. gada līmeni. Rīgas iedzīvotāji arvien vairāk pārvietojas savos personīgajos automobiļos.

62. attēls

Kā redzams 63. attēlā pasažieru skaits lidostā „Rīga” ar katru gadu pieaug, 6 gadu laikā tas pieaudzis par 27%.

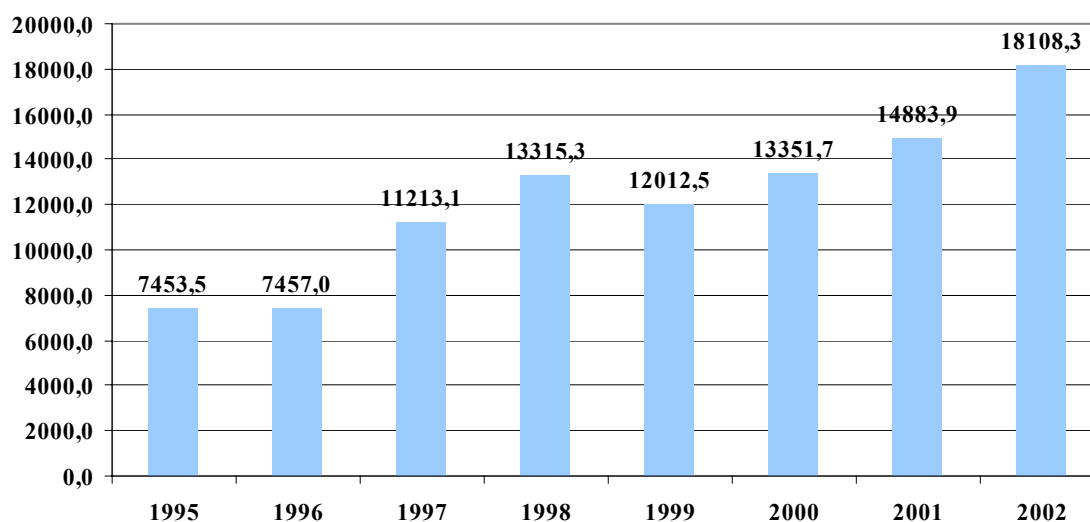
Pasažieru skaits Rīgas ostā 2002. gadā sasniedza maksimumu – 156,8 tūkstošus cilvēku. Rīgas pasažieru osta pilnībā neizmanto savu potenciālu, attīstot Rīgas pasažieru ostas darbību, Rīgā palielināsies arī iebraukušo ārvalstu tūristu skaits.

63. attēls

Rīgas osta vēsturiski ir bijusi pilsētas attīstības un tās iedzīvotāju labklājības avots. Pēdējo gadu laikā nosūtīto un saņemto kravu skaitam Rīgas ostā ir tendence pieaugt, kravu apjoma kritums bija tikai 1999. gadā, pēc tam atkal seko kāpums, 2002. gadā sasniedzot 18108,3 tūkstošus tonnu. Septiņu gadu laikā nosūtīto un saņemto kravu apjoms Rīgas ostā ir pieaudzis 1.43 reizes (64. attēls).

Nosūtītās un saņemtās kravas ar jūras transportu Rīgas ostā, tūkst.t

64. attēls

8. tabulā atspoguļoti rādītāji par nosūtītajām un saņemtajām kravām ar jūras transportu Rīgas ostā. No visām kravām Rīgas ostā 2002. gadā 87,7% bija nosūtītās kravas un 12,3% - saņemtās kravas. Kravu struktūra no 1995. gada katru gadu izmainās par labu nosūtītajām kravām.

Rīgas ostas priekšrocība ir daudzprofilu pārvadājumu apkalpošanas iespējas, kas ļauj sekmīgi konkurēt ar Latvijas lielākajām ostām.

Nosūtīto kravu struktūrā septiņu gadu laikā ir notikušas ievērojamas izmaiņas, ja 1995. gadā 72,9% bija ģenerālkravas, 24% - beramkravas un tikai 2,4% - lejamkravas, tad 2002. gadā šī struktūra ir izlīdzinājusies kravu veidu starpā (beramkravas – 37,4%, ģenerālkravas -31,3% un lejamkravas – 31,3%). Beramkravu struktūrā 2002. gadā vislielāko daļu ieņem ogles – 41,9%, 29,5% - minerālmēsli un 14,4% - koksnes šķelda, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, savas pozīcijas ir zaudējuši celtniecības materiāli, bet nepārtraukti pieaug koksnes šķeldas īpatsvars. Ģenerālkraavu struktūrā 2002. gadā 83,5% ieņem kokmateriāli, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem nepārtraukti ir samazinājušies dažādi metāli un metāllūžņi, 2002. gadā tie netika pārkrauti vispār. Lejamkravu struktūrā 2002. gadā 99,6% ir naftas produkti, arī iepriekšējos gados bija līdzīga situācija.

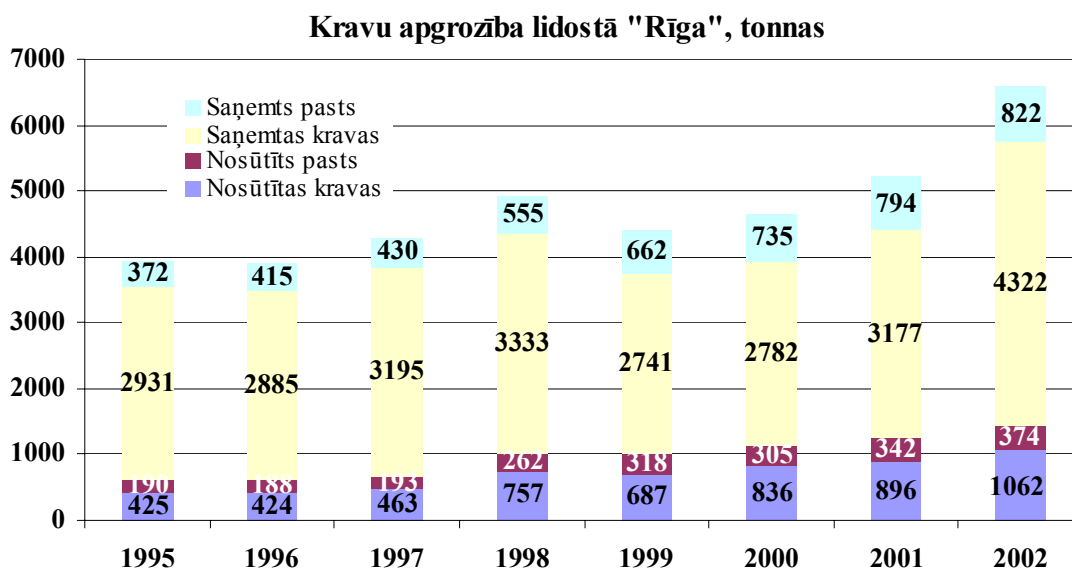
Arī saņemto kravu struktūrā septiņu gadu laikā ir notikušas ievērojamas izmaiņas, pārdale ir bijusi par labu beramkravām, tās šajā periodā ir pieaugušas 2,6 reizes, savukārt ģenerālkravas samazinājušās par 22%. Beramkravju struktūrā patstāvīgi dominē cukurs (2002. gadā – 68,5%), septiņu gadu laikā samazinās labības un labības produktu pārkrautais apjoms par 30%, savukārt pieaug celtniecības materiālu apjoms 9,5 reizes. Ģenerālkravju struktūrā dominē kravas konteineros, no 1995.-2002. gadam tā daļa saņemto ģenerālkravju struktūrā svārstās no 33,5-63,8%. Naftas produktu daļa lejāmkravju struktūrā gadu no gada samazinās.

Nosūtītas un saņemtās kravas ar jūras transportu Rīgas ostā

	1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	tūkst. t	%	tūkst. t	%	tūkst. t	%	tūkst. t	%	tūkst. t	%	tūkst. t	%	tūkst. t	%	tūkst. t	%
NOSŪTĪTS																
Vīsas kravas	5482,5	73,6	5337,1	71,6	8315,4	74,2	10550,3	79,2	9258,0	77,1	11650,0	87,3	13265,4	89,1	15885,0	87,7
Beramkravas	1349,7	24,6	1130,1	21,2	1572,9	18,9	2142,3	20,3	1906,8	20,6	2553,3	21,9	4564,6	34,4	5941,4	37,4
no tām:																
<i>labība un labības prod.</i>	63,5	4,7	7,4	0,7	97,0	6,2	71,6	3,3	12,4	0,7	7,5	0,3	32,3	0,7	219,1	3,7
ogļes	414,5	30,7	147,7	13,1	11,0	0,7	-	-	-	-	-	-	1221,6	26,8	2489,8	41,9
kūdra	45,2	3,3	45,1	4,0	48,2	3,1	130,8	6,1	108,1	5,7	118,2	4,6	192,4	4,2	263,6	4,4
minerālmēsli	437,7	32,4	386,0	34,2	813,4	51,7	1145,1	53,5	1108,2	58,1	1558,9	61,1	1527,4	33,5	1750,0	29,5
celtniecības materiāli	341,7	25,3	449,2	39,7	452,9	28,8	583,2	27,2	398,2	20,9	309,3	12,1	207,0	4,5	116,1	2,0
koksnes šķelda	41,7	3,1	-	-	150,4	9,6	206,6	9,6	260,6	13,7	425,2	16,7	500,4	11,0	858,5	14,4
Ģenerālkravas	3999,1	72,9	3533,8	66,2	5291,5	63,6	6941,1	65,8	5731,7	61,9	6375,0	54,7	5293,4	39,9	4979,1	31,3
no tām:																
kokmateriāli	2009,6	50,3	1604,5	45,4	2752,6	52,0	3578,1	51,5	3458,9	60,3	4150,6	65,1	4255,3	80,4	4156,1	83,5
dažādi metāli un metāllūzņi	1237,8	31,0	1035,3	29,3	1600,6	30,2	2500,9	36,0	1643,9	28,7	1712,4	26,9	395,6	7,5	2,2	0,0
kravas konteineros	441,2	11,0	508,0	14,4	421,3	8,0	402,9	5,8	355,6	6,2	334,1	5,2	400,8	7,6	469,5	9,4
mobilās kravas	85,3	2,1	65,9	1,9	35,3	0,7	53,2	0,8	98,9	1,7	40,3	0,6	98,6	1,9	175,0	3,5
Lejāmkravas	133,7	2,4	673,2	12,6	1451	17,4	1466,9	13,9	1619,5	17,5	2721,7	23,4	3407,4	25,7	4964,5	31,3
no tām:																
jēlnafta	-	-	91,6	13,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
naftas produkti	120,7	90,3	569,6	84,6	1363,7	94,0	1413,9	96,4	1587,5	98,0	2709,9	99,6	3385,5	99,4	4946,6	99,6
ķīmiskās kravas	13,0	9,7	8,8	1,3	8,0	0,6	13,9	0,9	11,9	0,7	7,9	0,3	8,5	0,2	17,9	0,4
SANĒMTS																
Vīsas kravas	1971,0	26,4	2119,9	28,4	2897,7	25,8	2765,0	20,8	2754,5	22,9	1701,7	12,7	1618,5	10,9	2223,3	12,3
Beramkravas	203,6	10,3	290,5	13,7	633,0	21,8	772,2	27,9	712,8	25,9	469,9	27,6	480,8	29,7	747,9	33,6
no tām:																
<i>labība un labības prod.</i>	106,5	52,3	193,9	66,7	119,2	18,8	79,4	10,3	200,8	28,2	160,0	34,0	35,6	7,4	74,9	10,0
cukurs	127,7	62,7	181,1	62,3	454,1	71,7	667,6	86,5	517,1	72,5	186,3	39,6	295,0	61,4	512,0	68,5
celtniecības materiāli	13,6	6,7	9,8	3,4	66,1	10,4	124,6	16,1	105,4	14,8	169,8	36,1	134,7	28,0	143,8	19,2
Ģenerālkravas	1390,6	70,6	1484,2	70,0	1500,6	51,8	1392,6	50,4	1300,9	47,2	952,9	56,0	895,7	55,3	1082,6	48,7
no tām:																
kravas konteineros	794,3	57,1	883,8	59,5	852,8	56,8	695,2	49,9	436	33,5	477,9	50,2	571,7	63,8	658,8	60,9
mobilās kravas	194,9	14,0	115,4	7,8	84,0	5,6	89,7	6,4	131,0	10,1	71,7	7,5	80,3	9,0	184,8	17,1
zīvis	116	8,3	96,5	6,5	164,6	11,0	119	8,5	17,2	1,3	12,9	1,4	17,3	1,9	4,1	0,4
pārtikas produkti un augļi	...	-	...	-	287,1	19,1	248,6	17,9	470,1	36,1	205,6	21,6	59,0	6,6	35,1	3,2
Lejāmkravas	376,8	19,1	345,2	16,3	764,1	26,4	600,2	21,7	740,8	26,9	278,9	16,4	242,0	15,0	392,8	17,7
no tām:																
naftas produkti	366,0	97,1	322,3	93,4	752,8	98,5	582,8	97,1	589,4	79,6	121,5	43,6	71,1	29,4	215,9	55,0
NOSŪTĪTS UN SAŅĒMTS KOPĀ	7453,5	100,0	7457,0	100,0	11213,1	100,0	13315,3	100,0	12012,5	100,0	13351,7	100,0	14883,9	100,0	18108,3	100,0

8. tabula

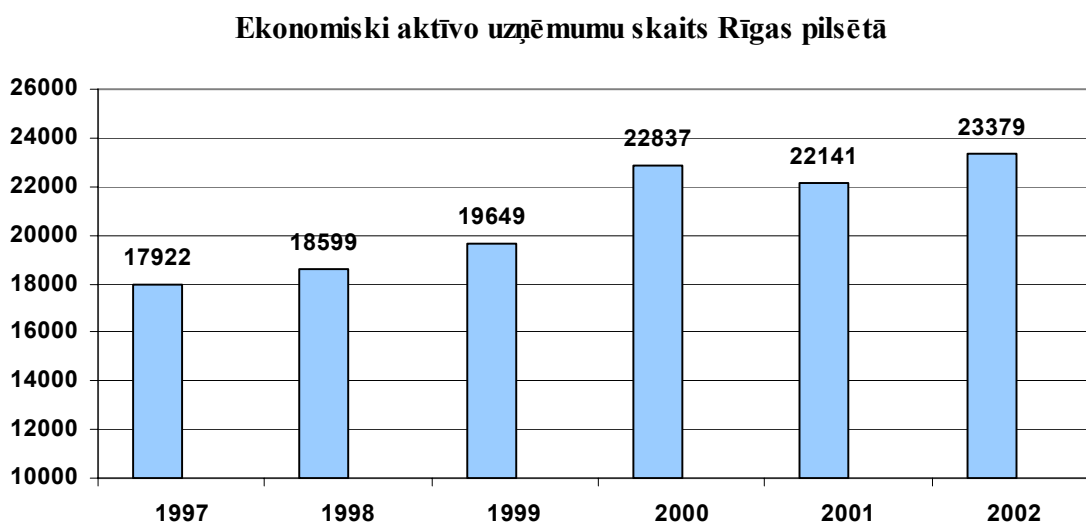
Kravu apgrozība lidostā „Rīga” 7 gadu laikā ir pieaugusi par 67% (skat. 65. attēlu). Vislielākais īpatsvars kravu apgrozībā ir saņemtajām kravām, tas svārstās no 59,7% - 74,8%, šajā periodā saņemtās kravas ir pieaugušas par 47%. Intervālā no 10,8-17,9% svārstās nosūtītās kravas, tās 7 gadu laikā ir pieaugušas 1.5 reizes. Saņemtā pasta lidostā „Rīga” apjoms ir 1,2 reizes lielāks nekā nosūtītais pasts.

65. attēls

4 RĪGAS SAIMNIECĪBAS ORGANIZATORISKAIS ASPEKTS

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits Rīgas pilsētā 5 gadu laikā ir pieaudzis par 5457 uzņēmumiem vai par 30,4% salīdzinot ar 1997. gadu. Sākot no 1997. gada bija tendence uzņēmumu skaitam nepārtraukti pieaugt, kritums bija vērojams tikai 2001. gadā, sakarā ar Komerclikuma pieņemšanu. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita dinamika Rīgas pilsētā ir atspoguļota 66. attēlā.

66. attēls

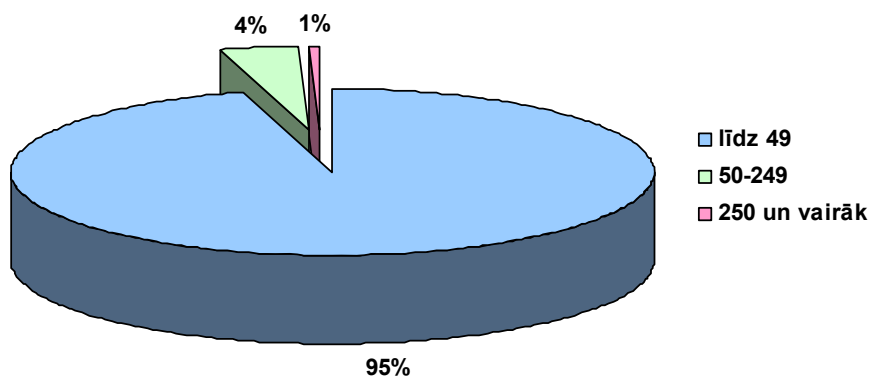
4.1 Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no nodarbināto skaita

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no nodarbināto skaita laika periodā no 1997. līdz 2002. gadam ir palikusi nemainīga (skat. 9. tabulu un 67.attēlu): 95% veido uzņēmumi ar strādājošo skaitu līdz 49 strādājošajiem, 4% - ar 50-245 strādājošajiem un tikai 1% no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem ir uzņēmumi ar nodarbināto skaitu 250 un vairāk.

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits Rīgas pilsētā atkarībā no strādājošo skaita

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
KOPĀ	17922	18599	19649	22837	22141	23379
tajā skaitā ar strādājošo skaitu līdz 49	17019	17683	18705	21866	21115	22334
50-249	751	759	790	815	872	884
250 un vairāk	152	157	154	156	154	161

9. tabula

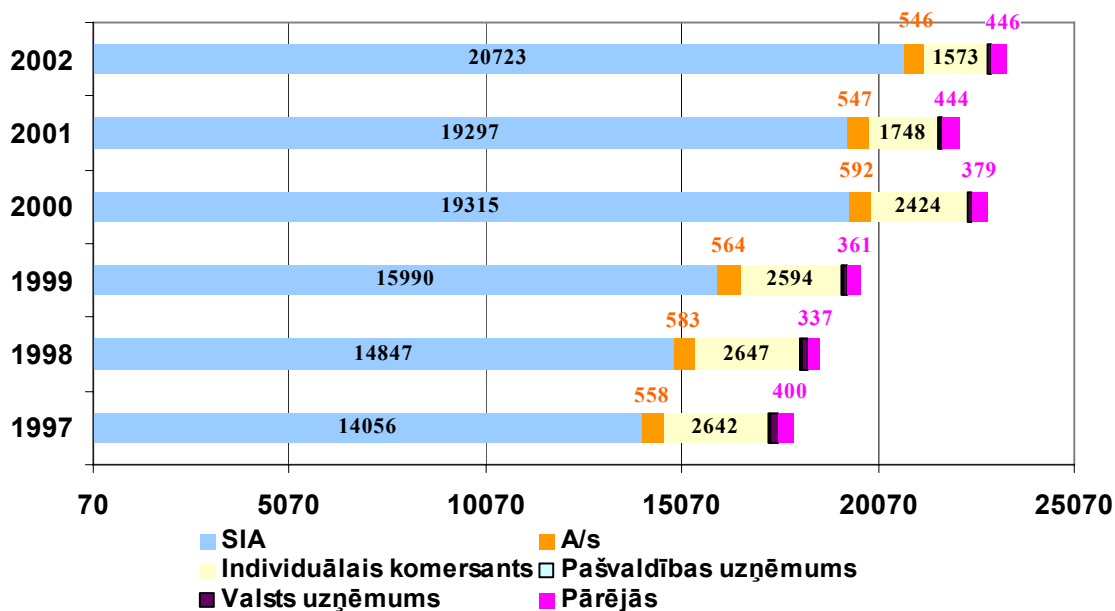
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no nodarbināto skaita Rīgas pilsētā 2002. gadā

67. attēls

4.2 Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no uzņēmējdarbības formas

No visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem vislielāko daļu veido sabiedrības ar ierobežotu atbildību (skat. 68. attēlu), 2002. gadā tās sastādīja 88,6% no visiem uzņēmumiem. 5 gadu laikā no 1997. gada līdz 2002. gadam to skaits pieauga par 47,4%. Nākošā lielākā uzņēmējdarbības forma uzņēmumu struktūrā ir individuālo komersantu uzņēmumi, 2002. gadā tie sastādīja 6,7% (1997. gadā – 14,7%), tātad ar katru gadu vērojama šīs uzņēmējdarbības formas uzņēmumu skaita samazināšanās, 5 gadu laikā to skaits samazinājās par 40,5%. Akciju sabiedrības 2002. gadā no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem ir 2,3%, valsts uzņēmumi – 0,2%, pašvaldību uzņēmumi – 0,16%.

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra atkarībā no uzņēmējdarbības formas

68. attēls

4.3 Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no īpašuma formas

No visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem 2001. gadā sabiedriskā sektora uzņēmumi bija tikai 1,4% (skatīt 10.tabulu), no tiem 60% valsts īpašumā esoši uzņēmumi, 26,3% pašvaldību īpašumā esoši uzņēmumi un 14,1% - uzņēmumi, kuros valsts vai pašvaldības daļa pamatkapitālā ir 50% un vairāk. Tas nozīmē, ka privatizācija Rīgā ir pamatā pabeigta.

Ekonomiski aktīvie uzņēmumi un uzņēmēj sabiedrības 2001. gadā Rīgas pilsētā

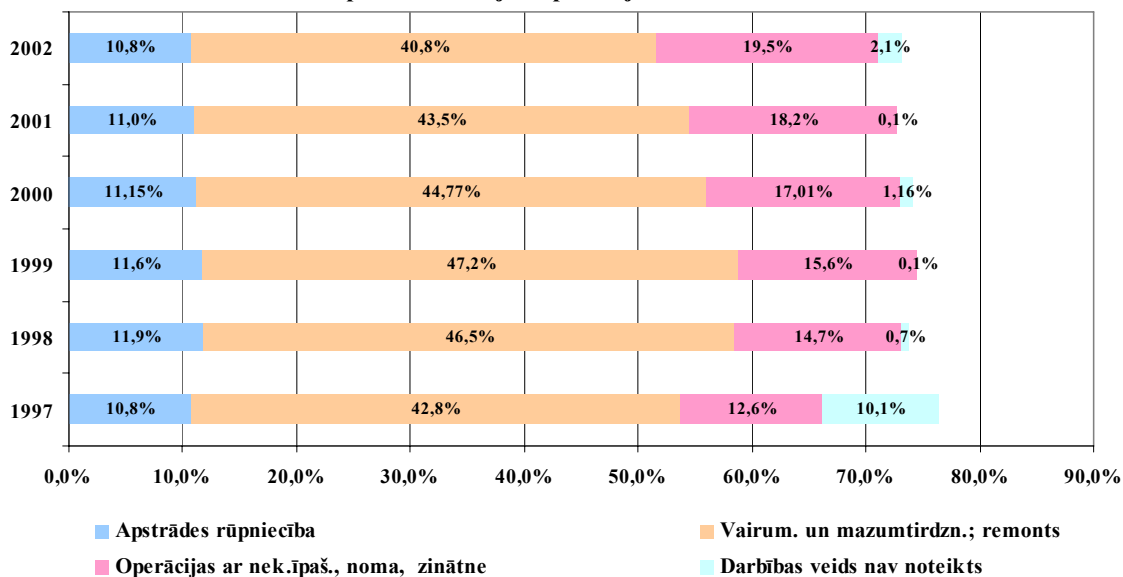
	Skaitis	No tiem ar nod. skaitu		
		0-49	50-249	>250
Sabiedriskajā sektorā	304	144	117	43
no tiem: valsts īpašums	181	86	71	24
pašvaldību īpašums	80	31	35	14
uzņēmumi un uzņēmēj sabiedrības, kurās valsts vai pašvaldību daļa pamatkapitālā ir 50% un vairāk	43	27	11	5
Privātajā sektorā	21837	20971	755	111
no tiem: privātīpašums	18079	17640	408	31
ārvalstu juridisko vai fizisko personu īpašums	1305	1196	97	12
uzņēmumi un uzņēmēj sabiedrības, kurās valsts vai pašvaldību daļa pamatkapitālā ir mazāka par 50 %	114	65	30	19
citas īpašuma formas	2339	2070	220	49
Pavisam	22141	21115	872	154

10. tabula

4.4 Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no darbības veida

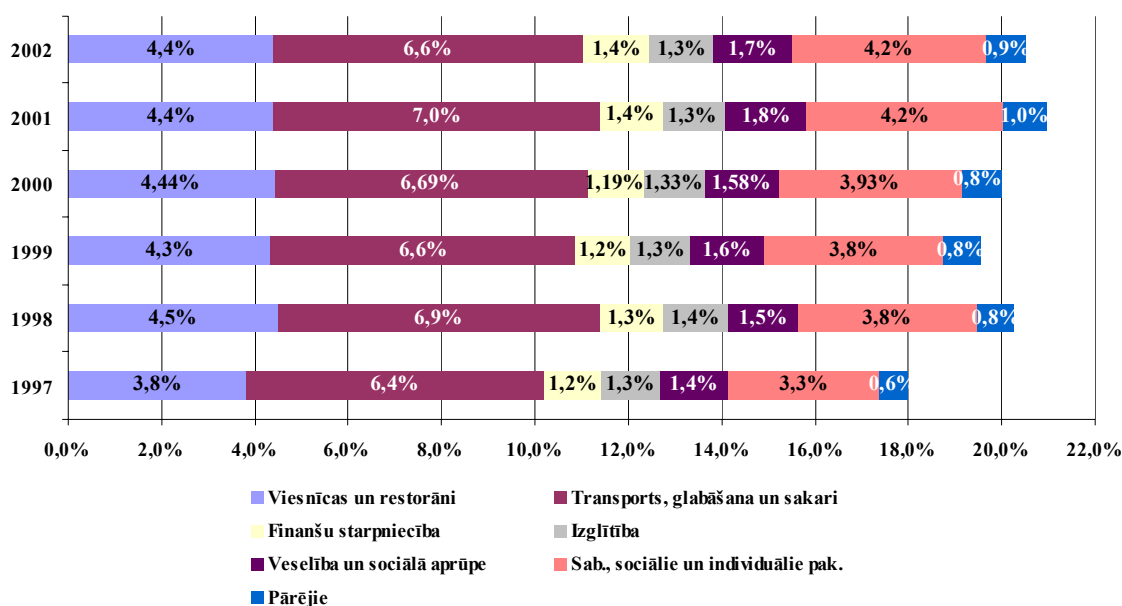
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūrā Rīgas pilsētā sadalījumā pa darbības veidiem (skat. 69. un 70. attēlu) kopā sabiedriskajā un privātajā sektorā vislielāko īpatsvaru ieņem vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonts, kas sastāda 42-47% (2002. gadā – 40,8%), ir pieaugusi operāciju ar nekustamo īpašumu, nomas, datorpakalpojumu, zinātnes un citu komercpakalpojumu īpatsvars no 12,6% 1997. gadā līdz 19,5% 2002. gadā. Apstrādes rūpniecības īpatsvars 5 gadu laikā principā nemainās un ir ap 11%. Šie trīs darbības veidi kopumā veido ap 75% no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem.

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra Rīgas pilsētā sadalījumā pa galvenajiem darbības veidiem kopā sabiedriskajā un privātajā sektorā

69. attēls

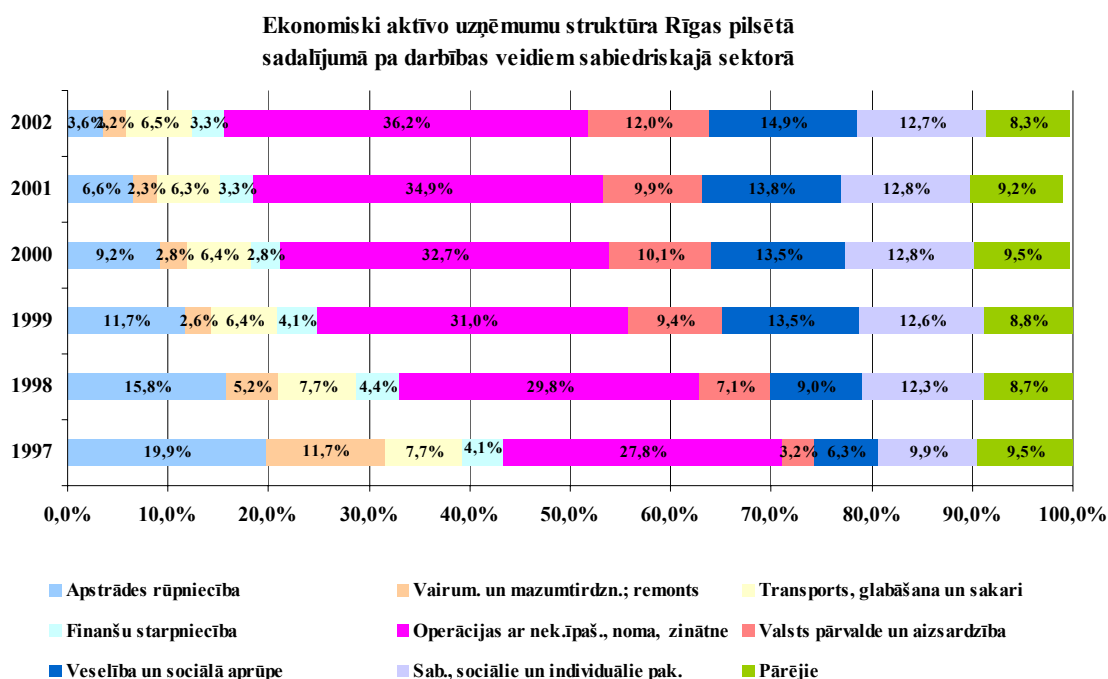
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra Rīgas pilsētā sadalījumā pa darbības veidiem kopā sabiedriskajā un privātajā sektorā

70. attēls

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūrā Rīgas pilsētā sadalījumā pa darbības veidiem sabiedriskajā sektorā (skat. 71. attēlu) vislielāko īpatsvaru ieņem operācijas ar nekustamo īpašumu, noma, datorpakalpojumi, zinātne un citi komercpakalpojumi, šim darbības veidam ir tendence nepārtraukti pieaugt no 27,8% 1997. gadā līdz 36,2% 2002.

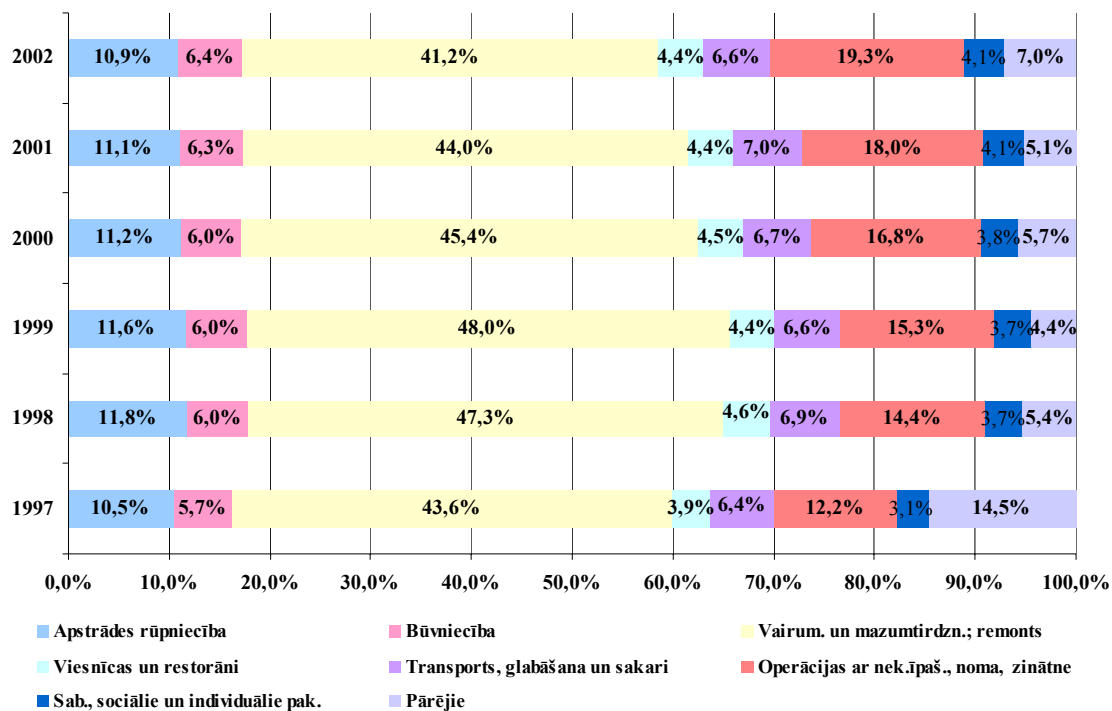
gadā. Sabiedriskie, sociālie un individuālie pakalpojumi arī pieaug; 1997. gadā tie sastādīja 9,9%, bet 2002. gadā – 12,7%. Valsts pārvaldes un aizsardzības un obligātās sociālās apdrošināšanas īpatsvars pieaug no 3,2% 1997. gadā līdz 12% 2002. gadā. Savukārt apstrādes rūpniecības īpatsvaram ir tendence katru gadu samazināties, no 19,9% 1997. gadā līdz 3,6% 2002. gadā.

71. attēls

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūrā Rīgas pilsētā sadalījumā pa darbības veidiem privātajā sektorā (skat. 72. attēlu) vislielāko īpatsvaru ieņem vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparātūras un iekārtu remonts, kas svārstās robežās no 41,2% (2002. gadā) līdz 48% (1999. gadā). Nākošais nozīmīgākais darbības veids ir operācijas ar nekustamo īpašumu, noma, datorpakalpojumi, zinātne un citi komercpakalpojumi, kura daļa nepārtraukti pieaug: no 12,2% 1997. gadā līdz 19,3% 2002. gadā. Pārējo darbības nozaru īpatsvars ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūrā ir salīdzinoši pastāvīgs.

**Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra Rīgas pilsētā
sadalījumā pa darbības veidiem privātajā sektorā**

72. attēls

5 UZŅĒMUMUS RAKSTUROJOŠIE RĀDĪTĀJI

Uzņēmumus raksturojošie rādītāji ietver datus par visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem, izņemot datus par bankām, apdrošināšanas sabiedrībām un budžeta iestādēm. Rīgas uzņēmumus raksturojošos rādītājus CSP apkopo, sākot ar 1997. gadu un ir pabeigta šo datu apstrāde vēl tikai par 2001. gadu.

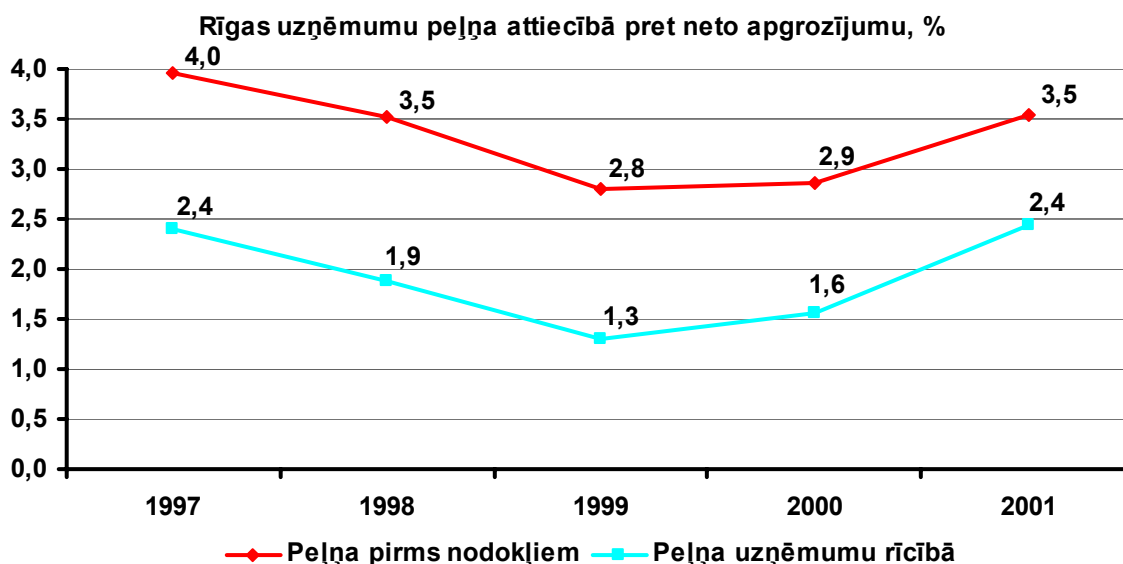
5.1 Uzņēmumu neto apgrozījums un peļņa

Rīgas uzņēmumu peļņas un zaudējumu aprēķinu apkopojums, kā tas redzams 11. tabulā, norāda, ka pēc 1999. gada neto apgrozījuma pieauguma tempu samazināšanās, ir auguši.

	1997	1998	1999	2000	2001
Neto apgrozījums, milj. latu	4394,7	5388,7	5722,0	6318,0	7316,2
pieaugums % pret iepriekšējo gadu	-	22,6	6,2	10,4	15,8
pieaugums % pret 1997. gadu	-	22,6	30,2	43,8	66,5

11. tabula

Izmainoties neto apgrozījuma pieauguma tempiem, attiecīgi ir mainījies uzņēmumu rīcībā atlikušās peļņas un no peļņas maksājamo nodokļu (uzņēmuma peļņas nodoklis un nodokļi par īpašumu) īpatsvars, kā tas attēlots 73. attēlā.

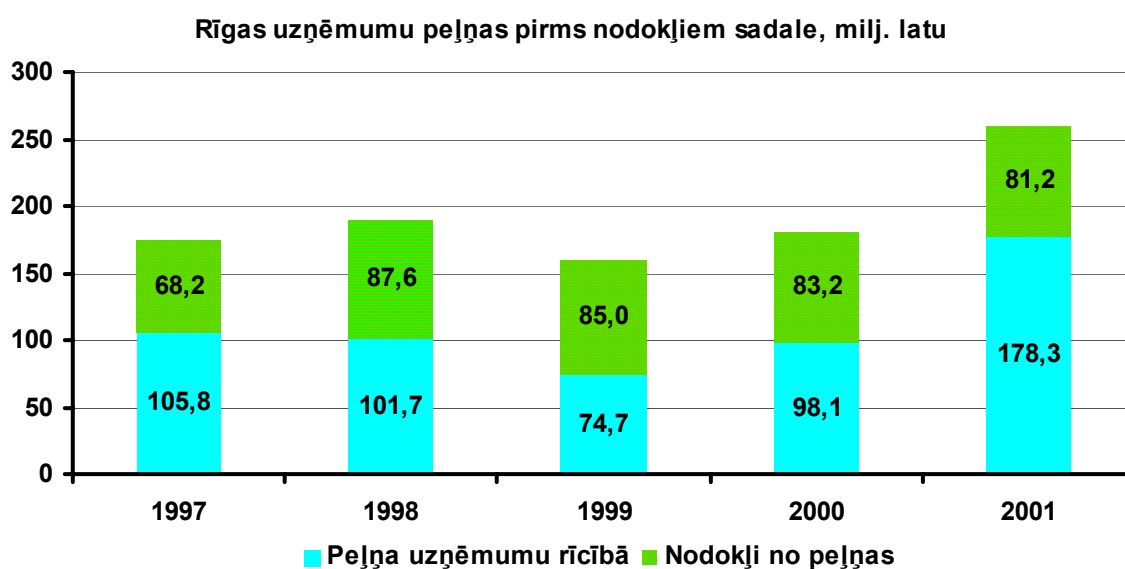

73. attēls

Peļņas īpatsvara samazināšanās neto apgrozījumā 1998. un 1999. gados ir rezultāts tam, ka Rīgas, tāpat kā citi mūsu valsts uzņēmumi, sakarā ar finanšu krīzes situācijas izveidošanos Krievijā, bija spiesti pārorientēt ārējās tirdzniecības darījumus, meklēt jaunus tirgus.

Ja 1997. gadā no uzņēmumu peļņas maksājamajos nodokļos izlietoja 1,6 % no neto apgrozījuma, tad 2001. gadā tikai 1,1 %. Līdz ar to, peļņa uzņēmumu rīcībā 2001. gadā sasniedza to īpatsvaru neto apgrozījumā, kāds bija 1997. gadā.

Peļņa uzņēmumu rīcībā un no uzņēmumu peļņas maksājamo nodokļu apjoms dinamikā redzams 74. attēlā.

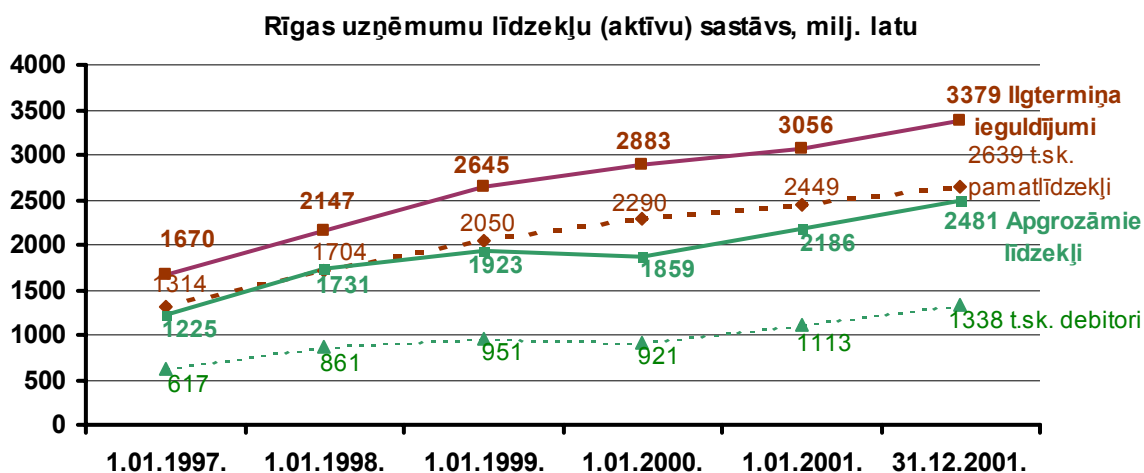
74. attēls

Kā redzams attēlā, no peļņas maksājamiem nodokļiem pēc 1998. gada ir samazinājušies ne tikai procentuāli, bet arī summārā izteiksmē. Pie tam, ir jāievēro, ka apkopojumā uzrādītā peļņa uzņēmumu rīcībā, ir rezultāts, kas rodas summējot atsevišķo uzņēmumu peļņu vai zaudējumus. Tādēļ ar peļņu strādājošo uzņēmumu peļņa uzņēmumu rīcībā ir lielāka par uzrādīto 74. attēlā.

5.2 Uzņēmumu bilance

Rīgas uzņēmumu bilance sniedz informāciju par uzņēmumu rīcībā esošajiem līdzekļiem, to sastāvu un par šo līdzekļu veidošanas avotiem. Analizējot turpmāk uzrādītos datus jāievēro, ka CSP katru gadu apseko lielos uzņēmumus, pārējos apseko izlases veidā un datus vispārina.

Pārskatu par Rīgas uzņēmumu līdzekļu sastāvu sniedz 75. attēls.

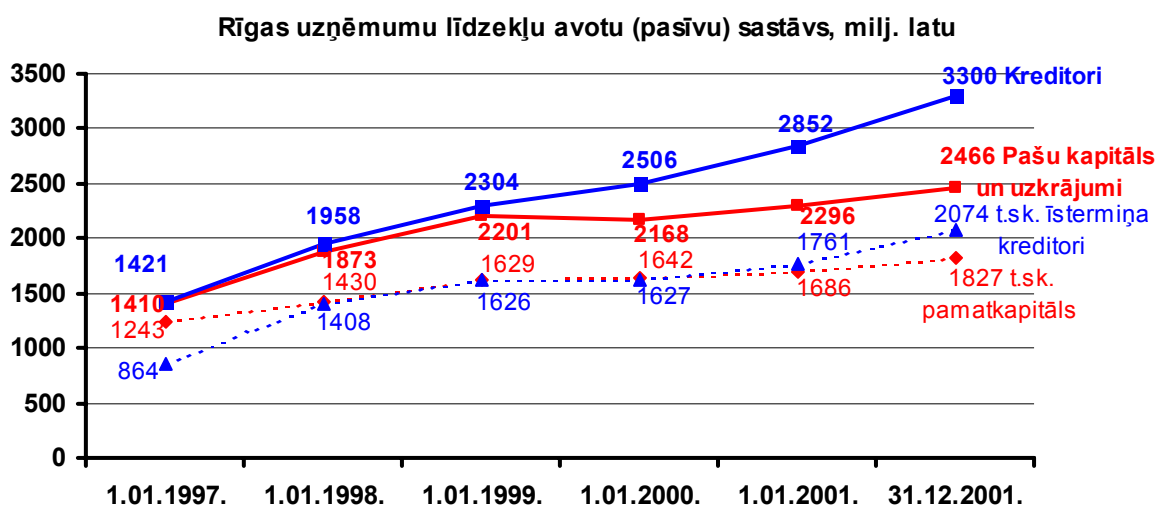

75. attēls

No 76. attēla datiem redzams, ka 2001. gadā sāk atjaunoties ilgtermiņa ieguldījumu un apdrošināmo līdzekļu pieauguma temps, kas bija krities 1999. un 2000. gadā. Ilgtermiņa ieguldījumu galvenā sastāvdaļa ir pamatlīdzekļi, bet tas, ka palielinās starpība starp ilgtermiņa ieguldījumu kopsummu un pamatlīdzekļiem liecina, ka daudzi uzņēmumi savus līdzekļus iegulda citos uzņēmumos uz ilgtermiņa nosacījumiem. Šie ilgtermiņa ieguldījumi 31.12.2001., salīdzinot ar 1.01.1997. ir palielinājušies par 356 milj. latu un sasniedz 659 milj. latu.

Apdrošināmo līdzekļu sastāvā pusi kopsummas, bet 31.12.2001. pat 54% sastāda debitoru parādi un to apjoms sasniedz divu mēnešu vidējo neto apdrošinājumu.

Rīgas uzņēmumu līdzekļu avotu sastāvs dots 76. attēlā.

76. attēls

76. attēls liecina, ka iepriekš 75. attēlā izskatītie uzņēmumu līdzekļi ir veidojušies pārsvarā uz saņemto ilgtermiņa kredītu un savlaicīgi nenomaksāto parādu rēķina. Īstermiņa kreditoru summas apmērs visos izskatītajos gados ir lielāks par 3 mēnešu vidējo neto apgrozījumu un 2001. tas sastāda 3,4 mēnešus.

Starptautiskajā praksē pieņemtie un 12. tabulā dotie uzņēmumu finansiālās stabilitātes novērtēšanas kritēriji, kas izriet no Rīgas uzņēmumu bilanču datiem, liecina, ka gadu no gada uzkrājas finansiālās nestabilitātes potenciāls.

Rīgas uzņēmumu likviditātes un maksāspējas koeficienti

	1.01.1997.	1.01.1998.	1.01.1999.	1.01.2000.	1.01.2001.	31.12.2001.
Absolūtās likviditātes koeficients	0,21	0,22	0,20	0,21	0,21	0,18
Kopējās likviditātes koeficients	1,42	1,23	1,18	1,14	1,24	1,20
Maksāspējas koeficients	1,01	1,05	1,05	1,16	1,24	1,34

12. tabula

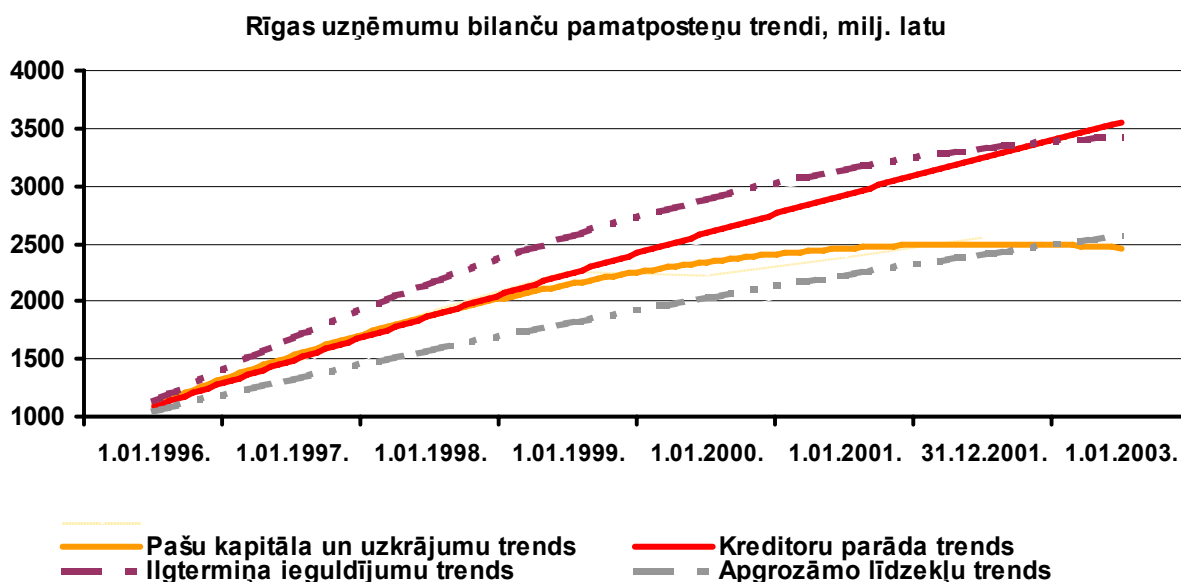
Absolūtās likviditātes koeficients, kas norāda uzņēmumiem piederošo, apgrozāmo līdzekļu sastāvā ietilpstošo īstermiņa vērtspapīru un naudas līdzekļu attiecību pret īstermiņa kredītiem ir sarucis līdz 0,18. Tas nozīmē, ka mazāk par piekto daļu no saviem īstermiņa kredītiem uzņēmumi var apmaksāt nekavējoties.

Kopējās likviditātes koeficients norāda uz visu apgrozāmo līdzekļu un īstermiņa kredītu attiecību. Visu apgrozāmo līdzekļu, kuru sastāvā kā galvenā sastāvdaļa ietilpst arī krājumi un debitoru parādi, tūlītēja novirzīšana īstermiņa saistību nomaksai ir

problemātiska. Tomēr šā koeficienta samazināšanās norāda finansiālās stabilitātes vājināšanos.

Maksātspējas koeficients raksturo visu kredītsaistību attiecību pret pašu kapitālu. Kreditoru saistību pārsniegums pār pašu kapitālu un šā pārsnieguma pieaugums, kā tas redzams 12. tabulā, norāda uz nopietnu finansiālo problēmu esamību Rīgas uzņēmumos un ar katru gadu šī problēma kļūst asāka. Kritiska robeža ir atkarīga no nozares, kādā konkrētais uzņēmums darbojas. Uz dažādu nozaru uzņēmumu kopumu par finansiālu stabilitāti var liecināt koeficients 1,00.

Lai teorētiski apzinātu turpmāko uzņēmumu bilanču galveno posteņu virzību, esam izmantojuši polinoma trendus, kas atspoguļoti 77. attēlā.

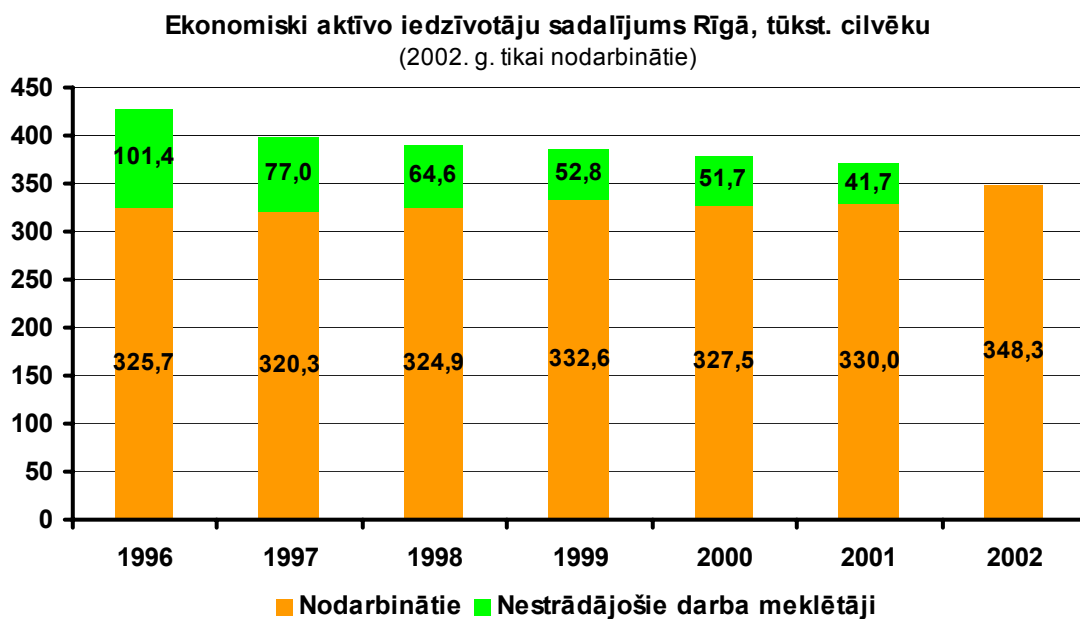
77. attēls

Polinoma trendi, kas pamatojas uz šo rādītāju savstarpējo attiecību virzību iepriekšējos gados, neliecina par finansiālās stabilitātes uzlabošanos. Faktiskā situācija, var atšķirties no tās ko uzrāda trendi, ja ir notikušas būtiskas izmaiņas saimnieciskās darbības nosacījumos, kas ietekmē uzņēmumu gala rezultātus.

5.3 Nodarbināto iedzīvotāju skaits

Pēc 2000. gada tautas skaitīšanas datiem (2000. g. 31. martā) iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā Rīgā bija 460,2 tūkstoši. Kā galveno iztikas līdzekļu avotu – ekonomiskās aktivitātes, ir norādījuši 269,7 tūkstoši iedzīvotāju. No CSP publicētās

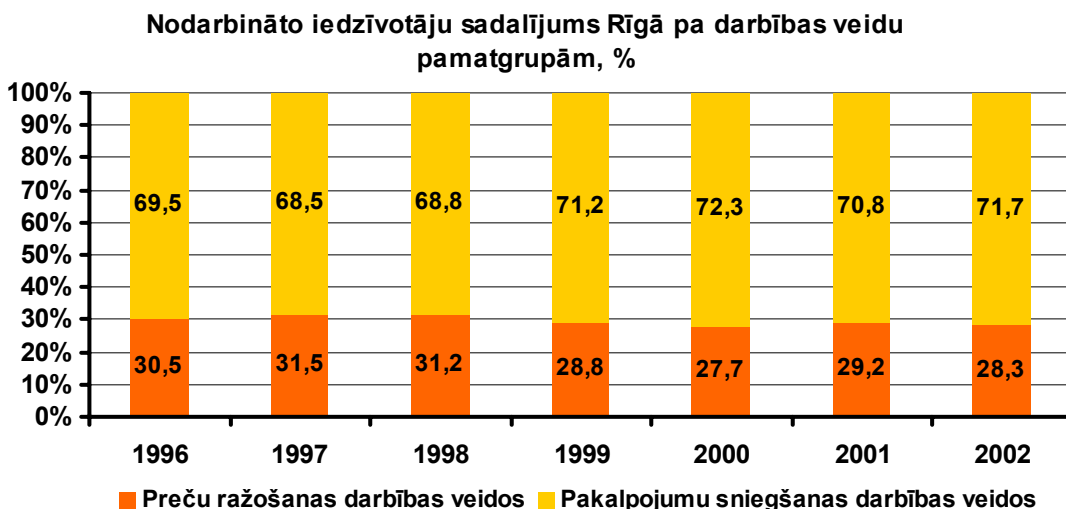
informācijas datiem izriet, ka ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits (nodarbinātie un nestrādājošie darba meklētāji) Rīgā šajā gadā vidēji bija 379,2 tūkstoši, no tiem 327,5 tūkstoši nodarbinātie un 51,7 tūkstoši nestrādājošie darba meklētāji. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju sadalījuma dinamiku raksturo 78. attēls. Nestrādājošo darba meklētāju skaits Rīgā par 2002. gadu vēl nav publicēts.

78. attēls

Kā liecina 78. attēls ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits Rīga ar katru gadu kļūst mazāks uz nestrādājošo darba meklētāju rēķina un tikai 2002. gadā, iespējams, ka šī tendence ir mainījusies.

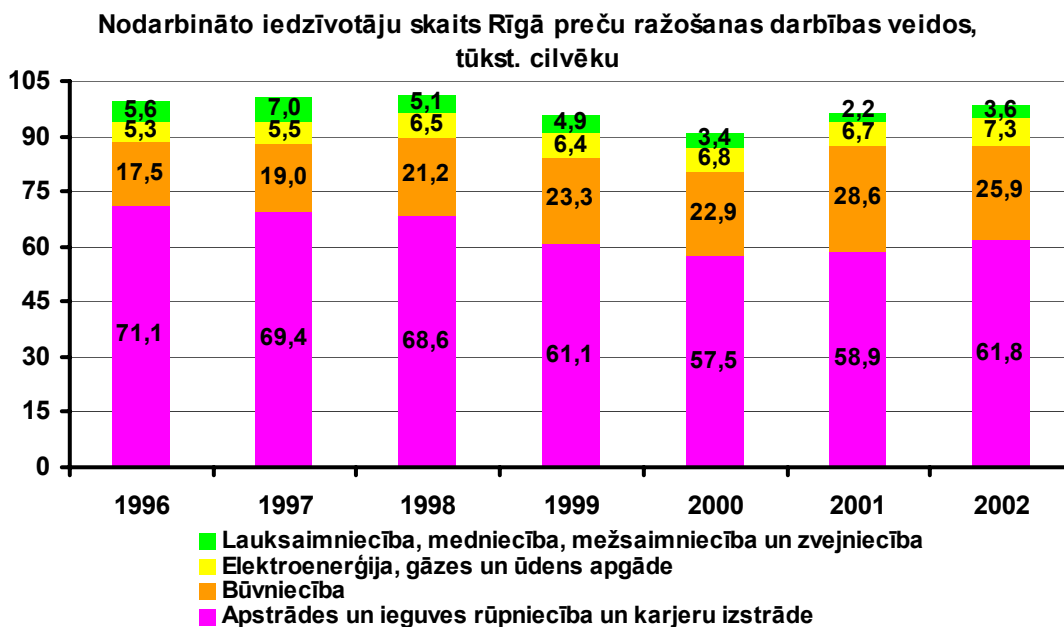
Nodarbināto iedzīvotāju sadalījuma proporcijas starp preču ražošanas un pakalpojumu sniegšanas darbības veidiem sniedz 79. attēls.

79. attēls

79. attēla dati norāda, ka notiek lēna, ar dažām novirzēm, nodarbināto iedzīvotāju daļas samazināšanās preču ražošanas darbības veidos.

Par nodarbināto iedzīvotāju skaita izmaiņām atsevišķos preču ražošanas darbības veidos pārskatu sniedz 80. attēls.

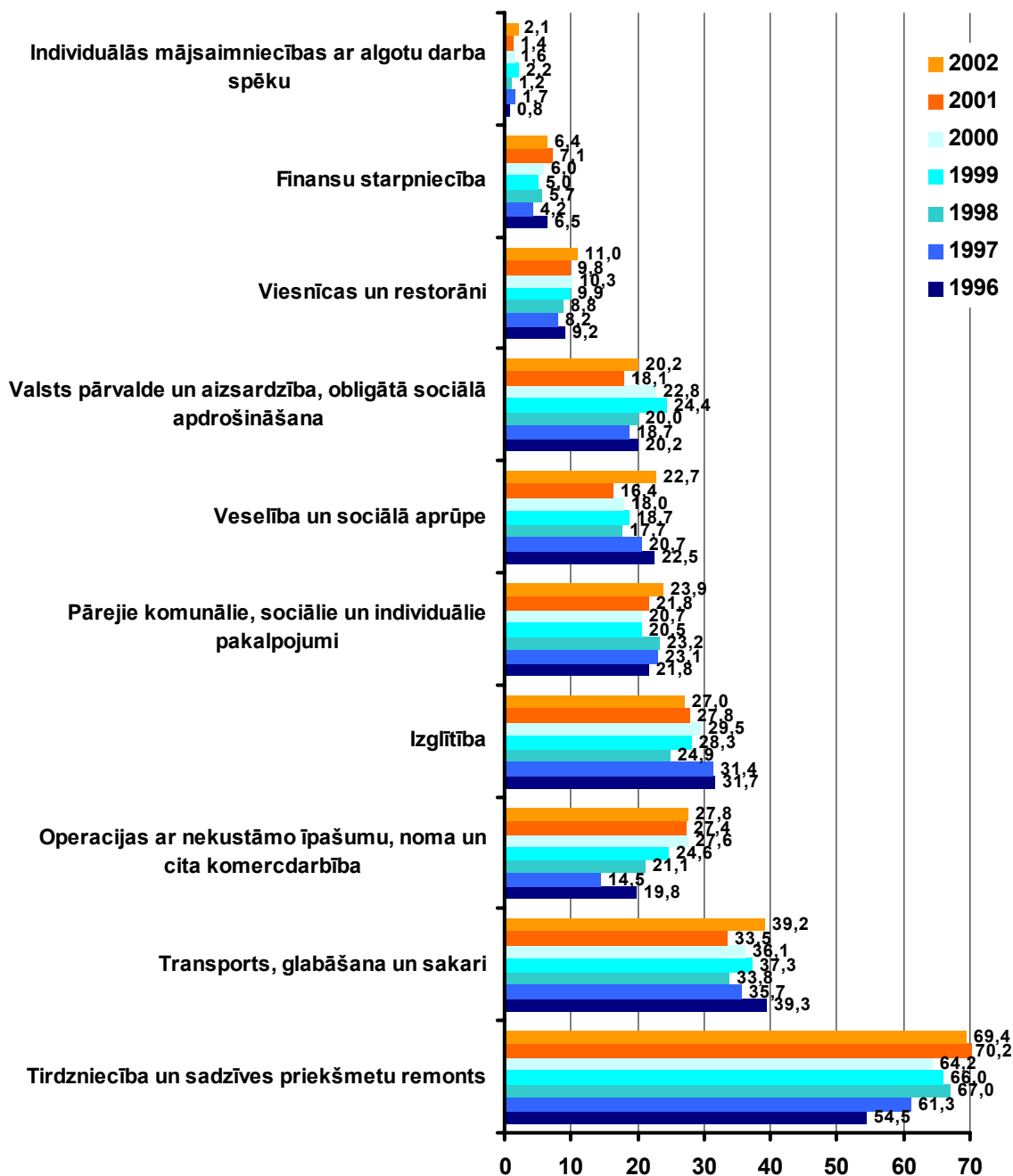

80. attēls

Vislielākais nodarbināto iedzīvotāju skaita pieaugums ir būvniecībā, lai arī 2002. gadā tas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinājās un gandrīz par tik pat daudz palielinājās apstrādes rūpniecībā, kas ir sākusi atgūt 1999. gadā zaudēto nodarbināto skaitu.

Nodarbināto iedzīvotāju skaita izmaiņas pakalpojumu sniegšanas darbības veidos dotas 81. attēlā.

Nodarbināto skaits Rīgā pakalpojumu sniegšanas darbības veidos, tūkst. cilvēku

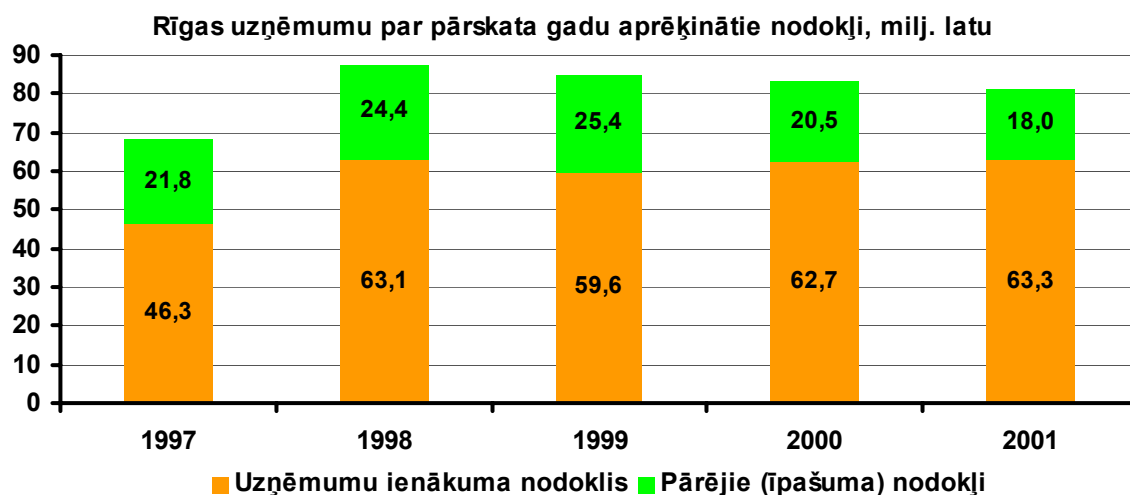

81. attēls

Vislielākais nodarbināto iedzīvotāju skaita pieaugums, apskatāmajā laika posmā, ir tirdzniecībā un sadzīves priekšmetu remontā – 14,9 tūkstoši un operācijās ar nekustāmo īpašumu, nomu un citu komercdarbību – 8 tūkstoši. Ja 2002. gadā šajos divos darbības veidos nodarbināto iedzīvotāju kopskaitam pieskaita nodarbināto skaitu transportā, glabāšanā un sakaros, tas sastāda 55% no visiem nodarbinātajiem iedzīvotājiem pakalpojumu sniegšanas darbības veidos un 39% no visiem nodarbinātajiem iedzīvotājiem Rīgā.

5.4 Uzņēmumu nodokļu struktūra un dinamika

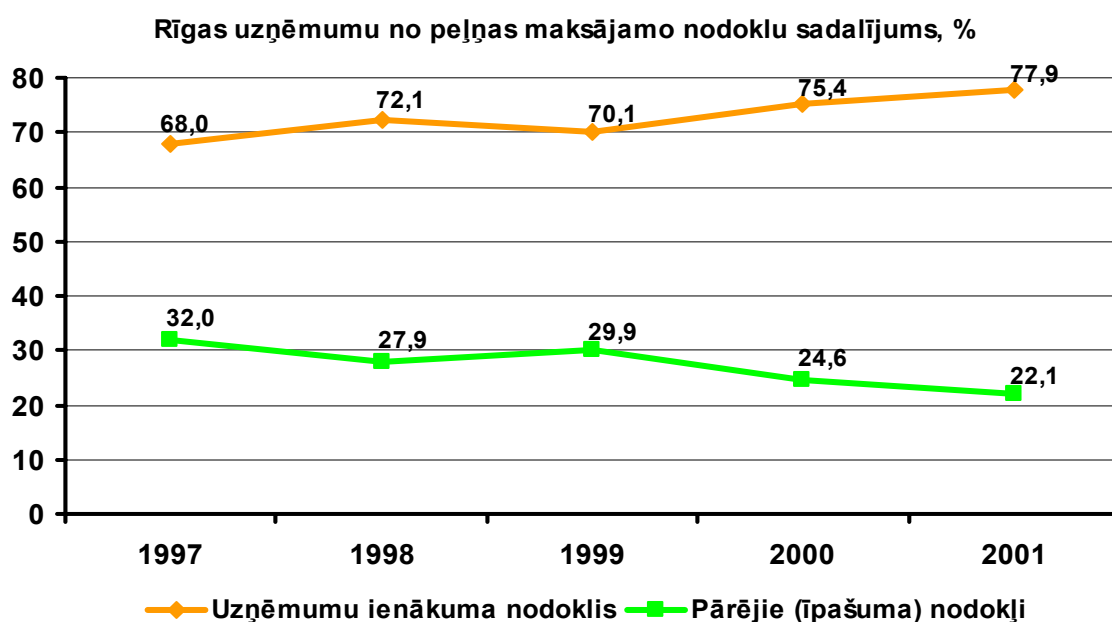
Valstī pastāvošā nodokļu likumdošana paredz, ka uzņēmumi no savas peļņas maksā uzņēmumu ienākuma nodokli valsts budžetā un nekustāmā īpašuma nodokli pašvaldību budžetā. No uzņēmumu peļņas maksājamo nodokļu sastāvu raksturo 82. attēls.

82. attēls

Attēlā atspoguļotie dati liecina, kopējais Rīgas uzņēmumu no peļņas maksājamo nodokļu apjoms ir samazinājies uz pašvaldībai maksājamo nodokļu rēķina. Pašvaldībai uzņēmumu maksājamā īpašuma nodokļa summas lejupeļņā ietekmēja īpašuma nodokļa likmes samazināšana un grozījumi tā aprēķināšanas kārtībā.

Īpašuma nodokļa likmes samazināšana un grozījumi tā aprēķināšanas kārtībā ir būtiski mainījuši no uzņēmumu peļņas maksājamo nodokļu sadalījuma proporcijas starp valsts un pašvaldību budžetiem un šīs proporcijas raksturo 83. attēls.

83. attēls

Uzņēmumu ienākumu nodokļa likmju samazināšana par 2003. gada darba rezultātiem un valsts budžeta projektā 2004. gadam iekļautais turpmākais šīs likmes samazinājums tuvinās valsts un pašvaldību budžetos ieskaitāmo nodokļu daļas no uzņēmumu peļņas, bet tas nenozīmē, ka strauji pieaugs Rīgas domes budžetā uzņēmumu ieskaitāmais īpašuma nodokļa apjoms vērtības izteiksmē.

6 ANALĪZES REZULTĀTU KOPSAVILKUMS, PROBLĒMU IDENTIFIKĀCIJA

Rīgas ekonomiskā attīstība veidojas uz visā valstī pastāvošajiem ekonomisko attīstību veicinošajiem vai bremsējošiem nosacījumiem. Pie faktoriem, kas nodrošina Rīgai augstāku ekonomiskās attīstības pakāpi, atšķirībā no pārējās valsts teritorijas, var minēt:

- ģeogrāfiskais stāvoklis;
- galvaspilsētas statuss;
- infrastruktūras attīstības līmenis;
- augstākas kvalifikācijas speciālistu un ekonomiski aktīvas iedzīvotāju daļas lielāka koncentrācija;
- darbības veidu struktūrā nav lauksaimniecības;
- augsta pārējo darbības veidu diversifikācija, izņemot apstrādes rūpniecību, kurā dominē nedaudzi darbības veidi.

Minēto faktoru ietekmes rezultātā iekšzemes kopprodukts uz 1 iedzīvotāju 2001. gadā Rīgā bija 2,5 reizes augstāks, kā vidēji pārējās mūsu valsts pilsētās un rajonos.

Rīgas IKP pieauguma tempu samazināšanās pēdējos gados ir rezultāts tam, ka pakalpojumu sniegšanas darbības veidi ir sasnieguši savu kopējās pievienotās vērtības optimālo pieauguma tempu. Faktiskajās cenās to var kāpināt, galvenokārt, ar cenu (tarifu) palielināšanu, ko ierobežo patērētāju maksātspējas pieauguma tempi. IKP pieauguma tempu kāpināšanai salīdzināmās cenās pakalpojumu sniegšanas darbības veidos, nepieciešams pakalpojumu apjoma pieaugums. Pastāvot pašreizējam maksātspējīgajam pieprasījuma līmenim, kura veidošanā arvien lielāka loma ir banku izsniegto kredītu apjoma pieaugumam, kā arī reālajām starpvalstu attiecībām, nav saskatāmi objektīvi priekšnosacījumi straujākam par sasniegto pakalpojumu sniegšanas pieprasījuma pieaugumam iekšzemē un eksportam.

IKP pieauguma tempu saglabāšanu un arī palielināšanu Rīgā var sekmēt apstrādes rūpniecības attīstības veicināšana, kuras īpatsvars kopējās pievienotās vērtības sastāvā līdz šim ir gadu no gada krities, samazinot kopējo IKP pieauguma tempu. Ļoti strauji ir samazinājies pārtikas produktu, dzērienu un tabakas ražošanas apjoms faktiskajās cenās un pēc īpatsvara kopējā pievienotajā vērtībā, ko tikai daļēji kompensē pārējie apstrādes rūpniecības darbības veidi. Pēdējos gados (2001.g. salīdzinot ar 1999.g.) ir progresējuši,

kāpinot kopējās pievienotās vērtības apjomu par 7 līdz 15 miljoniem latu, tādi apstrādes rūpniecības darbības veidi kā koksnes un koka izstrādājumu ražošana, elektrisko un optisko iekārtu ražošana, tekstilizstrādājumu ražošana, transportlīdzekļu ražošana.

Rīgas ekonomiskās attīstības tempi ir cieši saistīti ar investīcijām. Rīgā koncentrējas vairāk kā puse no visas valsts nefinanšu investīcijām un iekšzemes kopprodukts Rīgā arī ir lielāks par pusi Latvijas kopējā iekšzemes kopprodukta. Pēc CSP operatīvajiem datiem nefinanšu investīciju pieauguma temps 2002. gadā ir samazinājies, kas varētu ietekmēt arī iekšzemes kopprodukta pieauguma tempu.

Rīgā koncentrējas arī vairāk par pusi no uzkrātajām ārvalstu investīcijām Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā un to īpatsvars Rīgas uzņēmumu pamatkapitālā vērtējams 25 % apmērā. Tas izvietots, galvenokārt, pa darbības veidiem, kas nodrošina drošu un augstu atdevi un ir ļoti tuvs, ar dažiem izņēmumiem, Rīgas kopējās pievienotās vērtības pieaugumam šajos darbības veidos.

Uzkrātās ārvalstu investīcija pamatkapitālā ir ļoti cieši saistītas ar kopējo pievienoto vērtību tirdzniecībā, automobiļu un sadzīves priekšmetu remontā kā arī operācijās ar nekustamo īpašumu, nomu un citu komercdarbību. Uzkrāto investīciju pieaugums atspoguļojas arī šo darbības veidu kopējā pievienotajā vērtībā.

Laika posmā līdz 2000. gadam Rīgā koncentrējās 95% un vairāk operācijās ar nekustāmo īpašumu, nomu un citu komercdarbību uzkrāto ārvalstu investīciju mūsu valstī reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā. 2001. gadā šajā darbības veidā Latvijā tika novirzīti 119 milj. latu un 2002. gadā 70 milj. latu vai attiecīgi 51 un 66 procenti no visa minēto investīciju apjoma pieauguma šajos gados. CSP vēl nav publicējusi attiecīgo informāciju par Rīgu. Ņemot vērā iepriekšējo gadu pieredzi, ir pamats uzskatīt, ka tieši Rīgā reģistrētie uzņēmumi, kas nodarbojas ar operācijām ar nekustāmo īpašumu, nomu un citu komercdarbību ir galvenie šo investīciju saņēmēji. Šādu pavērsienu ārvalstu investīciju struktūrā nevar vērtēt kā nozīmīgu ieguldījumu Rīgas ekonomiskās attīstības veicināšanā.

Līdzšinējā daudzskaitlīgo valdību realizētā tautsaimniecības politika nav radījusi apstākļus, labvēlīgai zinātnes ietilpīgu darbības veidu attīstībai, mazo un vidējo uzņēmumu tīkla straujākai paplašināšanai un šo uzņēmumu finansiālās situācijas normalizēšanai. Nesavlaicīgi un nemākulīgi veiktā ražošanas uzņēmumu privatizācija

samazināja valsts, tajā skaitā Rīgas, apstrādes rūpniecības attīstības potenciālu. Rezultātā iekšzemes uzņēmumu rīcībā esošie, apzinātie finansiālie resursi ir nepietiekoši apjomīgu attīstības programmu realizācijai. No kopējā ārvalstu investīciju apjoma Latvijā, kas gandrīz ir sasniedzis iekšzemes kopprodukta apjomu, tikai 1/3 ir tiešās investīcijas, pārējo ārvalstu investīciju daļu sastāda portfeļinvestīcijas, tirdzniecības kredīti, aizdevumi, valūta un depozīti, ko nevar uzskatīt par stabiliem finansu avotiem, it īpaši ekonomisko kolīziju periodos.

Pašvaldību vieta un loma tautsaimniecības problēmu risināšanā savā teritorijā ir pakārtota un atkarīga no ekonomiskajiem instrumentiem, ko izmanto valsts institūcijas un no ekonomisko un politisko attiecību attīstības ar valstīm - potenciālajiem sadarbības partneriem.

Vadoties no reālās situācijas valstī, Rīgas ekonomiskajā attīstībā nav vērojami indikatori, kas liecinātu par iespējam tuvākajā perspektīvā būtiski mainīt darbības veidu struktūru un līdzšinējos attīstības parametrus. Tas attiecas arī uz politisko attiecību pozitīvu risinājumu ar Krieviju, kas kavē ārējās tirdzniecības diversifikāciju, tranzītkrāvu pieaugumu un tūrisma industrijas attīstības tempus.

Rezumējot Rīgas pašreizējās ekonomiskās attīstības tendences, ir jākonstatē, ka samērā straujam apstrādes rūpniecības kopapjoma pieaugumam Rīgas reģionā tajā skaitā arī Rīgā, neseko tikpat straujš kopējās pievienotās vērtības pieaugums šajā nozarē ietilpstošajiem darbības veidiem. Tas nozīmē, ka apstrādes rūpniecības kopapjoms pieaug, palielinoties produkcijas veidu ražošanai ar zemu pievienoto vērtību. Visu apstrādes rūpniecības darbības veidu īpatsvara samazināšanās kopējā reģiona pievienotajā vērtībā, tajā skaitā arī Rīgā, salīdzinot ar 1997. gadu, ataino procesus, kas noritēja valstī šajā laika posmā. Pie tādiem var pieskaitīt novēlotu, parādos iestīgušu rūpniecības uzņēmumu privatizāciju, pielietojot likvidācijas metodes, liedzot jebkādu valsts atbalstu šiem uzņēmumiem ražošanas restrukturizācijai, kā arī ārvalstu investoru nevēlēšanos iesaistīties pasākumos, kas negarantē augstu ieguldīto līdzekļu atdevi.

Turpmākai attīstības veicināšanai Rīgā jāveido priekšnosacījumi, kas izraisa iekšzemes un ārvalstu investoru interesi, līdztekus tradicionālajiem un jau apgūtajiem pakalpojumu sniegšanas darbības veidiem, pievērsties apstrādes rūpniecībai. Šim nolūkam jārezervē teritorijas vai jāiekārto, kurās izvietotajiem uzņēmumiem, bez īpašiem papildus

ieguldījumiem, būtu pieejama visa nepieciešamā infrastruktūra, ērta piekļūšana transporta mezgliem. Īpašs atbalsts attīstības veicināšanā būtu sniedzams jau esošajiem vai jaundibināmajiem uzņēmumiem, kas paredz ražot preces ar augstu pievienoto vērtību, izmantojot mūsu vai citu valstu zinātnieku uzkrātās atziņas un augsti kvalificētu darbaspēku, kas pašreizējā ekonomiskās attīstības posmā nevar Latvijā rast pielietojumu savām zināšanām un pieredzei.

Uzkrātās ārvalstu investīcija pamatkapitālā ir cieši saistītas ar kopējo pievienoto vērtību sadalījumā pa darbības veidiem. Tirdzniecībā, automobiļu un sadzīves priekšmetu remontā, preču ražošanā, operācijās ar nekustamo īpašumu, nomā un citur uzkrāto investīciju pieaugums atspoguļojas arī šo darbības veidu kopējā pievienotajā vērtībā. Laika posmā līdz 2000. gadam Rīgā koncentrējās 95% un vairāk operācijās ar nekustāmo īpašumu, nomā un citā komercdarbībā uzkrāto ārvalstu investīciju mūsu valstī reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā. 2001. gadā šajā darbības veidā Latvijā tika novirzīti 119 milj. latu un 2002. gadā 70 milj. latu vai attiecīgi 51 un 66 procenti no visa minēto investīciju apjoma pieauguma šajos gados. CSP vēl nav publicējusi attiecīgo informāciju par Rīgu. Ņemot vērā iepriekšējo gadu pieredzi, ir pamats uzskatīt, ka tieši Rīgā reģistrētie uzņēmumi, kas nodarbojas ar operācijām ar nekustāmo īpašumu, nomu un citu komercdarbību ir galvenie šo investīciju saņēmēji. Šādu pavērsienu ārvalstu investīciju struktūrā nevar vērtēt kā nozīmīgu ieguldījumu Rīgas ekonomiskās attīstības veicināšanā.

Sākot no 1998. gada Rīgas domes pamatbudžets ir ar deficītu, jo ieņēmumu pieaugums ir par 50% lēnāks par izdevumu pieaugumu. Palielinās aizņemto līdzekļu apjoms, kas turpmākajos gados var radīt problēmas pašvaldības funkciju realizācijā. Ja arī budžeta izdevumu struktūrā nevar saskatīt nepieņemamas novirzes, pasākumu finansēšanas apjoms ir jāsamazina. Arī pašvaldības budžeta ieņēmumu veidošana, kas ir likumdevēja funkcija, nav uzskatāma par optimālu, jo tā nav sasaistīta ar tās teritorijā darbojošos uzņēmumu gala rezultātiem.

Citu pilsētas attīstības virzienu un problēmu lokā Rīgā jāatzīmē tālāk minētās atziņas.

Ļoti strauji pieaug mazumtirdzniecības apjoms un tirdzniecība ar nepārtikas precēm, ko veicina banku kredītu izsniegšanas politika. Veidojas daudz jaunu, modernu tirdzniecības centru, kas savstarpēji konkurē.

Rīgā samazinās pasažieru pārvadājumi tramvajos un trolejbusos. Iedzīvotāji arvien vairāk pārvietojas savos personīgajos automobiļos. Līdz ar to arvien nopietnāka kļūst tiltu šķērsošanas problēma un Rīgas ielu caurlaides spēja.

Rīgas ostas priekšrocība ir daudzprofilu pārvadājumu apkalpošanas iespējas, kas ļauj sekmīgi konkurēt ne tikai ar Latvijas, bet arī citu Baltijas jūras austrumu krasta lielākajām ostām.

Rīgas pasažieru osta pilnībā neizmanto savu potenciālu. Attīstot Rīgas pasažieru ostas darbību, Rīgā palielināsies arī iebraukušo ārvalstu tūristu skaits.

Rīgā vairāk nekā puse no visiem Rīgā reģistrētajiem uzņēmumiem lieto darbā datorus, taču uzņēmumos, kur nodarbināto skaits ir līdz 10 strādājošajiem, to ir uz pusi mazāk.

Mazie un vidējie uzņēmumi Rīgā attīstās, galvenokārt, pakalpojumu nozarēs, kurās dominē privātais kapitāls.

Starptautiskajā praksē pieņemtie uzņēmumu finansiālās stabilitātes novērtēšanas kritēriji liecina, ka Rīgas uzņēmumos gadu no gada uzkrājas finansiālās nestabilitātes potenciāls.